

Int 33
no 100

R 12

4/2

18901463

Factum est uespere & mane



Dies unus. Genes. i. 5.



IOSEPHI ZARLINI

CLODIENSIS

SERENISS. REIP. VENETIARVM

IN AEDE D. MARCI MVSICORVM

MAGISTRI,

De vera Anni forma, siue de Recta eius emendatione.

AD SANCTISS. ATQ. BEATISS.

D. N. GREGORIUM XIII.

Pontificem Maximum.

Θεὸς δίδοντας, ἔδεν ἰχὺς φθόνος:
καὶ μὴ δίδοντας, ἔδεν ἰχὺς πόνος.



1735

Venetijs in Officina Varisciana. MDXXC.

*De la Abadía
del Carmen
Casa de
Sevilla*

+



LECTORI BENEVOLO.



VM S. D. N. Gregorius XIII.
Pont. Max. toto animo in eam cu-
ram incumberet, vt Annus in suam
pristinam formam, à qua iam pri-
dem exciderat, restitueretur, quò in
posterum S. dies Pascatis iuxta SS. Patrum decreta
suo tempore celebraretur: ab Aloysio Lilio, inge-
nii præstantissimi uiro, uolumen emissum est, in
quo huiusmodi perficiendæ rei ratio continebatur.
Veruntamen, cum in eo uiderentur quamplurimæ
oriri difficultates, placuit ipsi D. N. de communi
re, communi omnium consilio deliberare. quam
ob rem præcipua tantùm Capita, quæ res, & cau-
sas breuiter continerent, ad Christianos Principes
mittenda curauit, ut perquisitis de iis Mathemati-
corum sententiis, aut Lili de corrigendo Anno ra-
tionem comprobarēt, aut si quid in ea deesse vide-
retur, ipsi adderent; ac si quis eorum aptiorem ra-
tionem inuenisset, in lucem proferret. Quæ Capita
cum in meas manus peruenissent, & de ipsa Anni
restitutione quid sentirem, sæpius ab Amicis roga-
tus fuisssem: uisum est in eorum gratiam, quamuis

non sine magno labore, de hac ipsa re aliquid scriptis mandare; opusq; mea manu scriptum ad S. D. N. mittere. Quod cum Sex ferè ab hinc mensibus opera Reuerendiss. D. Alberti Bologneti Episcopi Massensis, ac eius S.D.N. apud nostram Remp. Legati factum esset, eiusq; Exemplar apud me remansisset: efflagitabant amici quotidie, ut uel ipsius sibi copiam facerem, uel etiam maioris commodi causa typis excudendum curarem. quorum honesto, ut mihi videbatur, desiderio cum mihi satisfaciendum duxerim, uolui ut, quod communi utilitati elaborauerim, commune etiam omnibus esset. Accipe igitur urbane Lector excusum opus; & illud in manibus, legendo, sic habeas, ut, te nullius detrectatoris inuidia moueat. Sic enim usu venire solet, ut iam nullum opus sit, uel à doctissimo uiro elaboratum, atque in lucem editum, quod non inuidorum ac maleuolorum maledictis uideatur carpi. quod tamen si mihi probè notum erat, non tamen desistere uolui, quin etiam libros Vigintiquinque De utraque Musica inscriptos non sine multo sudore composuerim; quos breui, ut confido, tibi in apertum relatos leges. Interim accipe læta fronte quod modo à me tibi largitur muneris, & bene uale.



INDEX CAPITVM TOTIVS OPERIS.



- D**E rerum creatarum instabilitate operis Proœmium,
atque Caput primum.
De Anno emendando opiniones uariæ per-
pensa. Cap. 2.
Quonam pacto Annus sit corrigendus, & Calenda-
rium anno seruiens sit ordinandum. Cap. 3.
De Anno solari, deq; eius quantitate, ac S. Pascatis
exorbitatione. Cap. 4.
De Aequinoctij anticipatione, quæ fit singulis annis,
iuxta annorum usualium, ac annorum solarium
quantitatem. Cap. 5.
De cognoscenda singulis annis in futurum Aequinoctij
sede; & quonam pacto illa in Calendario sit stabi-
lienda, ne amplius retrocedat. Cap. 6.
Alia ratio inueniendi sedem Aequinoctij, siue ingres-
sum Solis in Arietem. Cap. 7.
Dies Aequinoctij per radios solares, ad quancumque
Poli borealis elevationem, quonam pacto cognosca-
tur. Cap. 8.
De

I N D E X.

<i>De Cyclo solari Anni innouati.</i>	<i>Cap. 9.</i>
<i>De Cyclo solari Anni veteris.</i>	<i>Cap. 10.</i>
<i>Cyclus solaris Anni veteris quonam pacto Anno inno- uato accommodari possit.</i>	<i>Cap. 11.</i>
<i>De Anno lunari, deq; Aureo numero, siue cyclo luna- ri, ac de eius instabilitate, & officio.</i>	<i>Cap. 12.</i>
<i>De casu numeri cycli lunaris in Calendario adscripti, deq; eius reparatione.</i>	<i>Cap. 13.</i>
<i>De Primo modo inueniendi S. Pascatis resurrectionis diem.</i>	<i>Cap. 14.</i>
<i>Numerorum in nouo Calendario adscriptorum cum Aureis numeris veteris Calendarij collatio.</i>	<i>Cap. 15.</i>
<i>De Secundo modo inueniendi S. diem Pascatis.</i>	<i>Cap. 16.</i>
<i>Quonam modo per Tabulas S. Pascatis diem nullo penè labore quisque inuenire potest.</i>	<i>Cap. 17.</i>
<i>De vero termino Pascali.</i>	<i>Cap. 18.</i>
<i>De Initio diei naturalis, de Diuersitate meridianorum, ac de usu Numerorum cycli lunaris.</i>	<i>Cap. 19.</i>
<i>Quòd Aequinoctium ad proprium locum reducere, non sit contra decretum S. Concilij Nicani, quodq; Ro- man. Pontifex nouam Regulam de celebrando uero Die S. Pascatis facere possit.</i>	<i>Cap. 20.</i>

FINIS TABVLAE.

Errata quædam Lector beneuole sic emendabis . scito ta-
men numerum primum paginam , secundum
uerò lineam significare .

pag. linea.

10. 13. correctione .
11. 5. arbores plantæ:
13. 22. Iudæos
16. 6. ferendi,
18. 17. die 15.
21. die 15.
33. 1. iterę
34. 12. ho. 23.
38. 21. declarandum.
40. 4. ho.8.mi.13.sec.33.ter.
4000. in tabella 35.12.20.
41. 11. ter 38.
43. 7. Horę 9.
27. EXEMPLVM.
30. $\frac{186}{203}$
44. 8. sedem .
50. 23. 3.7.11.15.19.& 28.
51. 3. sec.35.ter.10.
54. 31. ter.6.
55. 4. ter.6.
19. Christus.
56. 28. sec.49.
59. 4. intercipiuntur.
11. multum .
61. 20. Solem quandoque
62. 9. figurari
16. per toto
70. 34. cycli 83.& quemadmodum?
73. 12. præfatus
74. 31. æquations
34. nisi 29.
75. 1. annos 28.
77. 12. correctionis, Calend.
79. 4. inclusum, ac inter
80. 16. Febrario,
81. 6. Quartamdecimam
84. 14. ter.15.
85. 32. sec.39.
86. 7. dies
87. 620. in tabella.17.39.6.
930, in tabella.19.20.
88. 19. posterum minimè possint
94. 3. mi.20.
19. Cap.11.

Corrigenda .

- correctione
arbores, plantæ
Iudæos
ferendi,
die 19.
die 19.
Literæ
ho. 20.
declarandum .
ho.4.mi.8.sec.16.ter.
35.10.20.
ter.18.
Horę 6.
EXEMPLVM.
 $\frac{189}{203}$
fede.
3.7.11.15.19.23.& 28.
sec.36.ter.14.
ter.16.
ter.16.
Christi.
sec.46.
intercipiunt.
multam.
Sole existente quandoque
figurati
per totum .
cycli 83. quemadmodum.
præfatus
æquationis
nisi 28.
anni 29.
correctionis Calendarij
inclusum, ipsum celebrare, ac inter
Februario,
Quartadecimanorum
ter.13.
sec.31.
diei
17.33.6.
19.28.
posterum possint
mi.10.
Cap.12.

101. 13. aberrant,
32. computum eiusmodi
103. 8. Februarij
104. 22. numero 9. siue
107. 21. Aprili,
111. 18. A. cum
123. 15. excerptæ
125. 20. fieri,
126. 8. fieri
127. 10. sunt, nequeant
132. 24. contendissent;
133. 30. quod in diuino

aberrarent,
computum, & eiusmodi
Februarij
numero 9. innouati, siue
Aprilis,
A. tum
excerptæ
fiat,
fiat
sunt, queant
contenderunt;
quod diuino



IOSEPHI ZARLINI
CLODIENSIS
SERENISS. REIP. VENETAE
IN AEDE D. MARCI
MUSICORVM MAGISTRI,

De vera Anni forma, siue de Recta eius emendatione.

Ad Sanctiss. atque Beatiss. D. N. GREGORIUM XIII.
PONTIFICEM MAXIMUM.

*De rerum creatarum instabilitate operis Proœmium,
atque Caput Primum.*



SENTENTIA omnium rectè philo-
phantium, Beatiss. Pater, Vnum esse om-
nium Principium, atque immobile Mo-
uens, à quo dependent omnia cuiuscu-
que generis, quæ mobilitati, atque in-
constantiae sunt obnoxia. Veruntamen
qui ante nos philosophati sunt, huic
Principio atque Motori, satis imperfectè rem intelligentes,
Primam causam, nomen indidere. Nos autem, Dei benefi-
cio, excellentiori, ac supernaturali lumine illustrati, hanc
Deum, & patrem D. N. Iesu Christi, ex quo omnis paterni-
tas in cælis, & in terra nominatur, esse intelligimus: qui cum
A primum

Ephc. 3.

Malac. 3.
Rom. 8.
De conf.
met. 3.
Lib. 9.

primum sit Mouens, nec ab altero recipiat mouendi uirtutem, præter eum, nusquam est aliud Mouens. Solus enim ipse propria uirtute dat omnia moueri. Hi uero quibus inest mouendi facultas, ut puta Angeli, Coeli, atque Animæ à primo ipso mouente Deo uim, ac uirtutem recipiunt, & Secunda mouentia nuncupantur. Verum enim uerò cum ita res se habeat, Creatura omnia motui, uolubilitati, ac instabilitati subiecta, Deumq; motorem primum, causamq; primam, ac penitus immobilem, confiteamur oportet, Diuina attestante scriptura, Deum minimè mutabilem esse, ac uanitati subiectam esse omnem creaturam. Quamobrem Boethium, diuino illustratum lumine, de Deo carmine heroico ita locutum fuisse, inuenimus.

*O qui perpetua mundum ratione gubernas,
Terrarum, cœliq; sator, qui tempus ab æuo,
Ire iubes, stabilisq; manens, das cuncta moueri.*

Iob. 4.

De Sum.
bon. lib.
1. cap. 12.

Quoniam, etsi non omnia mouentur, quidquid tamen mouetur, Dei permisso opus est moueri. Quocirca cum omnia, quæ mutationi & inconstantia subfunt, uel secundum esse, aut secundum operari subesse oporteat: quantum ad operari attinet, Angeli, quamuis à Deo boni creati sint, à principio tamen instabiles inuenti fuere. Nam de eis Sacrum testatur eloquium: Ecce qui seruiunt ei, non sunt stabiles. Quidam enim ex eis, ut Lucifer, sectatoresq; eius, cum propria culpa à statu rectitudinis cecidissent, reliqui, Dei beneficio, ad maiorem gloriam sunt euecti. Angelorum enim natura, ut ait Isidorus, mutabilis est, quia inest illis mutabilitas in natura, sed facit eos incorruptos charitas sempiterna. Mutabiles quippe conditi sunt: sed contemplatione facti sunt immutabiles, animo impassibiles, mente rationales, stirpe æterni, ac beatitudine perpetui. Ea uerò, quæ quantum ad esse mobilia, atq; instabilia existunt, aut secundum esse substantiale, aut accidentale tantum reperiuntur. Quam ob rem generabilia omnia, atque corruptibilia illi, Corpo-

ra

ra uerò coelestia huic subesse censentur. Quæ quidem corpora licet generatione, corruptioneue haudquaquam mutantur: nihilominus secundum esse locale mutabilia reperiuntur; & talem ac tantam rebus creatis ingerere instabilitatem cognoscuntur, ut de eis si loqui uellem, facilius esset mihi principium, quàm exitum inuenire. Eorum nanq; inconstantia atq; mutabilitate, si hoc fas est dicere, ita procliuus, ac mutabilis est in utrumque humana conditio (D. Ambro In pl. 47. sij utor uerbis) ut quocunque intenderit, eò perpendat, & uergat uel ad studia uirtutum, uel ad illecebras delictorum. Quod quidem accidit, non quòd Coeli homini necessitatem imponant; cum quisque Sapiens astrorum sit dominator, sed ob peccatum & auersionem à summo Deo. Inclinant profectò, sed minimè constringunt homines ad aliquid malè operandum corpora coelestia: in quibus tanta inest, ut ita dixerim, inconstantia atque mutabilitas, ob motuum diuersitatem, atque ob motum, ut uocant, Accessus, & Recessus, ut à nemine adhuc (quod certò sciam) ob hanc eorum inconstantiam atque mobilitatem, quamuis eorum motus sint regulares, solaris Anni quantitas, ut infra ostendemus, perfectè cognosci, aut hominibus tradi potuerit. Nec mirum; Dei enim permisso hoc factum est. Nam Dominus B. Iob loquens dicit: **מִי יִסַּף שְׁחָקִים בְּהַכְמָה** Iob. 38. Quis enarrabit Coelos in sapientia; uel, ut habet nostra uulgata editio, Quis enarrabit Coelorum rationes? Immutabilis enim Deus noluit mortalem quempiam, ueluti arcani sui conscium, ea, quæ illius Sapientia secretissimo secessu & consilio abdedit, certo ac præfinito temporis spatio determinare posse: cum nostrum non sit articulos nosce temporum, Aa. 1. quos ipse in sua ipsius constituit potestate. Nonne satis est homini hac in miseriarum ualle ex parte coelestibus de rebus cognoscere? quando, adepta demum immortalitate, quod perfectum est, quodq; ex parte abolebitur, ueniet, ut omnia plenè, perfectèq; cognoscat. Vnde Anno ante Quin

to & quadragesimo, quàm unigenitus Dei Opt. Max. Filius nasceretur, C. Iulio Cæsari, Dictatori perpetuo, & in Rom. Rep. tunc temporis Pontifici Maximo, cum ab Aegyptijs, melius, quàm cæteræ nationes, Annos, Dies, & Horas numerantibus, Astronomiam didicisset, fatis uisum est, Sotigenis peritissimi uiri hortatu, si dies Romani, & menses cū Solis potius, quod nonnullæ nationes seruare solebant, quàm cum Lunæ ratione conuenissent. Nam cum putaret, Solem tercentis ac sexaginta quinque diebus, atque sex horis Signiferum quotannis percurrere: singulo quadrienio, Quint. Cal. Martias, diem unum iussit intercalari, ut Aequinoctium uernum, quod eo tempore Octa. seu Sept. Cal. Aprilis esse compererat, in eodem loco, ubi fortasse arbitrabatur perpetuam sedem habiturum esse, stabiliretur. Quapropter ad eam formam Annum redigere elaborauit, qua nos ad hunc diem usi sumus. Veruntamen secus accidisse comperitur: si quidem ex Aequinoctij anticipatio- ne, atque Lunationum deuiatione Sacer dies, quo unigenitus Dei filius immortalis post mortem crucis reuixit, & mobilis cuiuslibet Festi diei ratio adeò commutata est; ut S. Pasca sæpenumero per hebdomadam, ac etiam per plures dies ulterius, quàm ipsius temporis ratio postularet, in S. Ecclesia sit celebratum. quemadmodum hoc Anno Domini instante 1579. accidisse uidimus, quando inter Pasca, iuxta ueram oppositionem luminarium, & Pasca ad consuetudinem Ecclesiæ celebrandum, Dies 35. intercesserunt. cui errori si posthac occursum non erit, eueniet, ut processu temporis dies mortis Christi, ac dies eius Natiuitatis, & S. Pasca in æstiuo solstitio, cum ipso D. Iohannis Baptistæ die natiuitatis, concurrant necesse sit. Verùm cum gratia D. N. Iesu Christi tibi, GREGORI. XIII. PONT. MAX. eius in terris Vicario, & Pastori, quod tuum fert nomen vigilantissimo, pietatisque studiosissimo ipsius gregis cura demandata sit: Dei quoque benignitate, ut credimus, factum erit,

erit, ut per te abusus, qui in S. Pascae celebrationem irreperant, omninò tollantur, atque corrigantur. Quam provinciam cum à te Guilelmo Sirleto, Cardinali amplissimo, ac de re literaria optimè merito, alijsque uiris illustribus, doctissimisque commissam accepissem, & iam te P. Sanctissimi. ad omnes christianos Principes scripsisse, atque de hac re maxima eos consuluisse: fanè mirum in modum tua uigilantia sum gauisus: idque fuit in causa, ut, postquam audiui quamplurimos uiros doctissimos, hac tua deliberatione permotos, uarios tractatus in lucem edidisse, sed ipsos inter se de Ratione, qua inueteratus iam error remoueri possit, minimè conuenire, ego quoque ad scribendum de uera Anni forma, siue de Recta eius emendatione animum appulerim: ne, quod aiunt, inter homines solummodo numerus esse uiderer. Quod quidem feci, non quòd sperarem, me tot homines doctissimos, qui in hac defudarunt arena, superare, aut uincere posse, sed quòd cogitarem, me fortasse aliquid non inutile huic negotio allaturum esse: præsertim, cum scirem, quamplurimos Mathematicos uiros extitisse, superiori ætate, ac etiam nostra hac tempestate existere, qui conati sunt, formam, siue rationem aliquam inuestigare, qua Calendarium ita restitui posset, ut Aequinoctij, atque Aurei numeri inconstantia tolleretur, quò hæc stabilia, ac firma in posterum in suis sedibus permanerent. Satis enim mihi tunc uidebitur fecisse, si pro uirili parte publicæ utilitatis causa laborauero, atque ueluti pro Arcæ fœderis constructione loco auri & argenti, lapidum- Exo. 35. que pretiosorum, pelles saltem, aut pilos, ad eius operimentum attulero. Sed cum iam hunc meum laborem De uera Anni forma, siue Emendatione in lucem emittere statuissem: eum potissimum tuo nomini Beatiss. Pater, qui magnopere ueram Anni emendationem curas, dicare uolui; Nomini inquam tuo GREGORI. XIII. PONT. MAX. qui cum Maximus sis, maxima quoque uigilantia atque prudentia

Gellius 1.
noct. At.
cap. 6.

dentia Maximum opus moliris: cui finem imponere in te positum est. Tibi uerò cum primùm in mentem uenit ea de recogitare, tuum esse putasti, in re tam magna, tamque difficili consulendos esse quamplurimos, qui tibi in eare aliquid adiumenti afferre possent. inter quos tametsi fortasse inferiorem locum teneo: tamen cum mecum cogitarim, dictum esse à Græcis,

Πολλάκι καὶ κηπαρὸς ἀνὴρ μάλλα καίριον εἶπεν.

nolui Sanctitati tuæ non patefacere, quæ de re tanta ego quoque sentirem. Accipe igitur Pater beatissime læto animo hoc quaecunque opusculum, tibi à me, qui in Ecclesia Dei sacerdotale munus sustineo, dicatum: in quo aliquid fortasse inuenies, quod huic negotio non inutile fore existimabis. Interim illud abs te etiam atq; etiam peto, ut sanctas aures tuas mihi, pro dignitate atque utilitate Christianæ Reip. in re tam necessaria desudanti præbere digneris. Ego uerò opus aggrediar, & quæ dicturus sum, ea quàm breuissimè potero dilucidè, planeque percurram.

De Anno emendando opiniones uaria perpense.

Cap. II.



CUM totum hoc negotium de Anni emendatione uersetur circa Aequinoctij uerni obfirmationem, ac Quartædecimæ Lunæ primi mensis indagacionem: uidendum est, an huiusmodi obfirmatio in eo loco constituenda sit, in quo nunc est, aut in quo olim erat: ut Annus, qui iam à priori sua forma exorbitauerat, ad eandem, quoad eius fieri possit, restituatur. Sed quoniam multi uaria de hac re sensere, ac diuersa protulere: ideò singulas eorum opiniones placet primum breuiter recensere, deinde definire, quo in loco ipsum Aequinoctium sit stabilicndum, postremo ostendere quo nam pacto, præmissa Calendarij reformatione, Annus innouari commodè possit.

possit . Animaduertendum igitur est , quosdam arbitratos fuisse , rectè factum iri , si Aequinoctium uernum in die Decimo mensis Martij , in quo nostra hac tempestate incidit , stabiliatur , ac deinceps S. Pasca prima Dominica post lunam Quartamdecimam æquinoctium statim sequentem , ex decreto SS. Patrum celebretur , ne ad præsens in Ecclesia quicquam innouetur . Alij uerò contendunt , illud non esse in hoc loco firmandum , sed in eo , in quo tempore primi atque Oecumenici Concilij Niceni 318. Patrum erat , hoc est , in die Vigestimoprimo Martij , S. Patri Benedicto dicato : demendo , siue de Februario mense , siue etiam de Martio dies Vndecim : quod quidam arbitrantur rectè fieri posse , si de quolibet maiorum mensium , interuallo duorum annorum , dies unus dematur . Quod quidem etiam nonnulli rectè factum putant , sed melius tunc rem se habituram , si tempus Quadraginta annorum communium , absque ulla intercalatione transigatur : ita ut Annus Romanus modo Romano tacitè innouetur . Quidam etiam opinati sunt , Aequinoctium posse rectè transferri in Diem primum mensis Aprilis , & Annum eo pacto stabiliri , ut cætera anni tempora , Bruma scilicet , Solstitium æstiuale , & autumnale Aequinoctium in locis proprijs quocunque cadant , sine dierum mensium alteratione , obfirmentur . & Iobilei Anus , qui singulis uiginti quinque annis accidit , cum Bruma in anni principio stabiliatur . Putant quoque nonnulli , ita annum esse corrigendum , siue innouandum , ut Sol unumquodque signum Calendis mensium ingredi possit , detractis prius diebus uiginti & uno , reuocatoque Sole ad principium Capricorni & Ianuarij ; itaque Dies mensium ordinentur , ut Ianuarius , Nouember , ac December diebus 29. Februarius , Martius , & October 30. Aprilis , Maius , Augustus , & September 31. Iunius , & Iulius 32. numerentur . Non desunt etiam qui arbitrantur Calendarium ita esse ordinandum , ut Dies Dominici perpetuò in eisdem mensium

dies

dies incidant, & S. Pasca aliquo horum dierum celebretur. Veruntamen alij dicunt, Aequinoctium in Diem 8. Calen. Aprilium, idest, in Diem 25. mensis Martij esse transferendum, tanquam in sedem, ac locum proprium: quoniam huiusmodi Aequinoctium, ibi etiam eo erat tempore, quo Christus Saluator noster passus est. Quam opinionem, tanquam cæteris meliorem, commodiorem, atque faciliorem, ut mihi uidetur, & hac tempestate præ aliis Religioni nostræ magis consentaneam, ut ostendemus, sequendam esse arbitror. Verùm antequàm de hac re meam dicam sententiam, omnibus testatum esse uelim, quidquid de Anni innovatione, siue de recta S. Pascae celebratione sum dicturus, mihi tantùm probatum iri, quantùm à te Beatiss. Pater, & ab his, ad quos spectat de hoc negotio proferre iudicium, approbatum erit. Non enim mihi propositum est, quidquam uelle asserere, quod Sacrosanctæ Ecclesiæ, aut Christianæ religioni aduersetur. Quantum igitur ad primam opinionem attinet, apparet, eam uersari, ut ita dixerim, circa petitionem principii. Nam etiam si Pasca post lunam Quartamdecimam primi mensis in Dominica (ut fit) ac cætera Festa mobilia congruis temporibus celebrarentur: Immobilia tamen, quæ statis diebus mensium celebrantur, extra sua tempora fierent: quod esset non paruum inconueniens, & qui prius in SS. Festiuitatibus celebrandis committebantur errores (si rectè errores uocari possint) nequaquam corrigerentur. Et quamuis forma huiusmodi correctionis tutissima, ac omnium facillima uideatur, ob nimiam tamen Aequinoctii à pristina sua sede elongationem nequaquam est admittenda: quoniam, licet aliqui commodi ea afferre posset, ut puta, quia Tabulæ astronomicæ, ac cycli omnes integri, atque illæsi (ut affirmant) seruarentur, ac in Ecclesiam Dei nulla induceretur nouitas; quod profectò simpliciter non est uerum: nihilominus S. Pasca, & reliqua Festa mobilia, ut diximus, nonnunquam nimis tempestiuè celebra-

celebrarentur. ex quo multa sequeretur absurda, quæ recensere non est necesse. Minus etiam approbanda est Secunda eorū opinio, qui de Anno dies decem siue Vndecim demendos esse affirmant: quando apparet, correctionem istam incongruam fore. nescio enim quo pacto illi dies in pristinas suas reuerteretur sedes: quia præter literarum Dominicaliū in Calendario ordinis inuersionem, etiam omnia alia confunderentur. Tunc enim in solari cyclo, & in feriarum, siue dierum ordine, atque hebdomadibus non pauca sequerentur absurda, multaq; in Calēdario perturbata inuenirentur, nec tempora, quibus Clarorum uirorum perpetrata sunt gloriosa facinora, atque res aliæ præclare gestæ sunt, suum statum, locumque seruarent. Non enim nisi magna cum difficultate, si quis scire cuperet, quonam mense, aut die eiusdem, aut quam hebdomada celebre quid, aut scitu dignum actum sit, eius notitiam assequi posset. Nec audiendi sunt, qui opinantur, diem nullum in Quadraginta quatuor annorum spatio esse intercalandum. tunc enim solaris cycclus, à quo literarum Dominicalium cognitio prouenit, in totum caderet, & magna oriretur confusio. quæ quidem etiam maior fieret, si principia uniuscuiusque mensis ab ingressu Solis in quodlibet signum Zodiaci ducerentur. ac si ne ullo mysterio dies natales D. N. Iesu Christi, & D. Iohannis Baptistæ celebrarentur: de quibus D. Iohannes Chrysostomus religiosè admodum philosophatur. Nullo etiam pacto attendenda est illorum opinio, quibus placet S. diem Pascatis in Calendario statò die Dominico perpetuò esse celebrandum: quæ opinio meo quidem iudicio cæteris uidetur absurdior, nec solum non est amplectenda, sed omninò reiicienda. Nihil enim boni, sed multa mala secum affert. quia, ut alia quamplurima omittam, esset hoc quoddam quasi seminarium dissidij, perpetuæq; discordiæ inter orientalis & occidentalis ecclesiæ Christi fideles. cum multis ab hinc seculis concordie animo utrinque receptum sit, ut S. Pasca iuxta SS. Patrum decreta post uernum Aequinoctium,

In Ser. de
Natiuita
te S. Io.
hannis
Baptistæ
Tom. 2.

B atque

atque post Lunam quartamdecimam primi mensis proximè sequenti Dominica celebretur. Quam ob rem, ut pax sit ecclesiæ non solum in diebus nostris, uerum etiam futuris seculis, nihil opinor esse innouandum. Aequinoctium enim in pristinam suam sedem restituere, ac nouam Anni rationem instituere, ut in posterum S. Pasca suo tempore ab omnibus rite celebretur, non facit propterea, quin decreta SS. Patrum & Conciliorum seruentur: at uero statò die Dominico celebrare Pasca resurrectionis, hoc quidem SS. Patrum decretis aduersatur. quod etiam fieret, si eorum sequeremur sententiam, qui cēsent Dominica proximiorè Diei 25. Martij ipsum S. Pasca colendum à Christi fidelibus esse. Nec in huiusmodi correctione Numæ Pompilij, siue aliorū ratio; ut aliquibus placet, recipienda est. Deo enim per Christum Saluatorem nostrum reconciliati sumus; cuius temporum rationes potius, quàm Romuli & Numæ anni Romani autorum seruandæ uidentur. Quid enim nobis cum Numæ, aut Romuli, siue aliorum memoria? nonne potius, ut rectè sentit Vgolinus Martellus Episcopus Glandarenfis, ad gentilitatem, quàm ad Christianam pietatem ac religionem nos suscitaret? Religiosè igitur tenenda sunt à nobis tempora & ritus, quos magnoperè SS. illi Patres in prima illa Ecclesia sequuti sunt, non aliorum. Tunc enim magna cuncti fideles afficientur lætitia, si scient, ea illa esse tempora uera, in quibus Dominus Noster pro salute mundi incarnari, nasci, ac tandem mori dignatus est. Nam in uerno Aequinoctio 8. Cal. Aprilis, quando omnia iam germinare incipiunt, ut tunc germinaret radix Iesse, Angelo nunciante, de Spiritu sancto ex Maria Virgine Christus uerus Dei filius incarnatus est, & in Quartadecima luna, post huiusmodi Aequinoctium, Sexta feria ei proxima, paulo ante meridiem, Anno suæ ætatis 33. ut in Tractatu de Die mortis Christi ostendimus, cruci affixus, & circa horam Nonam mortuus est. cum iam 8. Cal. Ianuarij (ut placet D. Chrysostomo) tunc temporis circa noctem mediam, quando dies cresce-

crescere incipiunt, in Bethlehem oppido, in pauperimoq; tuguriolo ex beata Virgine natus sit Saluator. Póterat quippe aliis temporibus incarnari atque nasci. uerum Omnipotens & mirabilis Deus, qui omnia in nobis mirabiliter operatur, uoluit, ut eius unigenitus uerno tempore, in quo arbores plantæ, ac cætera huiusmodi germinare incipiunt, incarnaretur; ut cognosceremus, nos per ipsum uitam habituros, & in nobis arborem nostrarum operationum germinaturam, flores missuram, ac tandem fructus laturam, immarcessibiliq; tempore, ac sempiterno æuo duraturam. Propter hoc igitur Christus in Aequinoctio incarnari, & in hyberno Solstitio, cum iam dies crescere, & ad nos Sol redire incipit, nasci uoluit, ut iam intelligeremus, ipsum esse uerum iustitiæ Solem, ac lucem ueram, quæ illuminat omnem hominem in hunc mundum uenientem. sed hæc hætenus. Non enim est hic locus enarrandi omnia, quæ de hac re dici possunt: redeamus ergo ad propositum. Cum doctissimorum hominum consilio ac iudicio dies superuacaneos de Calendario, siue de Anno demí oporteat: arbitror, Romanum Aequinoctium in eundem diem mensis transferendum, in eoq; stabiliendum esse, in quo erat, cum Christus omnium redemptor in utero Virginis est incarnatus, hoc est, 8. Cal. Aprilis, qui est 25. diēs Martij, tanquam religioni nostræ magis consentaneum: in quo etiam die inueniebatur huiusmodi Aequinoctium, cum Cæsar annum Rom. correxit, atque ad hanc, qua utimur, formam, reduxit. Nicænam enim synodum tūc temporis D. Syluestri summi Rom. Pontificis auctoritate congregatam negotium de constituendo & celebrando S. Pascatis die orientalibus Alessandriam habitantibus demandasse legimus. nunc uero à te Rom. Pōtefice Pater Beatissime, qui in toto terrarum orbe uices geris Christi, de Aequinoctio in pristinam, quam habuit tempore Christi, ac primorum Rom. Pontificum sedem reducendo, omnibus huic suo sancto consilio maximè applaudentibus Christi fidelibus, occidentalibus Romæ commorantibus

1. Cor. 12.

Ioh. 1.

Histo.
natu.
lib. 18.
cap. 25.

De Re
rust. 11.
cap. 2.

Job. 38.

Zach. 8.

prouincia est commissa. Et si unquam animum induxisti uel le VERNUM Aequinoctium in 21. die Martii statuere : spero , te expensis his rationibus , quas sum allaturus , in die 25 . eiusdem mensis , ipsum esse stabiliturum : si quidem C. Iulio Cæsare Imperatore , ut ex Plinianis uerbis licet cognoscere , Solstitium hybernium in eodem die sedē habebat . sic enim Plinius , Cardo temporum quadripartita Anni distinctione constat , per incrementa lucis . Augetur hæc à Bruma , & æquatur noctibus uerno æquinoctio , diebus 95 . horis tribus , deinde superat noctes ad Solstitium diebus 93 . horis duodecim . Verum ab hoc minuitur diebus 93 . usque ad Aequinoctium Autumni , & tunc æquata die procedit ex eo ad Brumam , diebus 89 . horis tribus . Horæ nunc in omni accessione æquinoctiales non cuiuscunque diei significantur , omnes quæ eius differentia fiunt in octauis partibus signorum Bruma Cabricorni ad 8 . Cal . Ianuarii ferè , Aequinoctium uernum Arietis , Solstitium Cancri , alterum Aequinoctium Libræ . hætenus Plinius . Quod quidem est uidere etiam apud Collumelam auctorem uetustissimum . Idem quoque D D . Augustinus , & Chrysostomus sentiunt . quorum posterior quàm optimè de Aequinoctiis , & Solstitiis christianè locutus sit , quisque uiderit . In sermone enim de Natiuitate S . Iohannis Baptistæ sic ait . De Solstitiis & Aequinoctiis conceptionis & natiuitatis D . N . Iesu Christi & Iohannis Baptistæ nescio , an quisquam ausus sit arcanum , fratres , ante Christi natiuitatem intelligere , uel determinare cursum horarum , dierum , ac noctium , per quos Solstitia & Aequinoctia cognoscere posset , cum Iob glorioso in suis passionibus dictum sit : Et hoc mihi dic , inquit , an scias cursum Solis & Lunæ , quæ cuique duo luminaria ad constitutionem diei , ac noctis esse uidemus . Et paulò post ; Ieiunium quartum , & septimum , & decimum erit domui Iuda in lætitiā & gaudium & solennitates bonas , & dies festos multos , & iucundi eritis , iucunditatem , & pacem amabitis : quæ tria ieiunia nunquam à Iudæis seruata fuisse inuenimus . Non enim aliquan
do

do Quarta feria ieiunauerunt, aut Septima, quod dicitur Sabbathum, aut Decima feria, quæ nec poteſt dici; quamuis, & ſi in ſabbatho ieiunauerunt, non legi parendo, ſed opportuna neceſſitati. Quærenda igitur erat, Fratres chariſſimi, quæ eſſent iſta Quarta, & Septima, & Decima, quorum initium Propheta non nominauit, à quo Quartum, uel Septimum, uel Decimum numeraremus. Et bene quidem Propheta pro altitudine Spiritus ſancti initium ieiuniorum non poſuit: ut cum de initio ipſorum ieiuniorum quæreremus, ſimul & uirtutem ipſorum inueniremus, & Moſis mandata recenſeremus. Satis enim Dominus ad Moſen de menſe Martio teſtabatur, dicens: Hic uobis menſis initium menſium Primus erit uobis in menſibus anni. Quod ſi igitur ipſe eſt initium anni: iam utique ab ipſo quartum menſem Iunium numeraremus, & ſeptimum Septembrem, & decimum Decembrem. & paulò poſt: Hi ſunt menſes, in quibus D. noſter & Iohannes Baptiſta concepti & nati ſunt, iſtis quatuor tēporibus, id eſt, Verno & Aestate, & Autumno, & Hyeme: per quæ annus uertens cognoscitur. Et de Iohanne etiā ait: Geſta ſunt autem hæc, ante primum annum Imperij Tiberij Cæſaris, menſe Septembri. 8. Cal. Octobris: incipiente luna Undecima, quando oportebat Iudeos ieiunium Scenopegiae celebrare. Tunc enim poſt, anno Nono Tiberius Cæſar tempus, curſumque lunæ collegit, & inuentum eſt, ipſa die 8. Calendarum Octobrium eſſe Aequinoctium, in quo eſt inchoatio noctis maior, quàm lucis. Et paulo inferius ait: Poſt ſextum autem menſem conceptionis Iohannis, qui eſt 8. Cal. Octobris, ſextus menſis Martius principium anni, quia princeps & primarius omnium, Chriſtus ſcilicet, ipſo menſe cōceptus & paſſus eſt. Hæc omnia D. Chryſoſtomus; quæ libuit ad longum recenſere, ut poſſit cognosci, quàm optimè de Chriſto & de præcurſore eius locutus ſit. Tuum igitur eſt, Pater Sancte, cognoscere, ſi Solſtitia, & Aequinoctia ad propria loca reducantur: quanta ad nos commoda ex ea re prouenire poſſint. Primum enim, Feſtum ſacrum Paſcatis

scatis, ut antiquitus in primordio Ecclesiæ, & reliqua mobilia (ut uocant) Festa, quia ab ipso die S. Pascatis pendere uidentur, suis locis celebrabuntur. deinde, festa etiam Immobilia, quæ sunt dies natalis Domini, atque eius Præcurforis; utriusque etiam conceptio, non ammouendo à propriis sedibus, aut diebus in Calendario, ad propria tamen tempora, idest, ad Solstitia & Aequinoctia reducentur. Sic Christi cōceptio in uerno Aequinoctio, ac eius Natiuitas in Bruma, siue hyberno Solstitio, & Iohannis conceptio in Autumnali æquinoctio, eiusque Natiuitas in æstiuo Solstitio recolentur. Non sunt igitur hæc mysteria Pater Sancte à nobis paruifacienda; immò uerò Christi fidelibus memoria sæpenumero repetenda, ut religio nostra magis, magisque in dies augeri possit. quod fiet profectò, si omnes scierimus, hæc non casu, sed Dei consilio facta esse: cum non sine magno mysterio, ut supra ostendit D. Chrysostomus, Christus in Aequinoctio uerno concipi, & in Solstitio hyberno nasci uoluerit; Iohannes uero contra in autumnali Aequinoctio conceptus sit, ac in Solstitio æstiuo ortum habuerit. Si igitur hæc omnia, quæ mysteriorum plena sunt, Beatissime Pater, perpendere libuerit: Aequinoctia, & Solstitia in pristina loca necessariò restituentur: Græcorum autem ecclesia, quæ per multa tempora in aliquibus, S. Rom. sedi restitit, ita (ut spero) conuincetur, ut hanc correctionem, quam moliris, annuens, atque consentiens D. Chrysostomo, de Solstitiis & Aequinoctiis mira loquenti, facile amplexa fuerit, & in re ista nihil aduersa erit. Ad postremum, ut cætera ommittam, omnia tempora, in quibus ferendum, ac metendum est, iam pridem ab hominum mentibus elapsa agnoscentur. Nam multum prodest, tempore suo agros colere, ferere, ac alia quamplurima facere, quæ ad rem rusticam pertinent. si quidem cum alieno tēpore aratro terra scinditur, ac ei femina mādantur; tūc

Geor. 1.

Infelix lolium & steriles dominantur auenæ.

Agricolæ sanè, ac eorum domini uera tempora, quæ iam exorbitauerant, non intelligentes, rustica præcepta confundunt.

fundunt. unde necesse est res haudquaquam prosperè succedere. Præcepta enim Rusticæ rei sunt hæc.

*Libra die, somniq; pares ubi fecerat horas,
Et medium luci, atque umbris iam diuidet orbem:
Exercete uiri tauros, serite ordea campis.
Vsq; sub extremum brumæ intraëtabilis imbrem.
Necnon ut lini segetem, & cereale papauer
Tempus humo tegere, & iam dudum incumbere rastris:
Dum sicca tellure licet, dum nubila pendent.
Vere fabis satio. tunc se quoque medica putres
Accipiunt sulci, milio uenit annua cura,
Candidus auratis aperit cum cornibus annum
Taurus: & aduerso cedens canis occidit astro.
At si triticeum in messem, robustaq; farra
Exercebis humum: solisq; instabis aristis:
Ante tibi Eoæ Athlantides abscondantur,
Gnosiaq; ardentis decedat stella Coronæ:
Debita quàm sulcis committas semina; quamque
Inuita properes annis spem credere terræ.*

Vt sup.

Quidam etiam ante tempora congruentia, auaritia ducti, terræ semina committentes, sæpenumero falluntur; nam

*Multi ante occasum Maiæ cæpere; sed illos
Expectata seges uanis elusit auenis.*

Ibidem.

Huius autem rei ratio sic se habet. Agricolaë annis ab hinc ferè M. D. C. statis quibusdam diebus; scilicet, statim post 25. Martij; quò die erat in caput Veris; hoc est, ingressus Solis in Arietem, ac statim post diem 28. Septembris, quo die erat principium Autumni, uidelicet, ingressus Solis in Libram, cum nonnulla ferere consueuissent, nunc uerò cum initium tam Veris, quàm Autumni in præfatos dies non cadat, sed dies 14. anticipet: huiusmodi temporis uariationem non intelligentes, sed suo more tantùm dies illos obseruantes, ac circa eorum tempora semina terræ mandantes, à concepta frugum spe, sæpe defraudantur. Plurimi enim refert, in iactandis seminibus uera tempora, ut omnia prospe-

prosperè succedant, obseruare. Cum igitur hæc ita sint: si uernum Aequinoctium ad pristinam eius sedem, hoc est, ad diem 8. Cal. Aprilis per te P. Beatissime reuocabitur, profectò non erit posthac, cur S. Dies Pascæ, cæteraque festa mobilia extra sua tempora celebrentur; festa Immobilia à proprijs temporibus deuiant; postremò, uerè ferendi, ac plantandi temporum rationes prætermittantur: sed homines agriculturæ opportunè operam dantes, ubertatem illam frugū, quam expectabunt, Dei benignitate facilè consequantur.

Quo nam pacto Annus sit corrigendus, & Calendarium anno seruiens ordinandum. Cap. III.

I G I T U R ad Anni reparationem, siue emendationem, cum opus sit omnino de Anno aliquot dies demere: quæ omnium ferè est sententia: mihi uidetur Beatiss. Pater, sequendam esse tanquam cæteris meliorem atq; commodiorem illorum opinionem, qui opinati sunt, de aliquo Anni mense dies Quatuordecim demendos esse. Veruntamen duo præcipuè sunt omnino animaduertenda, sine quibus nihil in ea re boni fieri potest, primum ut uernum Aequinoctium in primam eius sedem restituatur; scilicet, in diem Vigesium quintum Martij, qui dies iuxta astronomicam consuetudinem incipit à meridie diei præcedentis; sed iuxta nostram supputationem, quam in toto hoc tractatu sequimur, ab occasu præfati diei sumit initium. si quidem tempora & eorum partes ad Latitudinem & longitudinem huius Almæ Urbis Venetiarum supputauimus. & (ut omnia facilius intelligantur) Dierum principia sumpsimus ab occasu Solis. Secundum, ut in huius diei sede ita stabiliatur, ut in posterum ab ea, quantum fieri possit, non recedat: quemadmodum suo loco ostendetur. Mihi uero, antequam ulterius progrediatur necessariū uidetur, primum describendum, siue ordinandum Calendarium, tanquam fundamentum, supra quod nouum istud ædificium construatur; quod quidem in duodecim tabulas diuide-

diuidemus : ita ut unaquaque suo mensi accommodetur, ut
delicet prima Ianuario, secunda Februario, tertia Martio, &
sic de reliquis : quæ singulæ in undecim columnas erunt di-
uisæ, figuræ parallelogrammi non absimiles, in quibus om-
nia, quæ ad ipsum Annum pertinent, continebuntur. erunt
autem hoc pacto dispositæ : Prima, sinistram partem occu-
pans literas feriales, siue dominicales, quas Solares etiam
uocant, tam Anno innouato, quam ueteri seruientes; Se-
cunda uerò Numeros dierum mensium anni innouati tan-
tummodo includet : quod etiam de Octaua, partem dexte-
ram tenente est intelligendum. nam in ea dies mensium An-
ni ueteris, ac usualis ordine dispositi erunt. Veruntamen in
Undecima & ultima Calendarum, Nonarum, ac Iduum
ordo ad ueterem annum spectantium apparebit : quas etiã
Anno innouato, cum opus fuerit, aptare non erit difficile.
nam si cui his uti placuerit, facile erit dies mensium Anni
ueteris cum diebus Anni innouati conferre, ac dies Calen-
darum, Nonarum, atque Iduum cuiuscunque mensis uete-
ris Anni, ut puta diem primum, in quo Calendæ extant,
priori etiam diei mensis Anni innouati accommodare. In
tertia uero columna adscripti sunt Numeri cycli lunaris iux-
ta dies mensium, in quibus fient duorum luminarium ueræ
coniunctiones, atque Solis eclipses, tantum ad 19. annos
futuros. In quinta similiter descripti sunt præfati Numeri
ad inueniendas oppositiones ipsorum luminarium : & Eclip-
ses Lunæ ad annos item 19. In quarta autem & in Sexta è
regione dierum mensium, sub suis titulis inueniuntur Par-
tes dierum, in quibus fient præfatæ coniunctiones, opposi-
tiones, & Eclipses. In Nona erunt Aurci numeri adscripti
Calendario in parte Anni ueteris è regione dierum, in qui-
bus fient Nouilunia secundum medium motum, modo,
quo hætenus usa est S. Rom. Ecclesia. Verum in Decima
apparebunt Numeri indicantes iuxta præfactum motum,
Plenilunia, siue lunas Quartasdecimas. Animaduerten-
dum tamen est, quòd quodocunque in columna Quarta,
C siue

siue Sexta signi istius $\lrcorner$ cauda, siue sursum, siue deorsum uergens reperta fuerit: Numerus cycli lunaris & Partes diei, quæ ponuntur in die, ipsa cauda notato, sunt transferende in diem, in quem huiusmodi signi caput cadit, quod angulo recto est figuratum. Exemplum. Coniunctio luminarium Vnitate demonstrata, quæ est è regione diei 18. Februarii, huius signi cauda signata, ad diem 17. attinet. itaque ipsius coniunctionis tempus, quæ sunt Ho. 23. minu. 50. in diem 17. est transferendum. Contra uero, coniunctio numero 15. annotata, sub die 11. mensis Iunii, cum cauda præfati signi sit designata, in diem 12. ubi appositum est huius signi caput, transportari debet: quod idem etiam in Oppositionibus luminarium, ubi huiusmodi signum describitur, est obseruandum. Verum ex his sex ultimæ columnæ, tam innouato, quàm ueteri Anno accommodari poterunt, in unoquoque die suorum mensium ita, ut cum (exempli gratia) sub die 15. Ianuarii Anni innouati in tertia columna reperiatur Vnitas, diei quoque Quinto eiusdem mensis Anni ueteris correspondere cognoscatur; sicque etiam contra Aureus numerus 5. in nona columna, sub die 5. eiusdem mensis Anni ueteris adscriptus, diei 15. mensis eiusdem anni innouati correspondere inueniatur. Sed columna Septima, cæteris maior, ostendet, quibus diebus Sanctorum dies festi in Anno innouato celebrabuntur; scilicet, iisdem diebus quibus in Anno etiam ueteri celebrari consueuere. Quam ob rem, Calendario in hunc modum digesto, facile erit cognoscere, quo nam pacto dies Anni ueteris diebus Anni innouati, atque Calendæ, Nonæ, & Idus, Anno ueteri feruientes diebus Anni innouati respondeant; similiter & dies S. Pasce in Anno innouato quomodo respondeat diei mensis in Anno ueteri, æquè, ac si eo die celebranda fuisset. Festa uerò Immobilia in Anno innouato proprias sedes, hoc est, dies mensium sicut in Anno ueteri, quod etiam supra diximus, retinebunt. Sed iam nostrum Calendarium describamus.

I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.
Littere dominicales.	Numeri dierum mensis.	Numeri cycli lunaris.	Coniunctiones luminariū & Eclipses.	Numeri cycli lunaris.	Oppositiones luminariū & Eclipses.	IANVARIUS MENSIS tam Anni veteris, quam Innouati currentis Anni M. D. XXC. princi- pium; in quo Festa lequentia ad cō- suetudinē Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ singulis diebus, quibus adscripta sunt, erunt celebranda.	Numeri dierum mensis.	Aurei numeri pro luna- tionebus inueniendis.	Aurei numeri pro luna- tionebus inueniendis.	Calendarum, Nonarum, Iduumque ordo Anno innouato applicandus.
A	1	19	13. 34.			Circuncisio Domini.	18		15	15. Cal.
B	2	8	19. 22	4	3. 30	Octaua Sancti Stephani.	19	11	4	14.
C	3			12	11. 50	Octaua Sancti Iohannis.	20			13.
D	4	16	3. 35	1	11. 20	Octaua SS. Innocentium.	21	19	12	12.
E	5	5	7. 30			Vigilia.	22	8	1	11.
F	6			9	4. 45	Epiphania Domini.	23			10.
G	7	13	2. 23				24	16	9	9.
A	8			17	1. 37		25	5		8.
B	9	2	4. 29	6	21. 23		26		17	7.
C	10	10	13. 36				27	13	6	6.
D	11	18	22. 8	14	5. 25	Higinij Papæ & martyris.	28	2		5.
E	12			3	17. 0		29		14	4.
F	13	7	7. 22			Octaua Epiphaniæ.	30	10	3	3.
G	14	15	21. 36	11	1. 58	Hilarij ep̄i & cōf. & Felicis p̄p̄s.	31			pri. cal.
A	15			19	19. 32	Pauli primi her. & Mauri Abba.	1	19	12	CAL.
B	16					Marcelli papæ & martyris.	2	8		4. non.
C	17	4	7. 47			Antonij Abbatis.	3		2	3.
D	18	12	0. 23	8	4. 15	Cath. Re. S. Petri & Priscæ virg.	4	16	9	pri. no.
E	19	1	14. 26	16	18. 41	Marij Marthæ & aliorū Marty.	5	5		NON.
F	20	9	21. 32	5	5. 40	Fabiani & Sebastiani marty.	6		17	8. id.
G	21			13	23. 15	Agnetis virginis & martyris.	7	13	6	7.
A	22	17	6. 48			Vincentij & Anastasij marty.	8	2		6.
B	23			2	5. 49	Emerentianæ virg. & marty.	9		14	5.
C	24	6	2. 40	10	23. 6	Timothei episcopi & marty.	10	10	8	4.
D	25	14	20. 31			Conuersio S. Pauli apostoli.	11			3.
E	26			18	19. 42	Polycarpi episcopi & marty.	12	18	11	pri. id.
F	27					Iohānis Chryso. ep̄i & confess.	13	7		Idus.
G	28	3	5. 20	7	21. 25	Agnetis secundo.	14		19	19. Cal.
A	29	11	14. 18				15	15	8	18.
B	30			15	7. 0		16	4		17.
C	31	19	0. 23	4	14. 31		17		16	16.

I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.
Littere dominicales	Numeri dierum mensis.	Numeri cycli lunaris & Q. lunari.	Coniunctiones luminariū & Eclipses ☉ Tēpus ab occasu. Hor. mi.	Numeri cycli lunaris & ☾ lunariū	Oppositiones luminariū & Eclipses ☾ Tēpus ab occasu. Ho. mi.	FEBRVARIUS MENSIS In Anno cōmuni hēt Dies 28. in Bis sextili uero 29. tunc enim iuxta De- cretū Alexandri III. C. Quælitur, de verborū signifi. §. 2. duplicatur Sex. Cal. Martij: ita ut die 24. & 25. lit- era B. bis ponatur; dieq; 24. fiat Vigi- lia, & 25. Festū S. Martini Apostoli.	Numeri dierum mensis.	Aurei numeri pro luna- tionibus inueniē- dis.	Aurei numeri pro luna- tionibus inueniē- dis.	Calēda- rum, No- narum, I- dumq; Ordo An- no inno- uato ap- plicandus.
D	1	3	6. 27			Ignatij episcopi & martyris.	18	12	5	15. Calē
E	2	16	18. 24			Purificatio B. Mariæ virginis.	19	1		14.
F	3			1	☾ 3. 18	Blasij episcopi & martyris.	20		13	13.
G	4	5	1. 45	9	23. 39		21	9	2	12.
A	5	13	20. 26			Agathæ virginis & martyris.	22			11.
B	6			17	18. 1	Dorotheæ virginis, & mart.	23	27	10	10.
C	7	2	15. 50				24	6		9.
D	8	10	23. 27	6	7. 49		25		18	8.
E	9			14	14. 58	Apolloniæ virginis & marty.	26	14	7	7.
F	10	18	8. 51				27	3		6.
G	11	7	21. 5	5	2. 59		28	11	15	5.
A	12			11	18. 14		29		4	4.
B	13	25	14. 48				30	19		3.
C	14			19	☾ 14. 5	Valentini martyris.	31	8	12	pri. cal.
D	15					Faustini & Iovite martyrum.	1		1	CAL.
E	16	4	0. 36	3	19. 54		2	16		4. non.
F	17	12	14. 9	16	7. 25		3	5	9	3.
G	18	1	23. 50	5	15. 27	Simeonis episcopi & martyris.	4			pri. no.
A	19	9	7. 22	13	23. 41		5	13	17	NON.
B	20	17	18. 24				6	2	6	8 id.
C	21			2	22. 26		7			7.
D	22	6	19. 56			Cathedra Antioch. S. Petri apo.	8	10	14	6.
E	23			10	17. 41	Vigilia.	9		3	5.
F	24	14	15. 1			Matthiæ Apostoli.	10	18	11	4.
G	25			18	☾ 13. 43		11	7		3.
A	26	3	14. 25				12		19	prid. id.
B	27			7	8. 51		13	15	8	IDVS.
C	28	11	1. 2	15	21. 45		14	4		16. cal.

IANUARI
dies reliqui.FEBRUARI
dies.

ANNI INNOVATI

RATIO

ANNI VETERIS.

I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.
Lit. do mini	Nu meri die rum men sis.	Nu meri cycli luna ri pro Q lumi nariu.	Coniun ctioes lu minariu & Eclipses. O Tēpus ab occasu. Hor. mi.	Na meri cycli luna ris p Q lumi nariu.	Opposi tiones lu minariu & Eclipses. C Tēpus ab occasu. Hor. mi	MARTIVS MENSIS. ANNO DOMINI. M. D. XXC. Bissexuli, & innotationis Calen darij, Die 25. huius mensis Anni innouati; siue 11. ueteris: Hor. 4 mi. 57. sec. 1. ter. 4. nostri Horolo gii erit Aequinoctium: tunc enim Sol primum Arietis gradum ingre diatur.	Nu meri die rum men sis.	Aurei nume ri pro luna tioni bus in ueniē dis.	Agaci nume ri pro luna tioni bus in ueniē dis.	Calenda rum, No narum, Iduumq; ordo An no inno uato ap plicandus.
D	1	19	9. 34.				15		16	5. Cal.
E	2	18	19. 3	4	1. 14		16	13	5	14.
F	3			12	13. 49		17	1		13.
G	4	16	10. 14	1	22. 34		18		13	12.
A	5	5	19. 48				19	9	2	11.
B	6			9	16. 3		20			10.
C	7	13	11. 46.			Thomae Aquin. cōf. & Perpetue	21	17	10	9.
D	8			17	8. 0	(& Felicitatis n	22	6		8.
E	9	2	1. 30	6	16. 58	Quadragenta martyrum.	23		18	7.
F	10	10	8. 31				24	14	7	6.
G	11	18	17. 40	14	0. 7		25	3		5.
A	12			3	17. 39	Gregorij Papæ & confessoris.	26		15	4.
B	13	7	12. 16				27	11	4	3.
C	14			11	9. 12		28			pri. cal.
D	15	15	8. 30				1	19	12	CAL.
E	16	4	14. 25	19	7. 22		2	8	1	6. non.
F	17			8	8. 27		3			5.
G	18	12	1. 19	16	17. 44		4	16	9	4.
A	19	1	8. 48			Isidori confessoris.	5	5		3.
B	20	9	17. 28	5	0. 32		6		17	pri. no
C	21			13	9. 50	Benedicti Abbatis.	7	15	6	NON.
D	22	17	6. 57				8	2		8. id.
E	23			2	15. 57		9		14	7.
F	24	6	13. 23				10	10	8	6.
G	25			10	10. 38	Annunciatio B. Mariæ virginis.	11			5.
A	26	14	7. 31				12	18	11	4.
B	27			18	4. 30		13	7		3.
C	28	3	2. 4	7	18. 2		14		19	pri. id.
D	29	11	9. 27				15	15	8	IDVS.
E	30	19	17. 49	15	0. 57		16	4		17. Cal
F	31	8	8. 42	4	13. 23		17		16	16.

FEBRUARIJ dies reliqui.

MARTIJ dies.

I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.
Littera domini cale	Nu- meri die- rum men- sis.	Nu- meri cycli luna- ris Q lumi- narii	Coniun- ctiones lu- minarii & Eclipses O Tēpus ab occasu. Hor. mi.	Nu- meri cycli luna- ris ∞ lumi- narii	Opposi- tiones lu- minarii & Eclipses C Tēpus ab occasu. Ho. mi.	APRILIS MENSIS, eiusque Dies festi.	Nu- meri die- rum men- sium	Aurei nume- ri pro luna- tionib- us in- ueniē- dis.	Aurei nume- ri pro luna- quin- de- cima inqui- reda.	Calēda- rum, No- narum, Iduumq; ordo An- no inno- uato ap- plicandus.
G	1			12	4. 49		18	12	5	15. Cal.
A	2	16	0. 51				19	1		14.
B	3			1	14. 8		20		13	13.
C	4	5	11. 22				21	9	2	12.
D	5			9	6. 11		22			11.
E	6	13	0. 9	17	18. 56		23	17	10	10.
F	7	2	9. 33				24	6		9.
G	8	10	16. 51	6	1. 5		25		18	8.
A	9			14	9. 23		26	14	7	7.
B	10	18	3. 56				27	3		6.
C	11			5	8. 55	Leonis Papæ & confessoris.	28	11	15	5.
D	12	7	6. 7				29		4	4.
E	13			11	3. 40		30	19		3.
F	14	15	0. 58	19	20. 0	Tiburtij, Valer. & Maximi mar.	31	8	12	pri. cal.
G	15	4	1. 37	8	18. 20		1		1	CAL.
A	16	12	10. 19				2	16		4. non.
B	17	1	18. 5	16	1. 27	Aniceti Papæ & martyris.	3		9	3.
C	18			5	10. 39		4			pri. no.
D	19	9	4. 41	13	23. 30		5	13	17	NONA
E	20	17	20. 26				6	2	6	8. id.
F	21						7			7.
G	22			0	8. 11	Soteris & Gaij pontif. & mar.	8	10	14	6.
A	23	6	5. 26			Georgij martyris.	9		3	5.
B	24	14	20. 50	10	1. 28		10	18	11	4.
C	25			18	16. 40	Marci Evangelistæ.	11	7		3.
D	26	3	10. 24			Cleti & Marcellini Pōt. & mar.	12		19	prid. id.
E	27	11	17. 16	7	1. 47		13	15	8	IDVS
F	28			15	8. 53	Vitalis martyris.	14	4		18. cal.
G	29	19	2. 7	4	2. 36		15		16	17.
A	30	8	23. 5	12	20. 3		16	12	5	16.

I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.
Littere dominicales	Numeri dierum mensis.	Numeri cycli lunaris p. lunarium.	Coniunctio nes luminarium, & Eclipses. ☉ Tēpus ab occasu. Hor. mi.	Numeri cycli lunaris p. lunarium.	Oppositio nes luminarium & Eclipses. ☾ Tēpus ab occasu. Hor. mi.	MAIVS MENSIS. eiusque Dies festi.	Numeri dierum mensis.	Au- cei nu- meri p. lu- natio- nibus nue- nien- tis.	Au- cei nu- meri p. lu- natio- nibus nue- nien- tis.	Calenda- rum, No- narum, Iduum- que ratio Anno in- nouato applican- dus.
B	1	16	16. 38			Philippi & Iacobi apostolorum.	17	1		15. Cal.
C	2					Athanasij episcopi & confess.	18		13	14.
D	3			1	4. 56	Iohannis S. Crucis & Alexandri &	19	9	2	13.
E	4	5	23. 18	9	17. 5.	Monicæ uiduæ. (aliorū mar.	20			12.
F	5	13	9. 56				21	17	10	11.
G	6	2	17. 46	17	3. 5		22	6		10.
A	7			6	9. 20		23		18	9.
B	8	10	2. 16	14	19. 41	Apparitio S. Michaelis archa.	24	14	7	8.
C	9	18	15. 0			Gregorij theologi epi. & cont.	25	3		7.
D	10					Gordiani & Epimachi marty.	26		15	6.
E	11	7	21. 55	3	0. 28		27	11	4	5.
F	12	15	15. 52	11	19. 20	Nerei & Archilei & Pācratij m.	28			4.
G	13						29	19	12	3.
A	14	4	☉. 10. 15	19	12. 17	Bonifacij martyris.	30	8	1	pri. cal.
B	15	12	17. 37	8	2. 12		1	16		CAL.
C	16			16	8. 26		2	5	9	6. non.
D	17	1	3. 15	5	21. 41		3			5.
E	18	9	16. 49				4	13	17	4.
F	19			13	13. 27	Pudentianæ virginis.	5	2	6	3.
G	20	17	10. 31				6			prid. no.
A	21			2	22. 49		7		14	NON.
B	22	6	19. 2				8	10	3	8. Id.
C	23			10	13. 57		9			7.
D	24	14	8. 10				10	18	11	6.
E	25	3	17. 14	18	2. 2	Vrbani Papæ & martyris.	11	7		5.
F	26			7	8. 59	Eleutherij Papæ & martyris.	12		19	4.
G	27	11	0. 54	15	17. 13	Iohannis papæ & martyris.	13	15	8	3.
A	28	19	11. 0	4	16. 18		14	4	16	pri. Id.
B	29	8	13. 57				15		5	IDVS
C	30			12	11. 26	Felicis papæ & martiris.	16	12		17.
D	31	16	7. 41			Petronillæ virginis.	17	1	15	16.

I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.
Littere dominicales	Numeri dierum mensis.	Numeri cyli lunari p. O. lunari	Coniunctio nes luminarium, & Eclipses. ☉ Tēpus ab occasu. Hor. mi.	Numeri cyli lunari p. ☾ lunari.	Oppositio nes luminarium & Eclipses. ☾ Tēpus ab occasu. Hor. mi.	IVNIUS' MENSIS, eiusque Dies festi.	Numeri dierum mensis.	Au- rei nu- meri p. lu- nationibus inue- nien- dis.	Au- rei nu- meri p. lu- na qu- tade- cima inue- niēda	Calenda- rum, No- narum, Iduum- que ordo Anno in- nouato applican- dus.
E	1			1	15. 52		18		2	15. calē.
F	2	5	9. 22			Marcellini, Petri, & Erasmi m.	19	9		14.
G	3	13	17. 38	9	1. 57.		20			13.
A	4			17	9. 49		21	17	10	12.
B	5	3	1. 0	6	18. 4		22	5		11.
C	6	10	11. 58				23		18	10.
D	7			14	7. 15		24	14	7	9.
E	8	18	3. 19				25	3		8.
F	9			3	15. 39	Primi & Feliciani martyrum.	26	11	15	7.
G	10	7	12. 47				27		14	6.
A	11	15	4. 28	11	8. 59	Barnabæ Apostoli.	28			5.
B	12	4	17. 50	19	23. 23	Basilidis, Cyrini & aliorum m.	29	19	12	4.
C	13			8	9. 12		30	8	1	3.
D	14	12	0. 22	16	15. 54	Basilij episcopi & confessoris.	31	16		pri. cal.
E	15	1	14. 6			Viti, Modesti & Crescentiæ m.	1	1	9	cal.
F	16			5	9. 55		2			4. non.
G	17	9	6. 6				3	13	17	3.
A	18			13	3. 22	Marci & Marcelliani mart.	4	2	6	pri. no
B	19	17	1. 2			Geruasii & Protasii martyru.	5			NON.
C	20			2	11. 33	Siluerij Papæ & martyris.	6	15	15	8. Id.
D	21	6	6. 34				7		3	7.
E	22	14	17. 19	10	0. 14	Paulini episcopi & confessoris.	8	18	11	6.
F	23			18	10. 2	Vigilia.	9	7		5.
G	24	3	0. 26	7	16. 44	Natalis S. Iohannis Baptiste.	10			4.
A	25	11	9. 16				11	15	19	3.
B	26			15	2. 58	Iohannis & Pauli martyrum.	12	4	8	pri. Id.
C	27	19	1. 35	4	7. 56		13		16	DVS.
D	28	8	5. 0			Leonis Papæ & cōf. Vigilia.	14	12	5	18. Calē.
E	29	16	22. 25	12	2. 38	Petri & Pauli Apostolorum.	15	1		17.
F	30					Commemoratio S. Pauli aposto	16		13	16.

I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.
Lite- redo- mini- cales	Nu- meri die- rum men- sis.	Sta- men- cyli- luna- re Q luna- nanti	Coniunctio- nes lumi- narium, & Eclipses. Tēpus ab occasu. Hor. mi.	Coniunctio- nes lumi- narium, & Eclipses. Tēpus ab occasu. Hor. mi.	Oppositio- nes lumi- narium & Eclipses. Tēpus ab occasu. Hor. mi.	IV LIVS MENSIS, eiusque Dies festi.	Nu- meri die- rum men- sis.	An- reina- meri p lu- atio- nibus nue- nien- dis.	Nu- meri die- rum men- sis.	Calenda- rum, No- natum, Iduū, que ordi- Anno in- notato applican- dus.
G	1	5	17. 22	1	1. 29.	Octava S. Iohannis Baptiste.	17	9	2	15. cal.
	2			9	9. 35	Vincentii & Marci Virg & pro- (celsi & Martiniani m.	18			14.
B	3	13	0. 52				19	17	10	13.
C	4	2	10. 29				20	6		12.
D	5			6	4. 43		21		13	11.
E	6	10	23. 40	14	20. 0	Octava Apostolorum.	22	14	7	10.
F	7	18	17. 8				23	5		9.
G	8			3	6. 3		24		13	8.
A	9			11	21. 16		25	11	4	7.
B	10	7	2. 9			Septē fratrum m. & Rufinæ & Se- prij pp & mar. (cū dæ vir. & m.	26			6.
C	11	15	14. 59	19	8. 52	Naboris & Felicis martyrum.	27	19	12	5.
D	12	4	0. 52	8	16. 14	Anacleti Papæ & martyris.	28	8	1	4.
E	13	12	8. 10			Bonaaventuræ Pont. & confess.	29			3.
F	14			16	0. 53		30	16	9	prid. cal.
G	15	1	3. 4				1	5		Cal.
A	16	9	21. 15		0. 4		2		17	6. non.
B	17			18	18. 32	Alexii confessoris.	3	12	6	5.
C	18	17	15. 57			Simphorose & septē filiorum m.	4	2		4.
D	19			2	23. 13		5		14	3.
E	20	6	22. 28			Margaritæ uirginis & marty.	6	10	3	prid. no.
F	21			10	9. 22	Praxedis uirginis.	7			Non.
G	22	14	1. 26	18	17. 12	Mariæ Magdalene	8	18	11	8. Id.
A	23	3	8. 50			Apollinaris episcopi & mart.	9	7	9	7.
B	24	11	19. 37	7	1. 52	Christinæ virg. & mart. Vigil.	10		19	6.
C	25			15	14. 35	Iacobi ap & Christofori, mar.	11	15	8	5.
D	26	19	10. 17	4	23. 10		12	4		4.
E	27	8	20. 19			Pantaleonis martyris.	13		16	3.
F	28			12	16. 44	Nazarij, Celsi, & aliorum mar.	14	12	5	prid. Id.
G	29	16	12. 8			Marthæ uirg. & Felicis & alio-	15	1		Idus.
A	30			1	4. 49	Abdon & senen mart. (rum m.	16		13	17. calē.
B	31	5	1. 34	9	17. 2		17	9	2	16.

die reliqui.

die.

ANNI INNOVATI RATIO ANNI VETERIS

I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.
Life re de min cal	Nu meri die- rum men- tis.	Nu meri die- rum men- tis.	Coniun- ctiões lu- minariū & Eclipses Tēpus ab occasu. Hor. mi.	Nu meri die- rum men- tis.	Opposi- tiones lu- minariū & Eclipses Tēpus ab occasu. Ho. mi.	AVGVSTVS MENSIS. ciusq; dies festi.	Nu meri die- rum men- tis.	Aurei nume- ri pro luna- tioni- bus in- ueniē dis.	Nu meri die- rum men- tis.	Calēda- rum, No- narum, Iduumq; ordo An- no inno- uato ap- plicādus.
C	1	13	8. 43			Petri ad uincula & Machabeo	18			15. Calē
D	2	2	18. 7	17	0. 10	Stephani Papę & mar. (rū m.	19	17	10	14.
E	3			6	17. 14	Inuētio S. Stephani protomar.	20	6		13.
F	4	10	13. 59			Dominici confessoris.	21		18	12.
G	5			14	10. 49	Dedicatio S. Marię ad nives.	22	14	7	11.
A	6	18	8. 30			Trāfig. D & Sixti & aliorū m.	23	3		10.
B	7	7	4. 37	3	19. 37	Donati episcopi & martyris.	24	11	15	9.
C	8					Cyriaci & aliorum martyrum.	25		4	8.
D	9	15	1. 20	11	8. 4	Romani mart. Vigilia.	26	19		7.
E	10	4	10. 8	19	17. 8	Laurentij martyris	27		12	6.
F	11	12	17. 26	8	0. 29	Tyburtij & Susannę marty.	28	8	1	5.
G	12			16	10. 49	Clarę virginis.	29	16		4.
A	13	1	18. 6			Hippolyti & sociorum marty.	30	5	9	3.
B	14			5	5. 11	Eusebij confess. Vigilia.	31			pri. cal.
C	15	9	11. 32			Assumptio S. Marię temp v.	1	13	17	CAL.
D	16			13	9. 43		2	2	6	4. non
E	17	17	6. 54			Octaua S. Laurentij.	3			3.
F	18			2	10. 25	Agapiti martyris.	4	10	14	pri. no.
G	19	6	2. 4	10	17. 10		5		3	NON.
A	20	14	9. 33			Bernardi abbatis	6	18	11	8. id.
B	21	3	18. 55	18	0. 25		7	7		7.
C	22			7	23. 41	Octaua Assumpt. & Timothei	8		19	6.
D	23	11	7. 50			Vigilia. (& sociorum m.	9	15		5.
E	24			1	3. 51	Bartholomęi Apostoli.	10	4	6	4.
F	25	19	1. 16			Ludouici confessoris.	11		16	3.
G	26	8	10. 41	4	10. 57	Zepherini Papę & martyris.	12	12	5	prid. id.
A	27	16	23. 59	12	5. 14		13	1		IDVS.
B	28			1	17. 38	Augusti & cōf. & Hermetis m.	14		13	19. cal.
C	29					Decolar. S. Io. Bapt & Sabine m.	15	9	2	18.
D	30	3	9. 37	9	0. 34	Felicis & Adaucti mart.	16			17.
E	31	13	16. 59	17	8. 42		17	17	16	16.

IV. dies reliqui.

AVGVSTI dies.

I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.
	Nu- meri die- rum men- sis.		Coniun- ctio- nes lu- minariū & Eclipses. Tēpus ab occasu. Hor. mi.		Opposi- tiones lu- minariū & Eclipses. Tēpus ab occasu. Hor. mi.	cusq; dies festi.		Aurei nume- ri pro luna- tioni- bus in- venie- dis.		Calenda- rum, No- narum, Iduumq; ordo An- no inno- uato ap- plicandus.
F	1		11. 59			Egidij abbatis. & Duodeci tra-	18			15. cal.
G	2				8. 43	(trum mar.	19			14.
	3		5. 43				20	14		13.
B	4			14	3. 23		21	8		12.
C	5	18	0. 45				22			11.
D	6			9	7. 44		23	11		10.
E	7	7	1. 37	11	18. 33		24	12		9.
F	8	15	10. 25			Maritimas B. Mariæ & Adria.	25			8.
G	9	4	17. 56	10	21. 11	Gorgonij martyris. (mar.	26	8		7.
	10	12	4. 43	9	10. 52		27			6.
B	11			10	23. 31	Proti & Iacinthi martyrum.	28	16		5.
C	12	1	10. 52				29	5		4.
D	13			5	8. 23		30			3.
E	14	9	5. 30			Exaltatio S. Crucis. (medis m.	31	15		pri. cal.
F	15	17	21. 28	13	1. 47	Octa. Nati. B. Mariæ. & Nico.	1			
G	16			12	19. 25	Cornelij & Cypriani m. & Eu	2			4. non.
	17	6	11. 3			(phemię & aliarum m.	3	10		3.
B	18	13	17. 54	10	2. 25		4			pri. no.
C	19			18	9. 42		5	18		
D	20	3	8. 19			Eustachij & sociorū m. Vigilia.	6	7		8. id.
E	21	11	23. 45	7	3. 19.		7			7.
F	22			15	20. 47	Mauritij & sociorū martyru.	8	17		6.
G	23	19	18. 10			Lini pp & m. & Teclæ vir. & m.	9	6		5.
	24	8	23. 59	4	5. 30		10			4.
B	25			12	18. 0		11	10		3.
C	26	16	11. 13			Cypriani & Iustinæ marty.	12	1		pri. id.
D	27	4	18. 37.	1	1. 40	Cosmæ & Damiani marty.	13		13.	
E	28			9	10. 44		14	9		18. cal.
F	29	13	3. 20	17	20. 54	Dedicatio S. Michaelis Ang.	15			17.
G	30					Hieronymi pely. & c. S. c.	16	17	10	16.

Ad dies reliqui.

I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.
Littere domini- cales.	Nu- meri die- rum men- sis.	Nu- meri cy- cli luna- ris.	Coniun- ctiones lu- minariū & Eclipses Tēpus ab occasu. Hor. mi.	Nu- meri cy- cli luna- ris.	Opposi- tiones lu- minariū & Eclipses Tēpus ab occasu. Ho. mi.	OCTOBER MENSIS. eiusq; dies festi.	Nu- meri die- rum men- sis.	Aurei nume- ri pro luna- tionibus in- ueniē- dis.	Aurei nume- ri pro luna- tionibus in- ueniē- dis.	Calēda- rum, No- narum, Iduumq; ordo An- no inno- uato ap- plicandus.
A	1	2	4. 24			Remigij episcopi & cōfessoris.	17	6		15. Calē.
B	2	10	23. 1	6	1. 51		18		18	14.
C	3			14	20. 48		19	14	7	13.
D	4	18	17 20			Francisci confessoris.	20	3		12.
E	5			3	19. 57		21	11	15	11.
F	6	7	12. 25			Marci p̄p & cōf. & Sergij & a- (horum mart.	22		4	10.
G	7	15	19. 53	11	4. 20		23	19		9.
A	8	4	5. 31	19	11. 17		24		12	8.
B	9	12	18. 50	8	23. 33	Dionysij, Rustici, & Eleuthe- (rij m.	25	8	1	7.
C	10			16	15. 20		26			6.
D	11						27	16	9	5.
E	12	1	4. 24	5	1. 27		28	5		4.
F	13	9	21. 25				29	13	17	3.
G	14			13	16. 31	Calisti Papæ & martyris.	30	2	6	pri. cal.
A	15	17	10. 57				1			CAL.
B	16	6	20. 17	2	4. 49		2	10	14	6. non.
C	17			10	11. 48		3		3	5.
D	18	14	3. 44	18	10. 23	Lucæ evangelistæ.	4	18	11	4.
E	19	3	23. 2				5	7		3.
F	20			7	19. 38		6		19	pri. no.
G	21	11	16. 54			Hilarionis abbatis, & Virgulæ (& sociarū virg. & m.	7	15		NON.
A	22			15	15. 10		8	4	6	8. id.
B	23	19	12. 28	4	19. 29		9			7.
C	24	8	12. 40	12	5. 30		10	12	16	6.
D	25	16	22. 0			Chrysanti & Dariæ martyri.	11	1	5	5.
E	26			1	12. 47	Euaristi Papæ & martyris.	12		13	4.
F	27	5	5. 2	9	22. 12	Vigilia.	13	9	2	3.
G	28	13	16. 8			Simonis & Iudæ apostolorū.	14			prid. id.
A	29			17	11. 36		15	17	10	IDVS
B	30	2	22. 36.				16	6		17. cal.
C	31			6	20. 4	Vigilia.	17		18	16.

I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	IX.
Littere dominicales	Numeri dierum mensis.	Numeri cycli lunaris & luminarii.	Coniunctiones lunariū & Eclipses.	Numeri cycli lunaris & luminarii.	Oppositiones lunariū & Eclipses.	NOVEMBER MENSIS. eiusq; dies festi.	Numeri dierum mensium.	Aurei numeri pro lunationibus inveniendis.	Aurei numeri pro lunationibus inveniendis.	Calendarum, Notarum, Iduum, Kalendarum, &c.
D	1	10	17. 13			Festum omnium Sanctorum.	18	14	7	Cal.
E	2			14	13. 39	Comemo. oīum fidelū defun- (ctorum.	19	3		
F	3	18	9. 31				20		15	3.
G	4	7	22. 33	3	6. 43	Vitalis & Agricolaē martyr.	21	11	4	13.
A	5			11	13. 57		22			11.
B	6	15	5. 32	19	22. 38		23	19	12	10.
C	7	4	19. 32	8	15. 5	(coronatorum m	24	8	1	9.
D	8	12	11. 44			Oct. oīum Sctorū, & Quatuor	25			8.
E	9			16	9. 38	Dedi. Basilicę Salvator. Theo-	26	16	9	7.
F	10	1	22. 8			Triphonis & aliorū m. (do. m.	27	5		6.
G	11			5	17. 42	Martini epi & cōf. & Mēnæ m.	28		17	5.
A	12	9	5. 38			Martini Papæ & marty.	29	13	6	4.
B	13	17	23. 45	13	6. 14		30	2		3.
C	14			2	15. 7		31		14	pri. cal.
D	15	6	6. 28	10	22. 45		1	10	3	CAL.
E	16	14	15. 29				2			2. OCT.
F	17			18	9. 50	Greg. Thaumaturgi ep i & pf.	3	18	11	1.
G	18	3	17. 3			Dedi. Basilicę SS. Petri & Paul.	4	7		pri. no.
A	19			7	17. 8.	Pontiani Papæ & martyris.	5		19	NON.
B	20	11	12. 12				6	15	8	8. id.
C	21			15	9. 27		7	4		7.
D	22	19	6. 47	4	8. 10	Cæcilie virginis & martyris.	8		16	6.
E	23	8	0. 32	12	16. 24	Clementis pp & m. & Felicis	9	12	5	5.
F	24	16	8. 40			Chrysogoni marty. (tis m.	10	1		4.
G	25	5	17. 55	1	0. 36	Catherinæ virginis & marty.	11		13	3.
A	26			9	12. 24		12	9	2	pri. id.
B	27	13	7. 54				13			4. VES.
C	28			17	5. 13		14	17	10	18. cal.
D	29	2	17. 48			Saturnini marty. Vigilia.	15	6		7.
E	30			6	14. 20	Andree Apostoli.	16		18	10.

I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.
	Nu- meri die- rum men- sis.		Coniunctio- nes lumi- narium, & Eclipses.		Oppositio- nes lumi- narium & Eclipses.			Au- rei nu- meri p lu- natio- nibus inuc- nien- dis.		Calenda- rum, No- narum, Iduum- que ordo Anno in- novato applican- dus.
F	1		10. 33							
G	2			14	5 36.	Bibianæ virginis & mart.	17	14	7	15.
	3	12	1. 17	5	17. 41		18	3		14.
B	4	7	8. 37			Barbaræ virginis & mart.	19	21	15	13.
C	5	15	16. 33	12	0. 14	Sabbæ abbatis.	20		8	12.
D	6	4	12. 33	20	9. 59	Nicolaï episcopi & confessoris.	21	10		11.
E	7			8	9. 29	Ambrosii episcopi & confess.	22	8	12	10.
F	8	12	16. 57			Cōceptio B. Mariæ semp virg.	23		1	9.
G	9			16	5. 31		24	16		8.
A	10	1	14. 11			Milciadis Papæ & martyris.	25	5	9	7.
B	11			5	8. 36	Damasi Papæ & confessoris.	26			6.
C	12	9	1. 59	10	8. 56		27	15	17	5.
D	13	17	11. 26			Luce evangelistæ & martyris.	28			4.
E	14	6	18. 14	2	1. 28		29			3.
F	15			10	11. 28		30	10	14	pri. cal.
G	16	14	5. 33				1		5	Cal.
A	17			13	1. 44		2	18	11	4. non.
B	18	3	12. 37				3	7		3.
C	19			7	10. 8		4		19	prid. no.
D	20	11	7. 3			Vigilia.	5	15	8	prid. no.
E	21	19	23. 47	15	3. 24	Thomæ apostoli	6			8. Id.
F	22	6	11. 29	6	19. 57		7		16	7.
G	23	16	19. 29	12	2. 54		8	12	5	6.
A	24			1	14. 12	Vigilia.	9			5.
B	25	5	9. 13			Agathæ virginis & confessoris.	10		13	4.
C	26			9	5. 13	Stephani protomartyris.	11	9	2	3.
D	27	13	1. 49			John. apostoli & evangelistæ.	12			pri. Id.
E	28			27	0. 34	Innocentii pontificis.	13	17	10	prid. no.
F	29	2	10. 56			Thomæ archiep̃i Cātuariens. m.	14	6		19. calē.
G	30			6	7. 27		15		13	18.
A	31	10	1. 47	14	0. 31	Sylvestri Papæ & confessoris.	16	14	7	17.
							17			16.

dies reliqui.

prid. no. dies.

Hęc igitur erit Calendarij Anni innouati forma: in quo uernum Aequinoctium à die 11. Martij, ad diem 25. eiusdem mensis reduximus. Quantum uero ad anni decurtationem, quæ semel tantum fit, attinet, nunc est dicendum. Cum de uno ex duodecim anni mensibus dies 14. sint demendi, qui dierum numerus est anticipationis Aequinoctij, ab anno primo restitutionis Calendarij per Iulium Cæsarem, usque ad annum Domini uenturum 1580. quem Annum correctionis intelligimus: semel tantum hoc, aut sequenti anno de Februario censeo; & nequaquam de alio mense, plurimis de causis, talem dierum numerum esse demendum; Primo, quia Februarius mensis semper fuit his subiectus passionibus: Cæsar enim quando Annum correxit, dies 29. in anno communi, ac 30. in bissextili ei tribuit: Augusti uero tempore, sublatus est ei dies unus, & additus Sextili mensi; hoc est, Augusto, ut mensi Iulio par esset; Secunda, quia in eo singulis quatuor annis dies unus intercalatur: ita ut duobus diebus continuis Sex. Cal. Martij dicatur. Quā ob causam, ne is mensis suo priuilegio priuetur, alienum non erit, si de eo præfatus dierum numerus dematur, ut omnia rectè cadant. Neque absurdum hoc alicui Pater beatiss. uideri debet, quando licuit Cæsari, cum correxit Annum, ut omnia æquaret, Anno, à Numa Pompilio prius instituto dies 89. adiungere: ut conderet Annum, qui contineret dies 443. quem Confusionis appellauit, cum annus Numæ constaret ex diebus 354. tantum. Quatuordecim uerò dies dixi esse de Februario mense auferendos, ut ad tertiam causam accedam, propterea quòd in duodecim mensibus anni non inuenitur mensis alius, qui huic negotio uideatur esse commodior. In aliis nanque mensibus pauci inueniuntur dies, qui non sint alicui SS. festo dicati: Martius uero mensis, & Aprilis S. Quadragesimali ieiunio, ac S. diei Pascatis celebrationi singulis annis sunt assignati: ex quibus si præfatus dierum

nume-

numerus demeretur, magna proculdubio oriretur confusio. Cum autem in Februario annumerandi sint dies 29. & non sint plures, quàm undecim SS. festiuitates, & Vigilia S. Apostoli Matthiæ: in eo mense poterunt hi 12. dies ita aptè accommodari, ut unaquæque festiuitas nullo incommodo rite in ipso mense celebrari liceat, quemadmodum in sequenti Tabulā ostendemus. demptis enim de Februario diebus 14. Literæ dominicales utrique Anno, uidelicet innouato, atque ueteri seruiunt. Quod cum ita sit Beatis. pater, equidem diuinitus factum arbitror, ut accadat, annum 1580. esse bistextilem, quò Aequinoctium uernū in pristinam suā sedē reducatur. si enim secus accidisset sedes Aequinoctij iuxta rationē Anni ueteris reperiretur esse die 12. Martij, quam iuxta formā Anni innouati uolentes nos in ipsius Martij 25. diem transferre, inueniremus, ad ipsum diē 25. deesse diem unum: cū inter duodecesimum diem & Vigessimum quintum dies tantum 13. intercidant: quæ difficultas tollitur persequentem Bissextum. Quamobrem dicet uidere, demptis in Anno ueteri de Februario diebus 14. literas dominicales Anni ueteris cum literis Anni innouati easdem fore. ita ut Anni ueteris ratio semper constet, quemadmodum nostrum est propositum, ad omnium Chronologorum, Tabellionum, Mercatorum, atque horum similium commodum: ut in suis computis futuri Anni innouati cum præteritis ueteribus quo nam pacto conueniant, sine ullo errore agnoscere queant.

<i>Numeri die- rum Men- sis Februa- rij, detrunc- cati.</i>	<i>ite- re do- mini cales.</i>	<i>TABELLA Anno Domini venturo 1580. Mensi Februario tantum, qui Aequa- tionis recte appellari potest, deferuiens: in qua SS. Dies festi, eodem in mense occurrentes strictim sunt accommodati.</i>	<i>Lite- re do- mini cales.</i>	<i>Residuum dierum post Quatuorde- cim dies ob Anni corre- ctionem de- truncatos.</i>
1	D	Ignatij Episcopi & Martyris.	D	15
2	E	Purificatio B. Mariæ semper Virginis.	E	16
3	F	Blasij Episcopi & Martyris.	F	17
4	G		G	18
5	A	Agathæ virginis & Martyris.	A	19
6	B	Dorotheæ virginis & Martyris.	B	20
7	C		C	21
8	D	Apolloniæ virginis & Martyris.	D	22
9	E	Valentini Martyris.	E	23
10	F	Faustini & Iouitæ Martyrum.	F	24
11	F	Simeonis Episcopi & Martyris.	F	25
12	G	Cathedra Antiochena S. Petri Apostoli.	G	26
13	A	Vigilia.	A	27
14	B	Matthiæ Apostoli.	B	28
15	C		C	29
<i>Post hanc Tabellam statim sequitur Tabula mensis Martij.</i>				

cum uerò Annus 1580. proximè uenturus sit bissextilis: ra-
tione intercalationis, quæ fit singulis quatuor annis, duæ li-
teræ, ut antea, ei seruiant in diebus Dominicis; quæ erunt
C & B: quarum prima ab Anni principio usque ad festum
D. Matthiæ Apostoli tantum in mense Februario pro litera
primæ feriæ, siue Dominicæ, altera uerò, quæ erit B. reliquo
anni tempore deferuiet, ut Tabella indicat. In hoc igitur mē-
se, ita detruncato dies festi SS. eo sunt ordine digesti, ut
quodlibet festum, quemadmodum in Calendario sunt col-
locati, singulis diebus celebrentur. Hoc autem anno 1580.
transacto, mensis Februarius ita erit dispositus, ut si nihil in

eo transpositum, aut mutatum fuisset. omnia enim suis in locis constare inuenientur. Haftenus Beatiss. Pater, de Forma Calendarii, deque decurtatione mensis Februarij ad correctionem Anni, deque Festis immobilibus cum tractauerim: restat, ut de uero die S. Pascatis, ac de cæteris festis mobilibus proximè futuri Anni deinceps dicā. Quoniam prefato Anno innouato 1580. Aequinoctium uernale, siue introitus Solis in primum Arietis gradū erit, uel Die 24. Martij ho. 10. mi. 57. sec. 1. & ter. 4. à meridie; uel Die 25. ho. 4. mi 57. sec. 1. ter. 4. hora ferè quinta nostri horologij, quod idem est; & uera oppositio luminarium post diem Aequinoctij erit die Iouis 14. Aprilis, ho. 23. mi. 0. post occasum Solis, idcirco, ut Regula S. Concilij Nicæni seruetur de Pasca celebranda, sequenti Dominica, cui seruiet litera B. qui erit dies 17. eiusdem mensis, ritè celebrabitur S. Pasca Resurrectionis: quod in Anno ueteri & usuali similiter, iuxta ueram supputationem, ac regulam SS. Patrum in eodem concilio existentium, & ritum S. Rom. Ecclesiæ haftenus obseruatum, die 3. Aprilis erat celebrandum.

*Tabella ad inuenienda Festa mobilia solummodo Anni
sequentis innouati. 1580.*

Dominicæ post Epiphaniam. 5.	Ascensio Domini 26. Maij.
Septuagesima 14. Februarij.	Festum Pentecost. 5. Iunij.
Dies cinerum 2. Martij.	Corpus Christi 16. Iunij.
Sanctum Pasca Resurrectionis	Dominicæ post Pentec. 24.
17. Aprilis.	Aduen. Domini. 27. Nouẽ.

Quo nam uero pacto posthac S. Diem huiusmodi inuenire possimus, suo loco facillimè ostendemus. Sed cum à S. Pascatis die cætera festa mobilia dependeant; uidelicet Septuagesima, Dies cinerum, Ascensio Domini, Festum Pentecostes, Dies Corporis Christi, & id genus alia; propterea

pterea præostensam Tabellam subiunximus: ut in ea præfata Festa mobilia, & cætera, quæ uenturo Anno 1580. primo innouationis Calendarij (ut supponimus) occurrent, uideri possint, ne ullus error in harum festiuitatum celebrationibus committatur.

*De Anno solari, deq'ue eius quantitate, ac S. Pasca-
tis exorbitatione. Cap. IIII.*

 Vm autem non minor sit uirtus, ut ait Ouidius, De Art. 2
quàm quærere parta tueri: post Calendarij ordi-
nationem, & Aequinoctij in pristinam eius se-
dem reductionem, postulat ratio Beatiss. Pater,
ut quoad eius fieri possit, curetur, ne, ut antea posthac re-
trocedat, ac ne error accidat peior priore. Veruntamen cum
sit impossibile, aliquid ordinare, nisi prius ordinanda rectè
agnoscantur: ideò dicendum est nunc aliquid de Anno sola-
ri, siue Romano: ut discamus S. Pasce & exorbitationem,
& item huius reparationem. Quocirca meminisse opus est,
Romanos triplicem obseruasse annum, Romuli scilicet, Nu-
mæ, atque Cæsaris. Romulus enim Romæ conditor, ac Rex
primus Romæ cum Annum in decem tantum diuissset men-
ses, Martium uidelicet, Aprilem, Maium, Iunium, Quinti-
lem, Sextilem, Septembrem, Octobrem, Nouembrem, at-
que Decembrem: singulisque Aprili, Iunio, Sextili, Septem-
bri, Nouembri, & Decembri dies triginta tribuisset, cæteris
uero unum & triginta dedisset, & ita Annum suum 304. die-
rum statuisset: Numa Pompilius postea, qui ei successit, ter-
centis quinquaginta quatuor diebus Annum cum esset di-
mensus, in menses duodecim eum diuisit, & lunare Calen-
darium similiter duodecim mensium composuit: quorum
alij 30. alij uerò 29. dies, iuxta Lunæ motum, respectu Solis
continèrent. tametsi Luna à sua coniunctione cum Sole us-
que ad sequentem cōgressionem, relictis minutijs horariis,

E 2 dies

Macrob.
Satur. 1.
cap. 14.

dies 29. cum dimidio, iuxta medium motum absumit. Hoc autem ea de re factum est à Numa, propterea quòd dies in Calendario ita partiri non poterant, ut dies esset naturalis, qui duodecim tantum haberet horas. Quare is Rex anno Romuli dies 50. addidit, sicque ab ipso Numa emanavit instituti Anni lunaris ratio. Denique C. Iulius Cæsar, adiutore Sosigene, siue (ut alij uolunt) M. Fabio, huiusmodi scientiæ peritis, Annum ita ordinauit, ut ad Annum Numæ, quem Romanum uocauerunt, dies decem cum quadrante adijciens, Solis annuo cursui illum æquaret. atque ita Annum tercentis sexaginta & quinque diebus cum sex horis integrait: quem annum Iulianum ab auctoris nomine appellarunt. Is igitur cum annum correxisset, Ianuario, Martio, Maio, Quintili, Octobri, ac Decembri unum & triginta dies; Aprili uerò, Iunio, Sextili, Septembri, & Nouembri triginta solummodo tribuit, Febuario dies 29. tantum, & intercalationis anno ob exuberantes quotannis sex horas diem unum Sex. Cal. adiungi iussit: ut quoque quarto anno esset triginta dierum mensis. Erat autem tunc Anni Cæsarei hæc forma, & uera quantitas in cœlorum dispositionibus, ac celestium spherarum cursibus. Nam si secus fuisset, Cæsar nequaquam passus esset (ut par erat) se ab Astronomis illius temporis decipi, præsertim cum rerum Astronomicarum non esset ignarus. Verum, posteaquam Senatus, docente Macro, ac legem ferente M. Antonio, Marci filio, cōsule, mensi Quintili in honorem Cæsaris, eò quòd in eo ad 15. Idus esset genitus, Iulij nomen dedisset, eo autem mortuo, Sextili quoque in honorem Augusti, Augusti nomē imposuisset, & à Febuario diem unum detruncatum ipsi mensi Augusto addidisset, ita ut unum ac tricenos dies obtinuisset: Febuario 28. tantum sunt relictī. atque hoc pacto Anni, & Mensium forma, siue ratio à Romanis, Oct. Augusti tempore, ante Christi incarnationem instituta, usque ad nostra tempora est custodita. qua quidem Anni ratione à Ptolemæo Pelusiensi Astro-

nomo

nomo & Mathematico peritissimo anno Domini 145. sub Antonio pio reiecta, alia nobis est tradita. si quidem non multum diuersè ab Hipparcho Rhodio, qui annis 126. ante Christum natum, fluctuantibus tunc temporis apud omnes nationes Anni metis, quòd nondum Aquinoctiorum, & Solis conuersionum propriæ sedes intellectæ essent, Annum constare diebus 365. ho. 5. & scrup. 55. idque potissimum ex Metonis, & Euctemonis obseruationibus, cum suis denuò collatis, statuit, ipsum Annum ille dierum itidem 365. ho. 5. mi. 55. ac sec. 12. esse determinauit. Cæterum, Mahometes Aratenfis, qui & Albatenius Arabs appellabatur; post Ptolemæum 750. annis, à Christo uerò nato 880. Anni quantitatem dierum 365. ho. 5. min. 46. sec. 23. ter. 54. & quar. 20. esse censuit. Alphonfus tandem (ut alios omittam) Romanorum & Hispaniarum Rex anno salutis 1251. anni huius quantitatem iterum ad computum redigens, inuenit suo tempore Annum dierum 365. ho. 5. mi. 49. & sec. 16. tunc quidem, ut arbitror, ab unoquoque istorum inuenta est uera Anni solaris quãtitas in coelestium corporum curribus, ab iisdem artis & scientiæ huius peritis optimè obseruatis. Factum est autem postea, ut Aequinoctium, quod tẽpore Cæsaris erat 8. Cal. Aprilis, usque ad 7. Nonas Martij suam sedem transtulerit, & Sacri Pascatis celebratio duabus de causis à recto suo tramite, & à prima Ecclesiæ institutione deuiarit: quarum una ex Lunæ quartædecimæ indagatio-
ne, per cyclum decemnouenalem, siue per Aureum numerum Calendario affixum demonstratæ prouenit, altera ex Aequinoctij uerni mutatione, ob antedictam anticipationem: cuius causa Annus solaris à Cæsare institutus Solis reuolutioni ex annorum uariis supputationibus, ab eo tempore usque adhuc nunquam quadrauit. quæ Cæsaris supputatio si ueritatem habuisset, nunquam profectò Aequinoctia, & Solstitia per Bissextum præcisè intercalatum, sedes suas in Calendario anticipassent, sed firma perstitissent, nullusq;
in .

in Pascatis celebratione error contigisset. Et quia quantitas Anni Iuliani cum Solis annua reuolutione, hoc est cum tempore, quod Sol à principio Arietis per duodecim signa Zodiaci gradiendo absumit; ad unguem minimè conuenit, & quia Cæsar in prima sui Calendarii institutione uernum Aequinoctium Septimo, aut mauis Octauo Cal. Aprilis, uidelicet Vigesimoquarto, siue Vigesimoquinto Martij die firmavit: hinc factum est, ut hodiè Sexto, aut Quinto Martii Idus, idest, Decimo, aut Vndecimo die eiusdem mensis sedem habere deprehendatur, & quantitas Anni Iuliani maior sit ea quantitate, quæ cœlesti Solis motu integratur. Vnde manifestatur Secunda, atque potior causa incongruæ celebrationis Pascæ, ex Aequinoctij anticipatione, per dies Quatuordecim, iuxta ueram supputationem, quod priscis Patrum temporibus Vigestimoprime die Martij à Dionysio Abbate Romano collocatum & affixum fuit. Quapropter supputationes eorum, quos supra nominauimus, nostra ætate ad ueram Anni quantitatem, quæ præcipuè ad Aequinoctij stabilitum requiruntur, inueniuntur inualidæ, cum non rectè quadrare eas deprehendamus: id quod duximus nunc declarandum. Cum Aequinoctij sedes per anticipationem à correctione Calendarii, à Cæsare facta, ab Anno 45. ante Christi natiuitatem usque ad annum Christi futurum 1580. per annos 1624. completos antecesserit interuallo dierum Quatuordecim: si quis, hunc dierum numerum in dictos annos 1624. partitus fuerit: dubium profectò nullum est, quin proueniant ipsius anticipationis annis singulis min. 12. sec. 24. ter. 49. cum $\frac{133}{203}$. atq; ita Anni quantitas sit dierum 365. ho. 5. mi. 47. sec. 35. ter. 10. & $\frac{70}{203}$. quod facillè hoc pacto probari potest. Cum Annus Cæsaris constet ex diebus 365. & quadrante: si ab eo auferantur (ut in exemplo) mi. 12. se. 24. ter. 49. & $\frac{133}{203}$. prouenient sanè dies 365. ho. 5. mi. 47. sec. 35. ter. 10. cum $\frac{70}{203}$. quam diximus esse quantitatem Anni solaris.

Exem-

E X E M P L V M.

Anni Cæsarei quantitas. Dies. 365. ho. 6. mi. 0. se. 0. ter. 0. $\frac{0}{203}$.

Anni Cæsarei anticipatio. Dies. 0. ho. 0. mi. 12. se. 24. ter. 49. $\frac{133}{203}$.

Anni solaris cōis quātitas. Dies. 365. ho. 5. mi. 47. se. 35. ter. 10. $\frac{70}{203}$.

Ex quo manifestè apparet, cum huiusmodi meo Anni computo neque Hipparchi, neque cæterorum Anni computi secundum rei ueritatem conuenire. Si enim per eundem annorum 1624. numerum differentia anni Hipparchi, quæ est mi. 5. ab anno Cæsareo multiplicata fuerit: inuenietur, Aequinoctium non dies 14. sed dies tantum 5. ho. 15. mi. 20. antecessisse: à quo dierum numero non multum abest etiam ille, qui ex Ptolomæi differentia, quæ est min. 4. sec. 48. prouenit. si quidem iuxta ipsius Ptolomæi anni computum, dies 5. ho. 9. min. 55. ac sec. 12. anticipasse comperitur. Sed neque Alphōsi anni computus congruere deprehēditur, quia si per eundem annorum 1624. numerum eiusdem Alphon- si differentia, quæ est min. 10. sec. 44. multiplicata fuerit: dies 12. ho. 2. minu. 30. secun. 56. anticipationis ostendit. Quamuis autem Albatenicus computus propè ueritatem accedat, cum ipsius anni differentia sit min. 13. sec. 36. ter. 5. quar. 40. tamen, si hæc differentia in 1624. ducta fuerit, prouenient dies 15. ho. 7. min. 41. sec. 53. ter. 22. & quar. 40. qui Quatuordecim dies anticipationis æquinoctij euincit. quem dierum numerum cum mea anni differentia eliciat: dubium profectò nullum est, quin meus anni computus cæteris uerior reperiatur esse. Si enim differentiam mei anni ab anno Cæsaris, quæ est min. 12. sec. 24. ter. 49. & $\frac{133}{203}$ per 1624. quis multiplicauerit, inueniet is præcisè dies 14. qui Dies etiam prouenient, si anticipationes 1624. annorum, quas in sequenti Tabella supputatæ sunt in sum- mam redigentur. nam anticipatio 1000. annorum, est die- rum 8. ho. 14. minu. 53. sec. 47. ter. 35. & $\frac{35}{203}$ Annorum uero

TABELLA anticipationum Aequinoctij per singulos annos.						
ANNI	DIES	Hor.	PARTES DIEI.			
			min.	secū.	tert.	.203
1	0	0	12	24	49	133
2	0	0	24	49	39	63
3	0	0	37	14	28	196
4	0	0	49	39	18	126
5	0	1	2	4	8	36
6	0	1	14	28	57	189
7	0	1	26	53	47	119
8	0	1	39	18	37	49
9	0	1	51	43	26	182
10	0	2	4	8	16	112
20	0	4	8	16	33	21
30	0	6	12	24	49	133
40	0	8	16	33	6	42
50	0	10	20	41	22	154
60	0	12	24	49	39	63
70	0	14	28	57	55	175
80	0	16	33	6	12	84
90	0	18	37	14	28	196
100	0	20	41	22	45	105
200	1	17	22	45	31	7
300	2	14	4	8	16	112
400	3	10	45	31	2	14
500	4	7	26	53	47	119
600	5	4	8	16	33	21
700	6	0	49	39	18	126
800	6	21	31	2	4	28
900	7	18	12	24	49	133
1000	8	14	53	47	35	35
2000	17	5	47	35	10	70
3000	25	20	41	22	45	105
4000	34	11	35	12	20	140
5000	43	2	28	57	35	175

uero 600. dierum 5. ho.
4. min. 8. sec. 16. ter. 33.
cum $\frac{21}{203}$. Annorum 20.
dierum 0. ho. 8. min. 13.
secun. 33. ter. 33. & $\frac{21}{203}$.
Annorum denique 4. die
rum 0. ho. 0. mi. 49. sec.
39. ter. 18. cum $\frac{126}{203}$. quæ
quantitates, simul con-
iunctæ, conficiunt præci-
sè dies 14. ut in exem-
plo patet. Ex quibus om-
nibus facile est uidere,
Beatissi. Pater, Annum
per hanc nostram suppu-
tationem dimensum, esse
dierum 365. ho. 5. min.
47. sec. 35. ter. 10. cum
 $\frac{70}{203}$. & quantitatem, qua
Annus ipse ab Anno Cæ-
saris superatur, esse mi.
12. sec. 24. tert. 49. & $\frac{133}{203}$.
Vnde fit, ut quarto quo-
uis anno Dies integer ex
præcepto Cæsaris inter-
calari nequeat, ut cuique
licet cognoscere. Nam si
in hoc nostro Anno hor.
5. mi. 47. sec. 35. ter. 10.
& $\frac{70}{203}$. quater acceptæ fue-
rint: colligentur solum-
modo Horæ 23. mi. 10. se.
20. ter. 21. cum $\frac{77}{203}$. quæ
non conficiunt diem inte-
grum,

grum, cum deficient mi. 49. sec. 39. ter. 18. & $\frac{126}{203}$. quæ adhuc plus æquo ex Cæsaris institutione sunt intercalata: ex quo quidem & anticipatio Aequinoctij singulis annis 116. per diem unum uersus principium mensis, & deuiatio S. Pascatis processit, quam anticipationem sequenti capite ostendemus.

E X E M P L V M.

Pro Annis 1000.	Dies. 8.	ho. 14.	mi. 53.	sec. 47.	ter. 35.	$\frac{35}{203}$.
Pro Annis 600.	Dies. 5.	ho. 4.	mi. 8.	sec. 16.	ter. 33.	$\frac{21}{203}$.
Pro Annis 20.	Dies. 0.	ho. 4.	mi. 8.	sec. 16.	ter. 33.	$\frac{21}{203}$.
Pro Annis 4.	Dies. 0.	ho. 0.	mi. 49.	sec. 39.	ter. 38.	$\frac{126}{203}$.
Pro Annis 1624.	Dies. 14.	ho. 0.	mi. 0.	sec. 0.	ter. 0.	$\frac{0}{203}$.

Verum mirum tibi uideri non debet Pater Beatiss. me Fractiones, quod alij non fecerunt, in computos duxisse. quanti enim momenti ea res sit, sequutus error iam manifestè ostendit. Progressu nanque annorum, quæ neglecta est exigua admodum temporis pars, in tantam creuit, ut omnia à propriis detrusa sint sedibus, nec uera transacti temporis ratio, quæ quæritur, haberi possit. Quam ob rem uolui in omnibus computis harum fractionum rationem ducere, ut computi exactè respondeant, & quadrent.

De Aequinoctij anticipatione, quæ fit singulis annis, iuxta annorum usualium, ac annorum solarium quantitatem. Cap. V.



quamuis præostensa Anni mea quantitas nostro æuo uideatur esse uera, & magis, quàm cæteræ aliorum quantitates, ueritatem huic negotio præstare: quemadmodum ex adducta iam demonstratione omnes credere possunt: nihilominus Beatiss. Pater,

Ecclesia-
stcs. 1.

ter, non facile affirmare ausim, tam hanc, quàm aliam à quo-
uis repertam quantitatem ita posse ratam & firmam esse, ne
processu temporis, ob Augium motus, aliquam uarietate
pariat, ac etiam posteris relinquat, ut in hac ipsa arena, in
qua nunc nos, aliquando defudent. Nam Dei permissu fa-
ctum est, ob primi Parentis nostri præuaricationem, ut in
hac pessima (ut ait Scriptura diuina) occupatione uerseremur,
cum diuinæ Sapientiæ minimè cedere, sed plusquam oportet,
sapere uelimus. Vt autem reuertamur, unde digressi su-
mus: sciendum est, quòd, cum Annus usualis paulum supe-
ret (quemadmodum ostendimus) Annum solarem, quatuor
anni usuales parua quantitate excedunt quatuor solares: quæ
quidem quantitas & si ad paucos annos relata penè insensi-
bilis uidetur: multorum tamen annorum progressu, in ma-
gnam ac sensibilem crescit. Et, si huic temporis perturbatio-
ni tuo iussu Pater sanctiss. non obuietur; ueluti creuit antea,
quotidie magis etiam crescere deprehendetur. Hoc autem
indelictet cognoscere, si uenturo anno Domini 1580. Vernū
æquinoctium, iuxta præfatam meam supputationem, erit
die 25. Martii, ho. 4. mi. 57. sec. 1. ter. 4. expletis quatuor an-
nis usualibus & communibus, quibus bissextilis annus conti-
netur, ad eundem diem 25. Martii Aequinoctium nobis non
reddetur, sed tanto plus à priori differet, quanto maior erit
excessus quatuor præfatorum annorum usualium, respecti-
ue ad quatuor solares; puta mi. 49. sec. 39. ter. 18. cum $\frac{126}{203}$.
atque hoc pacto cadet Aequinoctium die 25. ho. 4. mi. 7. se-
21. ter. 45. & $\frac{77}{103}$. quod temporis spatium infra octo annos du-
plicabitur: ut sit Ho. 1. mi. 39. sec. 18. ter. 37. cum $\frac{49}{203}$. & sin-
gulis 29. annis fiat anticipatio Sex horarum; demum 116. an-
nis unius diei integri, ut ex Tabella, quam in præcedenti ca-
pite exarauimus, quisque hoc modo discere potest. Pri-
mum, reperiatur in ordine annorum Christi numerum 20. an-
norum, quorum è regione numerum horarum, ac reliqua-
rum diei partium sequentium inueniet, quæ sunt Ho. 4. mi.
8. sec.

8. sec. 16. ter. 33. $\frac{21}{203}$. atque hanc quantitatem in tabella supputatoria, aut in papyro seorsim describat. deinde accipiat quantitatem, quæ posita est è regione annorum 9. & describat similiter eam in ipsa eadem tabella, sub quantitate iam inuenta, quæ est Ho. 1. mi. 51. sec. 43. ter. 26. & $\frac{182}{203}$. Postremo faciat additionem, ut patet in exemplo, & prouenient Horæ 9. quæ est quarta pars unius diei, idest ea quantitas, qua spatio 29. annorum Aequinoctium suam sedem anticipat.

E X E M P L V M.

Pro Annis 20. Horæ. 4. mi. 8. sec. 16. ter. 33. $\frac{21}{203}$.

Pro Annis 9. Horæ. 1. mi. 51. sec. 43. ter. 26. $\frac{182}{203}$.

Pro Annis 29. Horæ. 6. mi. 0. sec. 0. ter. 0. $\frac{0}{203}$. Quæ sunt
Diei integri pars quarta.

Quod uero de anticipatione horarum Sex, per annos 29. ostendimus, idem est ostendere de anticipatione diei unius, per annos 116. Si enim primum quispiam inuentam in eadem tabella quantitatem anticipationis, positam è regione Annorum 100. quæ est, Ho. 20. mi. 41. sec. 22. ter. 45. cum $\frac{105}{203}$. in tabella supputatoria sepposuerit; & sub hac quantitate etiam illam, quæ est è regione decem annorum, Ho. 2. mi. 4. sec. 8. ter. 16. & $\frac{112}{203}$. aptauerit; atque itidem quantitatem illam, quæ est è regione Sex annorum, uidelicet Ho. 1. mi. 14. sec. 28. ter. 57. cum $\frac{186}{203}$. sub eadem quantitate accommodauerit: uenient sanè Horæ 24. hoc est, quantitas unius diei integri, ut propositum fuit ostendere.

E X E M P L V V M.

Pro Annis 100. Horæ. 20. mi. 41. sec. 22. ter. 45. $\frac{105}{203}$.

Pro Annis 10. Horæ. 2. mi. 4. sec. 8. ter. 16. $\frac{112}{203}$.

Pro Annis 6. Horæ. 1. mi. 14. sec. 28. ter. 57. $\frac{186}{203}$.

Pro Annis 116. Horæ. 24. mi. 0. sec. 0. ter. 0. $\frac{0}{203}$. Quæ
Diem integrum perficiunt.

Quod ipsum etiam proueniet, si quantitas horarum Sex, de quibus in priori exemplo tractauimus, per Quaternarium multiplicabitur: quia tunc elicietur 24. horarum quantitas, quæ diem unum integrum conficiunt. Et hoc modo quisque in posterum facile inuenire poterit, ac supputando addiscere cuiuscunque temporis propositi anticipationis Aequinoctij quantitatem.

De cognoscenda singulis annis in futurum Aequinoctij sedem; & quonam pacto illa in Calendario sit stabilienda, ne amplius retrocedat. Cap. VI.



V M uerò ex supraostensa supputatione nota iam sit Pater Beatissi. anticipatio sedis Aequinoctij: non erit ab re, neque difficile in præsentiarum, exactiore calculo ostendere futuram annis singulis Aequinoctij sedem, ac præfatam anticipationem, & huiusmodi sedis in Calendario obfirmationem. Quamobrem hoc pacto procedendum erit. Supposita præostensa quantitate, Horarum scilicet 5. min. 47. sec. 35. ter. 10. cum $\frac{70}{203}$. & dierum 365. ex quibus Annus communis, iuxta nostram supputationem constare dicimus; & ingressu Solis sequenti Anno Domini 1580. die 25. Martii. ho. 4. min. 57. sec. 1. ter. 4. in primum Arietis gradum: si quis scire uoluerit, quo die, hora, & cæteris partibus Sol ingressurus sit eundem gradum sequenti anno 1581. addet diebus 25. ho. 4. mi. 57. sec. 1. ter. 4. quantitatem horarum 5. min. 47. sec. 35. ter. 10. cum $\frac{70}{203}$. & quantitas, quæ ex hac additione proueniet, quæ erit dies 25. ho. 10. mi. 44. sec. 36. ter. 14. & $\frac{70}{203}$. ingressum Solis, in primum gradum Arietis ostendet. Simili modo, si diebus huiusmodi & partibus sequentibus Ho. 5. ac præfata minuta sequentia adiicientur: orientur similiter dies 25. ho. 16. min. 32. sec. 11. ter. 24. cum $\frac{140}{203}$. pro anno 1582. ostendentes tempus anni huius & mensis præfati, in quo Solis ingres-

sus

sus in idem Arietis signum, ac Vernal Aequinoctium erit. Veruntamen si iterum ho. 5. ac sequentes partes huiusmodi producto adiungentur, pro anno Domini venturo 1583. qui erit Annus tertius post Bissextilem: orientur dies 25. ho. 22. min. 19. sec. 46. ter. 35. cum $\frac{7}{203}$. quod erit similiter tempus huiusmodi ingressus Solis præfato anno. Nouissime, si ho. 5. ac sequentia minuta huic quantitati addentur: illud, quod prouenit, erit quantitas dierum 26. ho. 4. mi. 7. sec. 21. ter. 45. & $\frac{77}{203}$. ex quibus addisci potest; Solem eo die, atque ea hora Anno 1584. (si annus non esset Bissextilis) primum gradum Arietis ingressurum fuisse. sed quia hic annus est Bissextilis: ideo intercalandus est dies unus; qui dies de numero horum dierum est demendus; ut dies 25. pro sede Aequinoctii relinquatur. Nam quoties propter Bissextum dies unus in mense Februario intercalatur; tunc Primus dies Martii fit nouissimus Februarii, & secundus Primus; & sic de reliquis, ut infra capite 13. ostendemus. Quam ob rem, hoc die intercalato, dicendum erit, die Vigesimo quinto Martij Hor. 4. minu. 7. secun. 21. tert. 45. cum $\frac{77}{203}$. Solem anno Domini bissextili 1584. primum Arietis punctum ingressurum, ac eo in loco, eoque die, atque hora uernal Aequinoctium suam sedem occupaturum. Hoc autem ordine ulterius erit progrediendum, usque ad Annum 1608. eo incluso: qui si fieret bissextilis, eo anno inueniretur Sol, die 24. Martii, ho. 23. mi. 9. secun. 25. tert. 53. & $\frac{133}{203}$. Arietem ingredi. sed hic Annus debet fieri communis, & sequens bissextilis, ut præfato anno 1608. die 25. & non 24. Martii, hora tamen 23. mi. 9. sec. 25. ter. 53. & $\frac{133}{203}$. Sol ingrediatur in Arietem, & anno sequenti 1609. qui erit bissextilis, die. 25. eiusdem mensis, ho. 4. mi. 57. sec. 1. ter. 4. Sol similiter primum gradum Arietis inueniatur introire: in quem etiam Anno correctionis 1580. eodem die & eadem hora ingressus erit. Sed si huic quantitati temporis præfatæ Ho. 5. ac reliqua minuta addantur etiam Anno sequenti, qui erit 1610. hoc est, Triges-

Ratio, siue Descriptio Anni magni solaris, qua singulis annis Aequinoctij sedem addiscitur.

ANNVS CHRISTI. M.D.XXC. *erit Annus bissextilis, & CORRECTIONIS Calen-*
darij; in quo Sol ingreditur Arietem Die 25. Martij. Ho. 4. mi. 57. se. 1. ter. 4. post occasum Solis.

Nume- ri an- no- rum Anni magni	Anni bis- sextilis.	1. Annus magnus cum annis Christi.	2. Annus magnus cum annis Christi.	3. Annus magnus cum annis Christi.	4. Annus magnus cum annis Christi.	DIES MAR- TII.	PARTES DIEI.				
							Hor.	min.	Secū.	tert.	203.
1		1581.	1610.	1639.	1668.	25	10	44	36	14	70
2		1582.	1611.	1640.	1669.	25	16	32	11	24	140
3		1583.	1612.	1641.	1670.	25	22	19	46	35	7
4	Bissextilis	1584.	1613.	1642.	1671.	25	4	7	21	45	77
5	1.	1585.	1614.	1643.	1672.	25	9	54	56	55	147
6		1586.	1615.	1644.	1673.	25	15	42	32	6	14
7		1587.	1616.	1645.	1674.	25	21	30	7	16	84
8	Bissextilis	1588.	1617.	1646.	1675.	25	3	17	42	26	154
9	2.	1589.	1618.	1647.	1676.	25	9	5	17	37	21
10		1590.	1619.	1648.	1677.	25	14	52	52	47	91
11		1591.	1620.	1649.	1678.	25	20	40	27	57	161
12	Bissextilis	1592.	1621.	1650.	1679.	25	2	28	3	8	28
13	3.	1593.	1622.	1651.	1680.	25	8	15	38	18	98
14		1594.	1623.	1652.	1681.	25	14	3	13	28	168
15		1595.	1624.	1653.	1682.	25	19	50	48	39	35
16	Bissextilis	1596.	1625.	1654.	1683.	25	1	38	23	49	105
17	4.	1597.	1626.	1655.	1684.	25	7	25	58	59	175
18		1598.	1627.	1656.	1685.	25	13	13	34	10	42
19		1599.	1628.	1657.	1686.	25	19	1	9	20	112
20	Bissextilis	1600.	1629.	1658.	1687.	25	0	48	44	30	182
21	5.	1601.	1630.	1659.	1688.	25	6	36	19	41	49
22		1602.	1631.	1660.	1689.	25	12	23	54	51	119
23		1603.	1632.	1661.	1690.	25	18	11	30	1	189
24	Bissextilis	1604.	1633.	1662.	1691.	24	23	59	5	12	56
25	6.	1605.	1634.	1663.	1692.	25	5	46	40	22	126
26		1606.	1635.	1664.	1693.	25	11	34	15	32	196
27		1607.	1636.	1665.	1694.	25	17	21	50	43	63
28		1608.	1637.	1666.	1695.	25	23	9	25	53	133
29	Bissextilis	1609.	1638.	1667.	1696.	25	4	57	1	4	0

Annus magnus con- stat in- terual-	7.	Hoc anno Sex horæ prætermi- tuntur.	Hoc anno Sex horæ prætermi- tuntur.	Hoc anno Sex horæ prætermi- tuntur.	Hoc anno Sex horæ prætermi- tuntur.	Post annum bissextilem Aequationis repetendum est principium toties, quoties: & cætera.
--	----	--	--	--	--	---

lo Annorum 29. | ANNI MAXIMI DISTANTIA. | ANNI MAGNI RATIO.

Trigesimus ab Anno 1580. & Secundi anni magni primus: cognoscemus, Solem primum Arietis gradum ingressum esse die 25. Martii ho. 10. mi. 44. sec. 35. ter. 14. & cum $\frac{70}{203}$ quæ sedes est eadem, in qua erat præfato anno 1581. Quod si ab hoc Anno, usque ad 1610. Aequinoctium ad eandem sedem reuersurum ostendimus: quolibet 29. anno, Sol inuenietur eodem die, ac eius partibus, in eodem esse puncto, in quo iam 29. annis transactis inuentus erit. Cum itaque ingressum Solis in primum gradum Arietis die 25. mensis Martii, ho. 4. mi. 57. se. 1. ter. 4. ab occasu Solis statuerimus; & singulis 29. annis (seruatis seruandis de Annis bissextilibus) sedem ad eundem punctum reuerti ostenderimus: dicimus, die 25. Martii sedem uerni Aequinoctii nos obfirmasse; & sic per singulos annos, interuallo 29. annorum, ingressum Solis in primum gradum Arietis; quod est uernum Aequinoctium, ut erat propositum, demonstrasse. Illud uerò Beatiss. Pater est animaduersione dignum, quòd cum Aequinoctium propter supputationem Cæsaris uariando spatio annorum 29. per Sex horas, & in annis 116. per diem integrum sedem suam uersus principium mensis anticipet, quemadmodum capite præcedenti ostendimus: uerum iuxta meam supputationem Sol singulis 29. annis, quem Annum magnum & commoditatis gratia, & distinctionis ab aliis Annis appellare libuit: eodem die & hora cum reliquis diei partibus ad primum punctum Arietis, in quo erat tunc, cum cepit à proprio loco deuiare, reuertatur: si in pristinam suam sedem restituendum est ipsum Aequinoctium: spatio ipsorum annorum 116. diē unum prætermisum esse oportet. ad quod agendum modū facile excogitauimus: quem in Tabula præcedenti descripsimus. nunc autem, ut facilius res perspiciatur, huius rationem ostendere non pigebit. Cum Vigésimus quisque octauus annus, iuxta Anni formam à Cæsare traditam, semper debeat esse Bissextilis: in Septem bissextis intercalantur dies 7. qui conficiunt horas 168. Veruntamen cum secundum
meam

meam supputationem, in Septem bissextis nisi Ho. 162. min. 12. sec. 24. ter. 49. ac $\frac{133}{203}$ qui sunt dies 6. ho. 18. mi. 12. sec. 24. ter. 49. & $\frac{133}{203}$ sint intercalandi: inueniuntur min. 47. sec. 35. ter. 10. cum $\frac{70}{203}$ plus iusta quantitate esse intercalata. Cū igitur Aequinoctium, propter Cæsaris supputationem, singulis quatuor annis maturius anticipet min. 49. sec. 39. ter. 18. cum $\frac{126}{203}$. Septimo quoque bissexto, qui erit Anno. 28. prouenient Horæ 5. mi. 47. sec. 35. tert. 10. cum $\frac{70}{203}$ quæ, ut ad quantitatem Sex horarum ascendant, requirunt quantitatem sequentis 29. anni; quæ est min. 12. sec. 24. tert. 49. cum $\frac{133}{203}$ & sic hanc illi addendo, nascentur Horæ 6. quæ quidem horæ ut Aequinoctium, quod supra diximus, in propriam sedem reuertatur; Bissexto ab Anno 28. in 29. transferendo, per Septem Bissextorum spatium ad plenum prætermittuntur.

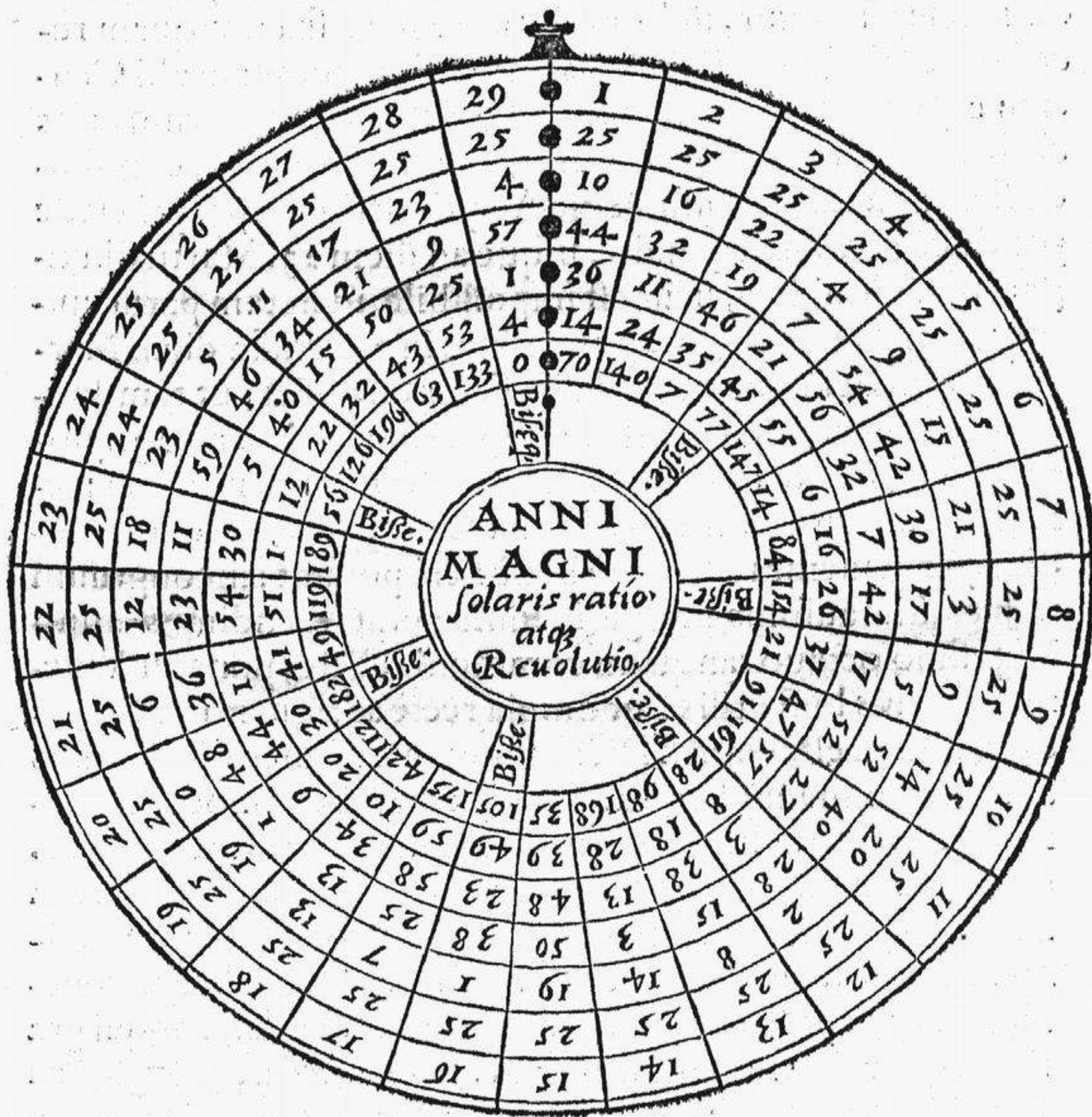
E X E M P L V M.

Anticip. 7. ann. bisext. cōm.	Ho. 5. mi. 47. sec. 35. ter. 10.	$\frac{70}{203}$
Anticipatio anni 29.	Ho. 0. mi. 12. se. 24. ter. 49.	$\frac{133}{203}$
Pro Annis 29. faciunt.	Ho. 6. mi. 0. se. 0. ter. 0.	$\frac{0}{203}$

Hic igitur erit modus & ratio demendi de Anno quolibet Magno horas Sex: qui ordo, si singulis quatuor Annis magnis seruetur, dies integer abiisse sine intercalatione reperietur. Manifestum enim est, Sex horas in anno Maximo, quod est spatium 116. annorum, secundum hanc supputationem quater acceptas, diem unum integrum constituere: quo die hoc pacto de huiusmodi anno per quatuor uices dempto, Aequinoctium in sua sede obfirmatum esse, patet. Quæ cum ita fini Pater beatiss. apparet, in Annis communibus Horas & partes horarum, quæ sunt ultra 365. dies, esse de ratione Anni bissextilis; & fieri non posse, ut Aequinoctium semper in die 25. Martii sedem suam teneat. Et quamuis in cæteris annis anni Magni in præfato die 25. semper inueniatur; in quoli-

quolibet tamen 24. anno, qui est Sextus bissextilis, in die 24. eiusdem mensis inueniri, necesse est: ut supra in Tabula uidere licet. Quapropter si in posterum, annis 29. transactis,

In hac Rota, cuilibet diei præfati Anni magni dies Martij, atq; horum die rum partes, uidelicet, Horas, minuta, se-



cunda, tertia, ac Ducentesima materia, ordine subiicimus, ut facile quis omnia uno intuitu uidere possit.

rursus is Annus magnus solaris, eo, quo ostendimus ordine, incipiatur: & hic toties quoties ipse Annus ad finem erit perductus; ita ut semper annus Vigessimus nonus pro Anno bissextili, quem ab effectu, Aequationis annum appellare uoluimus;

luimus; & sequens pro principio Anni magni sequentis habeatur; quod in modo ostensa figura quæ est eadē cum antecedente Tabula, circulatim & cōmodius uideri potest: ob huiusmodi diei unius ommissionem, Aequinoctium in Calendario ita stabilietur, ut in posterum à sede sua nunquam recedat. Hanc autem diei unius ommissionem, quam alii Centum & plurium annorum spatio faciendam putauerunt, nos ea dēre, quatuor Magnorum annorum interuallo, commodē faciēda existimauimus, ne Aequinoctium à propria sede per duos dies anticipando, usque ad diem 23. Martij dilungeretur. Siquidem, sicut est impossibile, ut in tam paruo numero 29. Annorum, Aequinoctium in 24. etiam diem Martij suam sedem non habeat: ita fieri non posset, ut tam longiori tempore, idest Centum & pluriū annorum ad 23. quoque diem, quod illi fortasse non cognouerunt, non recurret. Veruntamen, cum frustra fiant per plura, quæ commodius per pauciora, & æquē benē fieri possunt: incongruum non existimauimus, si singulis annis 29. ut ostendimus: anno Vigesimo octauo tanquam communi relicto, ponatur Vigessimus nonus bissextilis: ut omnia rectē adæquentur. Sciendum tamen est, quòd si Dies numerentur à meridie, singulis annis Anni magni Die 24. Martij fieret Aequinoctium; annis tantum ante bissextilibus, qui sunt 3. 7. 11. 15. 19. & 28. exceptis: in quibus fiet Die 25. quia si Horis annotatis cuilibet anno præostensi Anni magni addatur temporis interualum à meridie ad Solis occasum, Horæ scilicet Sex: proueniet tempus post meridianum diei præcedentis. exempli gratia. Sequenti anno Domini 1581. Dies 25. Martij assignatus est in Tabula pro die Aequinoctii, & Dies 24. est dies præcedens: si horis 10. diei 25. assignatis Horæ 6. addantur, eliciētur Horæ 16. & sic Die 24. Martij. hor. 16. mi. 44. sec. 36. ter. 14. & $\frac{70}{103}$ post meridiem erit Aequinoctium præfati anni. quod quidem etiam cuilibet Anno antebissextili continget: nam Anno 1583. iuxta huius regulæ obseruationem Die 25. eiusdem

eiusdem mensis Hora 4. mi. 19. sec. 46. ter. 35. cum $\frac{7}{203}$. à meridie erit Aequinoctium. Et hoc pacto opinio dicētium, Aequinoctium tempore Christi contigisse, non Die 25. sed 24. mensis Martij, non erit aspernenda.

Alia ratio inueniendi sedem Aequinoctij, siue ingressum Solis in Arietem. Cap. VII.



Is itaque ostensis, Beatiss. Pater: ad confirmandum illud, quod de ingressu Solis in Arietem supra docuimus, ut magis manifestum appareat: ostendamus necesse est, quonam pacto auxilio sequentium duarum Tabellarum, quas iuxta modum, quo utitur Iohannes Stœfflerus in suo Calendario: ad hoc negotium parauimus, iterum præfatus ingressus addiscatur. Cum igitur quolibet quarto anno Sol in Ariete ad eundem punctum, in quo antea fuit, non redeat, quemadmodum ostendimus, ita ut sedem suam anticipet quantitate mi. 49. sec. 39. ter. 18. cum $\frac{126}{203}$, hanc profectò quantitatem quadriennia additione auctam, in sequenti Tabella, è directo Sex bissextorum; iuxta rationem Anni nostri magni; de quo in superiori Tabula differuimus exarandam duximus: quò ipse ingressus Solis in Arietem manifestius uideatur. Verum, quia non est satis ad id, quod ostendere cupimus, solummodo has quantitates descripsisse: adiunximus etiam Tabellam radicum, annis quinque seruientium, ab Anno uidelicet 1580. uenturo bissextili incipientem, cuius anni Radix erit die 25. Martij. ho. 4. mi. 57. sec. 1. ter. 4. quod est tempus, quo eodem anno Sol introibit in primum Arietis gradum: cui diei adiungendo Horas 5. mi. 47. sec. 35. tert. 10. cum $\frac{70}{203}$. ex quibus Annus, præter dies 365. constat, prodit Radix anni 1581. primi post bissextilem, die 25. ho. 10. mi. 44. sec. 35. ter. 10. cum $\frac{70}{203}$. eiusdem mensis: & hoc pacto singulis productis, singulis annis (quemadmodum supra cap. 6. ostendimus) horas 5.

minu. 47. sec. 35. ter. 10. cum $\frac{70}{203}$ semper adiungendo, oriuntur Radices annorum secundi, tertij, & quarti, post annum bissextilem: quas posuimus è regione præfatorum annorum distinctas in dies, horas, minuta, secunda, tertia, & ducentessimatertia mensis Martij. Vt autem usus huiusmodi Tabel

Tabella ingressus Solis in Arietem.							
ANNI BISSEX- TILES EXPAN- SI.	Numeri an- norum bis- sexti per quaterna- rium col- lecti.	PARTES DIEI.					
		DIES	Hor.	min.	secū.	tert.	.203
1	4	0	0	49	39	18	126
2	8	0	1	39	18	37	49
3	12	0	2	28	57	55	175
4	16	0	3	18	37	14	98
5	20	0	4	8	16	33	21
6	24		4	57	55	51	147

Tabella Radicum Martij Anni 1580.						
RADICES ANNORVM.	PARTES DIEI.					
	Dies.	Horæ.	min.	secū.	tert.	.203
Bissextilis.	25	4	57	1	4	0
1. post bissextum.	25	10	44	36	14	70
2. post bissextum.	25	16	32	11	24	140
3. post bissextum.	25	22	19	46	55	7
4. post bissextum.	26	4	7	21	45	77

quartus post annum bissextilem, hac ratione, ac uia, ut ab eo numero annorum Christi, quos quis sibi proposuerit, submouendi sint semper anni 1580. qui est numerus annorum ætatis Christi, in quo facta est correctio Calendarii, & illi anni, qui residui fuerint, sint quantitas annorum transactorum à correctione præfata: quæ quantitas diuidenda est per numerum 116. anni Maximi, quod est spatium, in quo dies integer, transactis quatuor annis solaribus, erit prætermisus,

pro

larum intelligatur, Pater Beatissi. animaduertendū est, si quis sibi proposuerit, uelle scire Solis ingressum in primū punctum Arietis, quouis anno futuro, ei in primis cognoscendum esse, an ille annus bissextilis sit, an cōmunis. deinde utrum primus sit, an secundus, an tertius, an

pro Aequinoctio stabiliendo: & numerus Quotiens, erit numerus annorum iam prætermissorū. Verum residuum, quod proueniet ex diuisione facta per numerum 116. ostendet, quotus sit ille annus Domini propositus, qui continetur intra spatium ipsorum 116. annorum: & huiusmodi residuum erit diuidendum per 29. qui est numerus annorum Anni magni, & productum ostendet, tot annos Magnos iam transisse ex numero annorum 116. quod uero relinquetur partiendum erit per 4. qui est numerus annorum, in quo fit Bissexus communis; & Quoties ostendet, quot anni bissexiles post bissexum Aequationis iam transferint: & Residuum proueniens ex hac partitione demonstrabit, quotus Annus propositus erit post annum bissexilem. Veruntamen si post secundam diuisionem supererint 28. anni: in Vigesium octauum anni Magni non cadit Bissexus. Tunc igitur adhibenda erit hæc Regula, ut sæper accipiatur Annus propositus pro quarto anno post sextum Bissexum in Anno magno solari: ita ut sequens annus fiat bissexilis Aequationis. His itaque peractis, ex Tabella radicum præostensa primum accipiendus est dies & partes diei anni bissexilis, aut illius, qui est post Bissexum, quemadmodum residuum, uel etiam numerus 28. ostendet; ac seorsim hæc scribenda sunt in tabella supputatoria. Deinde introeundum est in tabellam ingressus Solis in Arietem, & iuxta numerum Quotientem, inuentum ex diuisione quaternarii inueniendus est in Annis adscriptis numerus eidem similis: quo facto, numerus dierum, horarum, ac aliorum consequentium, è regione illius numeri positus erit ponendus sub numeris ex Tabella radicum extractis. Facta postea subtractione, quæ relinquetur, ostendet diem, & horam ingressus Solis in primum gradum Arietis, in quo est principium Aequinoctij uerni illius anni propositi: quod quidem exemplo magis docente, quam uerbis, demonstrabitur. Volo scire ingressum Solis in primum punctum Arietis, siue Aequinoctium uernum anni Domini 1587. futuri:
exploro

exploro primùm, an annus propositus sit Bissextilis, an non, subtrahendo à numero 1587. numerum 1580. & prouenit 7. Cum autem hic numerus non sit capax diuisionis per numerum 116. neque per numerum 29. signum euidentis est, Annũ 1587. ex eis unum esse, qui in primo Anno magno solari post correctionem Calendarij continentur. Quapropter partior 7. per numerum quatuor annorum Bissexti, hoc est, per 4. & nascitur Vnitas, & superest 3. Dico nunc, 3. ostendere, Annum oblatum 1587. esse annum tertium post annum bissextilem; & Vnitatem demonstrare, unam tantum in hoc Anno magno solari intercalationem, hoc est Annum unum bissextilem incidisse. Quocirca, primum cõ-

1587. Annus Christi propositus.

1580. Annus correctionis Calendarii.

7. Annus primi anni Magni à correctione Calendarij.

3 — Annus post Bissextum.

7 | 1. Intercalatio in anno Magno transacta.

4

similem numerum Ternarium in tabella Radicum inuenio, qui est Tertius post bissextilem; quem ad partẽ extra in abaco adscribo unà cum Radice 25. dierum Martii. 22. horarum 19. minutorum, 46. secundorum, 35. tertiorum, ac $\frac{7}{203}$. Deinde, ex diuisione Septenarij per quaternarium cum Vnitas orta fit, ad Tabellam introitus Solis in Arietem me confero, & inuenta Vnitate, quæ primum Bissextum anni Magni solaris denotat, è regione eius inuenio anticipationem dierum 0. ho. 0. mi. 49. sec. 39. ter. 18. cum $\frac{126}{203}$. quam de radice seorsim scripta: & remanent dies 25. ho. 21. min. 30. se. 7. ter. 6. & $\frac{34}{203}$. ut in exemplo apparet.

Exem-

E X E M P L V M .

Pro Anno tertio post Bissextum.	Dies. 25. ho. 22. mi. 19. se. 46. ter. 35.	$\frac{7}{203}$
Pro primo Bissextio anni Magni.	Dies. 0. ho. 0. mi. 49. se. 39. ter. 18.	$\frac{126}{203}$
Pro ingressu Solis.	Dies. 25. ho. 21. mi. 30. se. 7. ter. 6.	$\frac{84}{203}$

Igitur anno Christi 1587. futuro ingreditur Sol in Arietem, Vernal æquinoctium faciens die, hora, minutis, ac cæteris iam inuentis, hoc est, Die 25. Martij. Aliud quoque adducam exemplum, pro maiori intellectu. Volo scire, Anno Domini uenturo 2130. quoniam die Martij Sol sit ingressurus Arietem. demo, ut prius, 1580. de 2130. & prouenit 550. qui sunt Anni post annum correctionis iam dictæ. postea partior 550. per 116. & nascitur 4. quod denotat, ab Anno correctionis Calendarij usq; ad Annum propositum iam quatuor annos Maximos abiisse: Residuum uero 86. indicat, quotus annus sit in numero annorum Quinti anni magni solaris, tunc currentis. quod Residuum est diuidendum per 29. & proueniet 2. ex quo intelligitur post Quatuor annos maximos iam

2130. Annus Christus propositus.

1580. Annus correctionis Calendarij.

550. Annus post præfatam correctionem.

086 | Annus maximi anni Solaris.

550. | 4. Anni maximi transacti à correctione Calendarij.

28 — Annus quartus post Bissextum.

86 | 2. Anni magni transacti post quatuor maximos à correctione Calendarij.

29

duos Annos magnos transisse; & 28. annos, qui supersunt, ad tertium Annum magnū pertinere. Verumtamen, cum Anni isti sint numero 28. per Regu-

lam datam Annus erit tunc Quartus post Sextum bissextum currentis Anni magni solaris, & per consequens Annus propositus erit Quartus ab anno Bissextili. Quam ob rem, ingre-

grediendum est prius Tabellam radicum, & describenda est in tabula supputatoria Radix, siue tēpus anni Quarti post Bissextum; quod erit Dies 26. ho. 4. mi. 7. secun. 21. ter. 45. cum $\frac{77}{203}$. Deinde ex tabella ingressus Solis in Arietem extrahendum est tempus Sexti bissexti, qui erunt dies 0. ho. 4. mi. 57. sec. 55. tert. 51. cum $\frac{147}{203}$. & ponendum in præfata tabella supputatoria, sub tempore anni quarti bissextilis. quo facto, demenda est hæc quantitas ex illa; & nascetur quantitas dierum 25. ho. 23. mi. 9. sec. 25. ter. 53. cum $\frac{133}{203}$. Quare dicendū erit, diem 25. Martij, ho. 23. mi. 9. secun. 25. tert. 53. & $\frac{133}{203}$. ostendere tempus introitus Solis Anno 2130. uenturo in primum gradum Arietis in signifero.

E X E M P L V M.

Pro Quarto anno post Bissextum.	Dies. 26. ho. 4. mi. 7. sec. 21. ter. 45.	$\frac{77}{203}$.
Pro Sexto bissex. Anni magni solaris.	Dies. 0. ho. 4. mi. 57. se. 55. ter. 51.	$\frac{147}{203}$.
Pro ingressu Solis.	Dies. 25. ho. 23. mi. 9. se. 25. ter. 53.	$\frac{133}{203}$.

Sed si huiusmodi ingressus Solis anno Domini 2129. esset reperiendus: demptis annis 1580. ex 2129. Residuum esset 549. per 116. diuidendum: ex qua diuisione oriretur 4. denotās, iam 4. Annos maximos transisse, & 85. esse residuū Anni maximi; qui 85. anni erunt diuidendi per 29, & proueniet 2. cū 27. residuo: quod quidem residuum est similiter diuidendū per 4. numerum annorum Bissexti; & prodibit 6. indicans, iā Sex annos bissextiles abiisse, & 3. residuum ostendet, Annum 2129. propositum esse Tertium post Sextum bissextum anni Magni. Quocirca, quærenda est prius in Tabella radicum quantitas apposita Tertio anno post Bissextum, quæ erit dierum 25. ho. 22. mi. 19. sec. 49. ter. 35. & $\frac{7}{203}$. & scribenda in tabella supputatoria: sub qua postea describenda est quantitas Sex annorum bissextilium in tabula ingressus Solis in Arietem, quæ erit dierum 0. ho. 4. mi. 57. sec. 55. tert. 51. cum $\frac{147}{203}$. à priore quantitate subtrahenda: qua subducta, remanebunt

2129. Annus Christi propositus.

1580. Annus correctionis Calendarij.

549. Annus à præfata correctione.

085. — Residuum Anni maximi.

48 / 4. Anni maximi præteriti.

28

27 — Residuum Anni magni.

84 / 2. Anni magni solares præteriti.

28

03 — Annus tertius post Bissextum.

27. / 6. Anni bissextiles transacti.

4

admodum quærebatur ingressurum. Est & alius modus admodum facilis inveniendi tempus, in quo Sol intrat primū

E X E M P L V M.

Pro anno ter. post Bissext. Dies. 25. ho. 22. mi. 19. se. 46. ter. 35. $\frac{7}{203}$.

Pro sex annis bissextilib. Dies. 0. ho. 4. mi. 57. se. 55. ter. 51. $\frac{147}{203}$.

Pro ingressu Solis. Dies 25. ho. 17. mi. 21. se. 50. ter. 43. $\frac{63}{203}$.

gradum Arietis, quem supra attigi; & nunc ostendere non grauabor. Discat prius, qui hoc scire uoluerit, sub quo annorum numero, comprehenso in Anno magno solari contineatur numerus illius anni, quem sibi proposuit, deinde demat prius de illo annos 1580. postea, partiatur Residuum, si fuerit capax huiusmodi partitionis, per 29. & numerus, qui ex ea supererit, erit numerus quæsitus. Si autem huiusmodi residuum diuidi nequiuerit: numerus ille etiam erit numerus, qui quæsitum tempus ostendet. Nam, cum eo ipso

H nume-

nebunt dies,
25. ho. 17. mi.
21. se. 50. ter.
43. cum $\frac{63}{203}$ ut
in exemplo
apparet. Erit
igitur dicen-
dū Anno Do-
mini 2129.
die 25. Martij
ho. 17. mi. 21.
sec. 50. tert.
43. cum $\frac{63}{203}$ So-
lem in primū
mum punctū
Arietis, quæ-

numero residui introeundum erit in Tabulam, in qua est descripta Ratio anni Magni, & inuento in prima eius columna; quæ continet numeros eiusdem anni, numero consimili, è regione, in columnis continentibus Dies, partesque diei mensis Martij inueniet tempus quæsitum. Huius autem rei exemplum subiungam. Volo scire Anno Domini 2125. quo die Sol ingrediatur Arietem. demo (ut semper) de proposito numero annos 1580. & prouenit 545. deinde partior hunc numerum per 29. & residuum est 23. cui numero consimilem inuenio in supradicta tabula; è regione cuius est annotatus dies & ipsius partes; in quo ingreditur Sol in primum gradum Arietis, qui erit dies 25. ho. 18. mi. 11. sec. 30. ter. 1. cum $\frac{189}{203}$. Si autem de Anno 1601. idem scire uoluerò: auferam prius ex hoc numero annos 1580. & relinquetur 21. & quia hic numerus non est capax diuisionis per 29. dicitur 21. esse quæsitum numerum ad ostendendum quod quæritur. quia si cum hoc numero præfatam tabulam ingressus fuero: inuento in priore columna numero 21. è regione inueniam dies 25. ho. 6. mi. 36. se. 19. ter. 41. & $\frac{49}{203}$. & hoc erit tempus Aequinoctij; siue ingressus Solis in primum gradum Arietis anni propositi: quod quidem etiam in aliis annis propositis erit obseruandum.

Dies Aequinoctij per radios solares, ad quamcunque Poli borealis eleuationem, quo nam pacto cognoscatur. Cap. VIII.



QVONIAM uerò Vetus consuetudo est S. Rom. Ecclesiæ ex SS. Patrum, & Conciliorum decreto, post uernum Aequinoctium die Dominico, statim sequentem lunam Quartamdecimam S. Diem Pascatæ Resurrectionis celebrandum esse. & tempus Aequinoctij apud nonnullos nondum satis exploratum habetur, dicam in præsentiarum de eo aliquid, & ostendam quonam pacto

Et per Solares radios ad quamcunque Poli borealis elevationem addisci possit. Quòd Sol sub Ecliptica octauæ sphæræ perpetuò decurrat, & eo existente sub ea parte, qua Aequator & ipsa Ecliptica sese mutuo intercipiuntur, Aequinoctium fiat in toto orbe terrarum, nemo est qui ambigat; præsertim cū Georgius Purbachius Cap. De motu octauæ sphæræ, motu trepidationis, ut uocant, siue accessus & recessus, ipsius octauæ sphæræ, inuentu sanè Thebit, hoc satis ostendat. Quando uero & quo modo id accidat, hoc opus, hic labor est: etiam si quamplurimi huius artis professores, quem admodum ex eorum scriptis licet cognoscere, in hoc multū operam nauarint. Columella enim antiquissimus scriptor, cui astipulatur Plinius (alios enim prætermittam) Lib. 9. cap. 14. & Lib. 11. cap. 2. De Rustica, Eudoxi & Metonis antiquorum Astronomorum disciplinam sequutus, docet Solstitia & Aequinoctia confici, non in primis partibus signorum, quemadmodum assererat Hipparchus, sed in octauis, incidente Sole in centrum terræ; & uernum Aequinoctium suo tempore mense Martio fieri circa 8. Calen. Aprilis in octaua parte Arietis, ac Solem 6. Calend. eiusdem mensis in ipsius Arietis signum transitum facere. siquidem, quemadmodum Purbachius, supra ostendit, existente Sole in principio uel Arietis, uel Libræ primi mobilis, non semper fit Aequinoctium, sed aut ante factum est, aut post fiet. Verum non est prætereundum, Diem naturalem consistere in Solis circuitione, quæ spatio 24. horarum fit super, & subter horizonte; & propterea diuidi in Diem artificialem & Noctem: quorum quantitas motu Solis supra & sub horizonte, iuxta arcus, uel spatij quantitatem, quod pertransit, mensurantur. Sol enim cum pertransit supra horizontem, quantitatem diei artificialis; cum uero subter horizontem, quantitatem noctis demonstrat. & quanto magis præfati arcus inter se sunt maiores, uel minores, tantò magis dies & noctes inter se sunt longiores, aut breuiores. Vnde fit, quòd quando arcus descriptus à So-

natu.
Hist. lib.
2. cap.
19. & lib.
18. cap.
25.

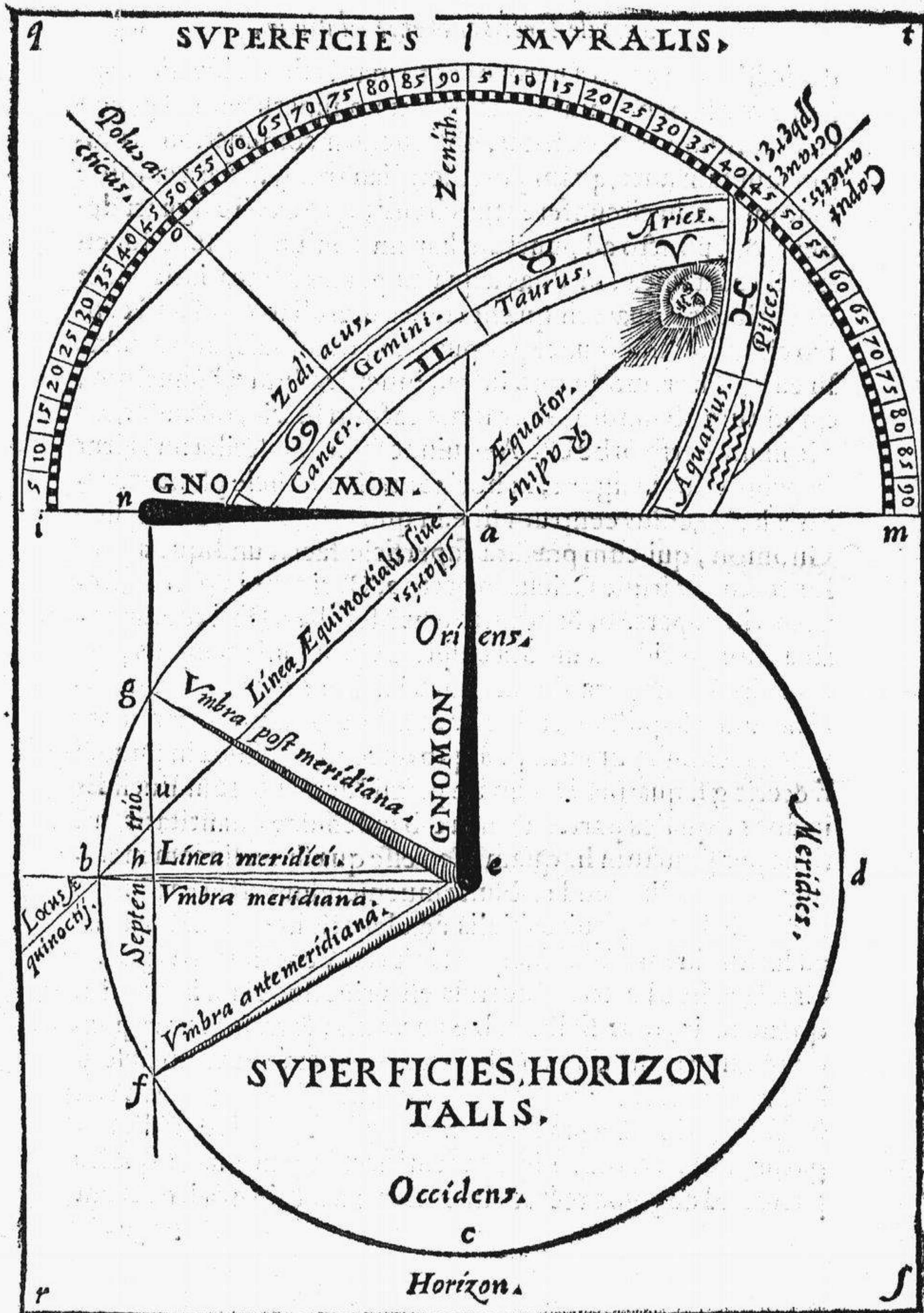
De Sphae-
ris.

le supra horizontem est æqualis arcui descripto sub eodem; Dies artificialis est æqualis nocti, & tunc fit Aequinoctium, per totum orbem. Nam cum omnes circuli maiores in sphaera, ut sunt Aequinoctialis & Horizōtalis, per 15. Primi Theodosij, diuidant se inuicem per æqualia, non est dubium, quin Aequinoctialis ab horizonte, siue recto, siue obliquo in duas æquas partes diuidatur: ita ut altera eius pars sit semper supra horizontem, altera uero infra. Quapropter, Sole sub Aequatore existente, quod bis in anno contingit, in principio scilicet Arietis mense Martio, & Libræ mense Septembri; ubi Aequinoctialis ab Ecliptica octauæ sphaeræ interfecatur, supra horizontem, motus fit æqualis ei, qui fit infra horizōtem, & Dies artificialis & nox æquales fiunt, & Aequinoctiū in toto orbe terrarum contingit. quod quidem non accidit, quando Sol est citra, uel ultra præfactam sectionem: quia, per 15. Definitionem primi Elementorum Euclidis: quem admodum diameter trāsiens à circumferentia per centrum circuli, in duas æquales partes eum diuidit; aliter autem euenit, cum aut supra, aut infra cētrum transit, quia non secatur in duo æqualia: ita Sol existens sub Aequatore, qui est circulus transiens per centrum mundi, diuidit sphaeram in duas æquales partes, ac parem Diem nocti faciens, fit Aequinoctium, infra autem aut supra cum existit, aut Dies maior est nocte, aut contra. Verum diuersitatem temporis Aequinoctij, quæ est inter autores, non aliunde arbitror nasci posse, quàm ex motu Octauæ sphaeræ: cui tres motus Astronomi adscribere: unum, qui sit semel in die naturali, raptu primi mobilis super polis mundi ab ortu in occasum per meridiē, alterum, quem fieri à Nona sphaera dicunt, regulariter super centrum mundi, iuxta ordinem signorum ab occasu ad ortū per meridiem, super polis Signiferi primi mobilis: ita ut caput Arietis nonæ, siue Secundi mobilis, quod idem est, spatio annorum 200. iuxta quorundam sententiā gradum unū, ac 28. ferè minuta Primi mobilis, & totum eius Zodiacū spatio

tio annorum 49000. pertranseat. quem motum, Arcum huiusmodi Zodiaci inter caput sui Arietis, & caput Arietis octauæ spheræ, appellant. Nam in cælestibus quendam quasi gregem Arietum posuere. Tertium ipsius Octauæ proprium asserunt, qui regulariter fit à quibusdam punctis in ipsa inuicem per diametrum oppositis, in circumferentia duorum paruorum circulorum, centra habentium in capite Arietis, & Libræ nonæ, quæ pūcta caput Arietis, & Libræ huius spheræ uocantur. quem quidem Medium motum accessus & recessus; siue Motum trepidationis appellant: & spatio annorum 7000. solarium perfici uolunt. Quia uero caput Arietis & Libræ octauæ in suis paruis circulis mouentur modo secundum ordinem signorum primi mobilis, modo contra, ac etiā modo stare uidentur: ex quo sequitur, huiusmodi motum simul cum sectionibus eclipticæ octauæ cum æquinoctiali Aequinoctia & Solstitia mutare, propterea motus iste in causa est, ut Astronomi, qui diuersis ætatibus maximas Zodiaci ab Aequinoctiali declinationes obseruarunt, de illis inter se diffideant. Sed cum ex his quæ diximus, compertum esse possit, Solem quandoque in principio Arietis primi mobilis, Aequinoctium faciendum esse, & nō fieri, sed uel prius (ut supra dictum est) fuisse, uel postea futurum esse. cumque Sol semper percurrat sub ecliptica octauæ, & cum fuerit in præfatis sectionibus ipsius Eclipticæ cum æquatore, omniū consensu, & præcipuè Ptolemæi Lib. 1. Quadripartiti, ut uocant, sit Aequinoctium in uniuerso; credendum est (ni fallor) S. Rom. Ecclesiam semper huiusmodi Aequinoctium respexisse, & obseruasse. quod quidem etiam (mea sententia) semper faciet, cum præ ceteris sit non solum cognitu facilius, uerum etiam uerius. Nam sensu & ratione quotannis cōprehēditur: nec iustū esse arbitror sensum dimittere propter rationem tantum, præsertim si illud, de quo agitur sensu percipitur; maximè cum Sensus circa proprium sensibile nunquam decipi possit. Et, si in S. Pascatis celebratione à recto tramite deuia-

deuiatum est, dicant alij, quidquid uelint de Aequinoctio, & ingressu Solis in Arietē primi mobilis: hoc sanè non accidit nisi ob Aequinoctij iam ostensi anticipationē, & ob eius in Die 21. Martij à Dionysio Abbate Romano stabilitiōē. Sancta enim Ecclesia semper obseruans Arietem, æquinoctialis circuli ab ecliptica octauæ decusati, tāquam Arietem illum cornibus hærentem inter uepres, Dominica sequenti lunam Quartamdecimam post Aequinoctium solennem memoriam semper habere uoluit Resurrectionis ipsius figurari Arietis ab Abrahamo, patre multarum gentium, pro nostra omniumque salute, super struem lignorum Sanctæ crucis ad similitudinem Isaaci eius filij, immolati. Sed iam ad nostra redeamus. Cum hoc anno Domini 1580. Sol in præfata sectione Die 25. Martij anni innouati, siue Die 11. eiusdem mensis anni ueteris esse contingat: ideo dicimus tunc fieri per toto terrarum orbem Aequinoctium, & nō Die 21. hoc est, Die dicato S. Patri Benedicto: quod quidem sensu clare percipi poterit, cum umbra Gnomonis, ut uocant, siue Stili cuiuscunq; Horologij, siue muralis, siue horizontalis rectè fabrefacti cadet super punctum ubi linea meridiei se interfecat cum linea æquinoctialis. Vt autem in posterum, ab omnibus singulis annis percipi possit, quo nam die fiat Aequinoctium, ostendam quo pacto ad cuiuscunque Poli borealis elevationem in plana superficie cum horizonte illius loci æquè iacente; aut in pariete meridiem aduersim respiciente, qui cum præfato horizonte se iungat ad angulum rectum, confici possit Gnomonem, qui lumine Solis & umbra ipsius Gnomonis, ostendat punctum indicans diem uerum uerni atque autumnalis Aequinoctij. quod quidem ita erit faciendum. Describatur in primis in iam memorata, siue horizontali, siue murali superficie plana magnus circulus, & in eius centro erigatur Stilus, siue Gnomon, qui quanto magis erit longior, tanto magis umbræ, quæ quotidie fient ab eo lumine Solis, una ab alia in earum longitudine erunt distin-

distinctiores : contra uero, quanto magis fuerit breuior. postea Sole iacente umbras in præfatam superficiem, à præfato Gnomone procedentes, obseruentur coniunctiones umbrarum tam ante, quàm post meridianarum, factæ à cuspide Gnomonis in circumferentia circuli, quæ exactè signari debent, & à puncto ad punctum harum coniunctionum ducenda est recta linea, in duas æquales partes à linea indefinitæ quantitatis, quæ erit quæsitæ linea meridiana, ducta à centro circuli, & transeunte per punctum diuisionis, diuidenda. In ea similiter, modo quo infra, inueniendum est punctum, quod cum ab umbra Gnomonis tactum fuerit, ostendat, eo die in uniuerso orbe esse Aequinoctium. Describatur igitur in primis, ut in figura, in horizontali superficie plana circulus a b c d. cuius centrum sit e. in quo erigi debet Stilus, siue Gnomon, qui cum præfata superficie faciat undique angulos rectos. Sitque Oriens in parte a, Occidens in parte c, Septentrio in parte b, & in parte d sit Meridies. Obseruetur postea ante meridiem umbra cuspidis Gnomonis tangens partem circuli, ut puta f. quæ signari debet: idem quoque faciendum est post meridiem de umbra Gnomonis tangente partem circuli, ut puta g. à quo ducenda est linea in punctum f. & erit g f. quæ per Decimam primi Elementorum Euclidis in duas æquales partes à linea e b indefinitæ quantitatis, transiens per punctum h. quam dico esse quæsitam lineam meridianam, est diuidenda. Nunc inueniendum est in ea punctum sectionis lineæ æquinoctialis ad elevationem Poli borealis ad latitudinem huius Inclytæ ciuitatis Venetiarum: quæ est Gra. 45. hoc pacto. Ducenda est prius linea i m. indefinitæ quantitatis, quæ sit lineæ b e parallela, & transeat per punctum, siue centrum a. postea circa eundem centrum describatur Hemisphærium siue Semicirculus i l m. qui satis erit huic negotio; & à præfato centro per 11. primi Euclidis erigatur linea a l. quæ diuidat semicirculum in duas æquales partes ad angulos rectos: hoc est in i a l. & in m a l. quarum
fingu-



singulæ diuidendæ sunt in Gra. 90. Sitque linea a l. Zenith. & i m Horizon hemispherij, siue semicirculi. His ita dispositis, à centro a ducatur linea a o. supra horizontem i m. Gra. 45. eleuata, iuxta altitudinem Poli borealis nostræ ciuitatis, & o sit huiusmodi Polus. Sit præterea linea a p Aequator, siue circulus Aequinoctialis, & p caput Arietis octauæ sphæræ. si quidem Polus borealis à capite Arietis, siue ab Aequinoctiali distat, ut ratio postulat, Gra. 90. hoc est, dimidia semicirculi parte. quo facto producenda est linea p a indefinitæ quantitatis, quæ transeat ultra punctum b. & ubicunq; lineam meridianam e b decussauerit, quod erit præcisè super puncto b. ibi erit punctum, siue locus, super quem, cum umbra meridianæ cuspidis Gnomonis a e, Sole radiante, ceciderit, semper in toto orbe eo die erit Aequinoctium. Necesse enim est, quotiescunque Sol in meridie extiterit, & tetigerit caput Arietis octauæ; hoc est punctum p. in quo Ecliptica circulum æquinoctialem secat, proijciat suos radios super stilum e a, & umbra cuspidis stili a e tangat punctum b. Quod quidem etiam faciet, si quis etiam in quauis superficie murali, ut puta q r f t meridiem rectè aspiciente, super lineam in eo prius deducta, ut puta i m. quæ sit horizonti r f parallela, præostensum Semicirculum, siue hemispherium, eo pacto quo supra, delineauerit: ac postea in ea à quocunque dato puncto, ut puta n. ducat lineam n f indefinitæ quantitatis, perpendiculariter cadentem uersus horizontem, quæ erit linea meridiei, & faciat angulos rectos, scilicet, in f. & a n f. faciatque n a longitudinem Gnomonis, in centro n. figendi, qui faciat in præfata superficie undique angulum rectum. Ducta denique à puncto p capite Arietis recta linea p b. ubicunque ceciderit super lineam meridiei in f. quod erit in punctum u. ibi erit locus Aequinoctii singulis annis. Si quidem quotiescunque Sol fuerit in meridie & in capite uel Arietis, uel Libræ octauæ sphæræ, umbra stili n a. tangens punctum u, ostendet illo die per totum orbem esse, siue uernum,

siue autumnale Aequinoctium . Quod autem ostensum est de Aequinoctijs, idem etiam de Solstitiis, ac de ingressu Solis in singulis signis Zodiaci ostendi posset, obseruatis pūctis in rectè depicto Zodiaco, & Semicirculo, siue in plana superficie horizontali, siue murali, ostendētibus eorum principia . quia tunc quisque posset Gnomon sibi construere, ei similē, qui Bononiæ industria eruditiss. uiri Magist. Egnatii Dantis Perusini ordinis Prædicatorum, Mathematicum professoris, in templo D. Petronij cernitur . Et quod factum est in inuentione præfati puncti æquinoctialis iuxta eleuationē Poli borealis ad Gra. 45. idem erit faciendum inuentione eiusdem puncti in quacunque eleuatione . Nam nulla, nisi in Poli borealis & Aequinoctialis circuli uel eleuatione uel depressione, est diuersitas . Quantum enim hic supra horizontem eleuatur, tantum ille deprimitur : contra uero, quanto magis iste erit depressus, tantò magis ille erit eleuatus . cum inter se distent semper (ut diximus) quantitate 90. Graduū . Quam obrem quisque sub quacunque Poli borealis eleuatione degens, uel in horizontali plano, uel in plana superficie murali, meridiem adamussim respiciente, quotannis diē Verni, ac etiam Autumnalis æquinoctij hoc pacto facillime cognoscere poterit, reiectis, quæ à plerisque scrupulose, atque obscure sunt de ipsis Aequinoctijs, ac Solstitiis disputata . Nam si uera essent etiam ea, quæ de Iecusculis musculorum, quæ die brumali augeri, de Puleio arido, quod in Carnariis eodem die florescere, de Folijs olearum, quæ brumali & solstitiali die ad solem conuerti, ac de Fidibus, quas ictu alieno sonare eodem die scribit Cicero, Plinius, & A. Gellius : profectò de uero Solstitiorum, atque Aequinoctiorum die non laboraremus .

De diuinatione.

2.

Nat. his.

cap. 25.

lib. 18.

Aet. noc.

cap. 7.

lib. 9.

De Cyclo solari Anni innouati. Cap. IX.

V M autem Beatiss. Pater in hac nostra Anni correctione, & noua eius forma necessario annorum bissextiliū ordo immutandus fuerit; ut Aequinoctium in suam sedem restitutum in eadem facile teneretur, quod est ex Tabula in Cap. 6. exarata uidere: necesse est, cycli quoque solaris, hoc est Literarum Dominicalium ordinem immutari, & singulis 29. annis peractis innouari. qui quidem cum septies uariari contingat, Septem quoque Annos magnos circuit; hoc est, annos 203. solares; quibus expletis, ad idem principium, à quo ortum habuerat, redibit. Cum enim Literę dominicales sint tantummodo Septem; & quolibet quadriennio, iuxta ueteris anni formam, ob diem bissextilem intercalandum, mutantur: annis 28. tantum seruiant, quando Septenarius per quaternarium multiplicatus, 28. efficit. Nunc uero Pater Beatiss. iuxta formam anni innouati necesse est seruiant annis 203. ob transpositionem Bissexti septimi ab anno 28. in 29. cuius rei causa cum ipsarum literarum ordo à prima forma uarietur, hæc uarietas inuenitur usque ad annum 203. protendi. Nam, cum Vingtiduæ literæ Dominicales simplices 22. annis communibus: septem uerò duplatæ septem annis bissextilibus seruiāt: si 29. qui est numerus annorum Anni magni; per 7. qui est numerus literarum Dominicalium, multiplicabitur; prouenient 203. Quam ob rem dicimus, Cyclum solarem Septem annos magnos, hoc est, 154. annos communes, ac 49. bissextiles, qui simul iuncti faciunt 203. continere: non, quia in eo Sol, spatio huius tēporis finiat cursum suum, orbem signiferi, idest circulum proprium permeādo, sed quia in annis prefatis omnis diuersitas in ordine, quæ septē literarum dominicalium in annis communibus & bissextilibus potest accidere, terminatur. Et ut manifestè hoc appareat, singulos Annos magnos, ac totum cyclum solarem duximus describen-

*Cyclus solaris Septem Annos magnos, hoc est, annos 203. circumiens
ab Anno Salutis 1581. atque litera Dominicali A.
eo anno currente incipiens.*

Numeri an- norum cy- cli, & cuius- cunque An- ni magni.	Lite- re do- mini- cales.	Nu- meri anno- rum cycli.	Lite- re do- mini- cales.	Nu- meri anno- rum cycli.	Lite- re do- mini- cales.	Nu- meri anno- rum cycli.	Lite- re do- mini- cales.	Nu- meri anno- rum cycli.	Lite- re do- mini- cales.	Nu- meri anno- rum cycli.	Lite- re do- mini- cales.	Nu- meri anno- rum cycli.	Lite- re do- mini- cales.
1.	A.	30.	G.	59.	F.	88.	E.	117.	D.	146.	C.	175.	B.
2.	G.	31.	F.	60.	E.	89.	D.	118.	C.	147.	B.	176.	A.
3.	F.	32.	E.	61.	D.	90.	C.	119.	B.	148.	A.	177.	G.
Bissex.	E. D.	33.	D. C.	62.	C. B.	91.	B. A.	120.	A. G.	149.	G. F.	178.	F. E.
1.	C.	34.	B.	63.	A.	92.	G.	121.	F.	150.	E.	179.	D.
6.	B.	35.	A.	64.	G.	93.	F.	122.	E.	151.	D.	180.	C.
7.	A.	36.	G.	65.	F.	94.	E.	123.	D.	152.	C.	181.	B.
Bissex.	G. F.	37.	F. E.	66.	E. D.	95.	D. C.	124.	C. B.	153.	B. A.	182.	A. G.
2.	E.	38.	D.	67.	C.	96.	B.	125.	A.	154.	G.	183.	F.
10.	D.	39.	C.	68.	B.	97.	A.	126.	G.	155.	F.	184.	E.
11.	C.	40.	B.	69.	A.	98.	G.	127.	F.	156.	E.	185.	D.
Bissex.	B. A.	41.	A. G.	70.	G. F.	99.	F. E.	128.	E. D.	157.	D. C.	186.	C. B.
3.	G.	42.	F.	71.	E.	100.	D.	129.	C.	158.	B.	187.	A.
14.	F.	43.	E.	72.	D.	101.	C.	130.	B.	159.	A.	188.	G.
15.	E.	44.	D.	73.	C.	102.	B.	131.	A.	160.	G.	189.	F.
Bissex.	D. C.	45.	C. B.	74.	B. A.	103.	A. G.	132.	G. F.	161.	F. E.	190.	E. D.
4.	B.	46.	A.	75.	G.	104.	F.	133.	E.	162.	D.	191.	C.
18.	A.	47.	G.	76.	F.	105.	E.	134.	D.	163.	C.	192.	B.
19.	G.	48.	F.	77.	E.	106.	D.	135.	C.	164.	B.	193.	A.
Bissex.	F. E.	49.	E. D.	78.	D. C.	107.	C. B.	136.	B. A.	165.	A. G.	194.	G. F.
5.	D.	50.	C.	79.	B.	108.	A.	137.	G.	166.	F.	195.	E.
22.	C.	51.	B.	80.	A.	109.	G.	138.	F.	167.	E.	196.	D.
23.	B.	52.	A.	81.	G.	110.	F.	139.	E.	168.	D.	197.	C.
Bissex.	A. G.	53.	G. F.	82.	F. E.	111.	E. D.	140.	D. C.	169.	C. B.	198.	B. A.
6	F.	54.	E.	83.	D.	112.	C.	141.	B.	170.	A.	199.	G.
26.	E.	55.	D.	84.	C.	113.	B.	142.	A.	171.	G.	200.	F.
27.	D.	56.	C.	85.	B.	114.	A.	143.	G.	172.	F.	201.	E.
28.	C.	57.	B.	86.	A.	115.	G.	144.	F.	173.	E.	202.	D.
Bissex.	B. A.	58.	A. G.	87.	G. F.	116.	F. E.	145.	E. D.	174.	D. C.	203.	C. B.
tus Aequationis, atque Primi Anni magni finis.	Secundi An- ni magni fi- nis.		Tertij Anni magni fi- nis.		Quarti An- ni magni fi- nis.		Quinti An- ni magni fi- nis.		Sexti Anni magni fi- nis.		Septimi An- ni magni fi- nis.		

dum : quorum Primus, ab Anno Domini 1581. uenturo incipiet, duraturus ad annum 1610. Secundus, usque ad annū 1639. Tertius, usque ad 1668. Quartus, usque ad 1697. Quintus usque ad annum 1726. Sextus, usque ad annum 1755. Septimus, & ultimus, usque ad 1784. ad quem, cum sit Annus primus Anni magni, repetendi cycli causa erit reuertendum; ac ordinatim, ut prius, ad alios per totum cyclum; ut ratio huius emendationis, siue innouationis expostulat procedendum. Huic cyclo alium quoque ferè similem composuit eruditissimus Paulus Clarantes Intermnas, annis 175. constantem: uerū & aliam anni, & aliam Bissextorum est sequutus rationem; cum Annum 175. pro memorabili anni lobilei principio accommodet. Est tamen sciendū, ubicunque literæ cycli simplices inuentæ fuerint, tunc Annos esse communes; literæ uero duplatæ ostendent Annos, quibus fuerint appositæ, esse Bissextiles, & tunc litera prior. ut antea, seruiet illi anno ab initio mensis Ianuarij, usque ad Sex. Cal. Martii, id est, ad 24. diem Februarij; pro litera dominicali; sequens autē pro eadem litera seruiet reliquo anni tempore, usque ad Cal. Ianuarij; quod quidem erit seruandum in reliquis annis futuris. Præterea notandum est, quòd à principio cycli usque ad eius finem, singulis annis tam cōmunibus, quàm bissextilibus ante præfatas literas dominicales numerum annorum cycli posuimus: quorum primū, quæ est Vnitas, literæ A adscripsimus, in primo loco Anni primi magni, quo numero hæc litera cognoscitur huius cycli anno primo deferuire, quemadmodum Binarius in secundo loco, literæ G. appositus docet, eam sequenti anno, hoc est, Secundo anno præfati cycli seruituram: quod item erit dicendum de reliquis, donec cyclus totus ad numerum 203. cui literæ dominicales C & B. appositæ sunt, protrahatur. Verum, in sinistra parte Tabulæ ante numeros cycli feriem naturalem numerorum apposuius, cuilibet Anno magno seruientium, ab Vnitate, usque ad 29. Si tamen alicui
scire

scire libuerit Literam cuiuscunque Anni uenturi, Dominicis diebus seruituram; opus est illi, prius scire Vnitatem, in principio cycli positam, è regione literæ A. anno 1581. primo post correctionem Anni, siue Calendarij, quam supponimus fieri sequenti anno Domini 1580. deferuire, & literã A esse literam dominicalem anni istius, & G. binario coniunctam, eam esse, quæ Anno 1582. seruiet: quod etiam intelligendum est de sequentibus. Si igitur quis addiscere uoluerit currẽtem literam dominicalem Calendarij cuiuslibet anni innouati futuri; demat prius de numero Annorum Christi propositorum annos 1580. expletos, & productum diuidat per numerum annorum cycli; hoc est, per 203. & proueniens numerus ostendet, quot cycli iam præterierint, post præfatam correctionem; Residuum uerò demonstrabit Annum in ordine sequentis Anni magni; cui apposita erit quæsitã litera dominicalis: quod Residuum, si diuidetur per numerum Anni magni, id est per 29. numerus, qui prodibit, ostendet, tot annos magnos cycli solaris currentis transiisse; & quod reliquum fuerit, erit numerus annorum sequentis Anni magni, & Litera ei apposita, erit quæsitã litera dominicalis. Volo igitur scire propositi anni Domini 1866. literam dominicalem: subtrahò primùm de numero 1866. annos 1580. & relinquitur 286. qui est numerus annorum transactorum ab anno primo correctionis Calendarij; usque ad annos 1866. propositos; quem numerum 286. diuido per 203. qui est numerus cycli solaris, & prouenit Vnitas, & relinquitur 83. Verùm, cum Vnitas ostendat Cyclum solarem iam semel præteriisse: numerus 83. erit numerus annorum secundi cycli, qui diuidendus est per 29. qui est numerus annorum Anni magni, & nascetur 2. cum residuo 25. Quam obrem dicendum est, 2. ostendere iam duos Annos magnos transiisse; & 25. esse annum Vigessimum quintum tertij Anni magni, cui apposita est litera D. quam dico esse literam seruientem proposito anno 1866. pro ut ostendit numerus cycli 83.

&

& quemadmodum quærebatur. Quæ ratio inueniendi literas dominicales si perpetuò obseruabitur, timendum non est, quin facile & uerè ad illius inuentionem semper perueniatur.

De Cyclo solari Anni ueteris. Cap. X.

ED quia de Cyclo solari Anni innouati Beatif. Pater, satis copiosè adhuc tractauimus: nō erit inutile, etiam de Cyclo solari anni ueteris aliquid dicere. Non enim meum est propositum, eum uelle destruere, sed potius confirmare: ut non solum Tabellionibus, & Mercatoribus, uerum etiam cuiuscunque ordinis hominibus deferuiat; & cum posthac scire uoluerint Anni ueteris rationes, possint in suis computis, ac in temporum supputationibus eo uti. Constat enim Solaris cyclus anni ueteris annis 28. solari bus. si quidem, cum literæ hebdomadarum sint Septem tantum; ac in Bissexto, qui fit per omnes ferias, & singulis quatuor annis diei dominico duæ literæ seruiant: ob mutationem ordinis literarum propter Bissexto, ut alia omittam, nascitur uarietas literarum per 28. annos: atque ita si 7. per 4. multiplicetur, elicitur numerus 28. quo numero ordine peracto atque completo, redeundum est circulatim ad principium ipsius cycli. Per huius ergo cycli numeros Literas dominicales agnoscimus. namque indicat uicissim annis singulis diem, quo Saluator noster spoliatis inferis, à mortuis tertia die resurrexit, cum ante Christi resurrectionem, FERIALES, siue Solares uocarentur. quas quidem literas sub solari Cyclo ab anno tertio Imperii C. Iulij Cæsaris, quando Annum correxit, aptauimus: quod etiam fecimus in Tractatu de Vero die mortis Christi, ut ordinatim Annis ueteribus, siue usualibus deferuissent: ueluti in sequenti exemplo cuius uidere licet. Verum, si quis cupiat scire, quotus sit numerus huiusmodi cycli in quolibet anno

Cyclus solaris Anni ueteris à C. Iulio Cæsare, Anno eius Imperij tertio, & Correctionis Calendarij ante Christi ortum Anno XLV.

Numeri Cycli.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.
Literæ domi- nicales.	C.	A.	G.	F.	E.	C.	B.	A.	G.	E.	D.	C.	B.	G.	F.	E.	D.	B.	A.	G.	F.	D.	C.	B.	A.	F.	E.	D.

anno ueteri; tam præterito, quàm uenturo: addat prius anno proposito, uel Annos 45. qui fluxerunt à Tertio Imperij C. Iulij Cæsaris anno, in quo Calendarium correxit, usque ad Annum 43. Imperij Augusti, in quo natus est Saluator mundi: uel Annos 17. cum Christi natiuitas fuerit anno 17. Cycli solaris, iam semel peracti; & productum partiatur per 28. & quod supererit, erit numerus anni requisiti; Quotiens uero ostendet, tot reuolutiones huiusmodi cycli à Cæsare, uel à Christi ortu, usque ad annum propositum pertransisse; sin nihil superfuerit, ultimus cycli numerus, hoc est 28. accipiendus erit pro anno requisito. Si igitur quispiam scire uoluerit numerum transactorum cyclorum à Cæsare; & quotus sit numerus cycli currentis: addat prius numero 1580. annorum Christi annos 45. & proueniet 1625. qui numerus est diuidendus per 28. & prodibit quotiens 58. qui indicabit, tot uices ab anni correctione per Cæsarem facta præfatum cyclum pertransisse; & Vnitas, quæ superest, denotabit annum 1580. esse primum huiusmodi cycli, & bissextilē; & literas primæ feriæ, siue Dominicæ esse C & B. ut in supra posita tabella est uidere. Simili quoque modo inueniet numerum transactorum cyclorum à Christi natiuitate, & numerum cycli currētis anni, si quidem additis annis 17. ad 1580. & diuiso producto per 28. proueniet Quotiens 67. denotans tot cyclos post Cæsaris correctionem iam præterijisse: & Vnitas, quæ supererit, indicabit propositum annum 1580. esse primum huius cycli & Bissextilem; & C & B. esse literas dominicales. Quæ cum ita sint Beatiss. Pater, non obscure dignosci potest quantopere huic negotio de corrigendo Anno

no diuina prouidentia faueat. Quando enim Cæſar correxit Annum tunc primus, numerus huius cycli erat Vnitas, qui numerus etiam nūc primus ipſius cycli ſub tua correctione, quam ſupponimus fore anno Domini ſequenti 1580. cadet. In Anno Cæſariano literæ primæ feriæ erant C & B. uel ſaltē B. ut in præfato Tractatu oſtendimus: in Gregoriano ſimiliter, qui poſt reformationem à tuo nomine ſuum ducet, literæ dominicales erunt C & B. Et quemadmodum Annus, Satur. 1.
cap. 14. ille, quem confuſionis appellarunt, ob intercalationem dierum 78. à Cæſare factam, ut refert Macrobius, Biſſextilis quodammodo dici poterat, cum in eo ſublata fuerit antenata annorum confuſio, & omnia æquata: ſic Annus præſatus, cum Cæſariano reſpondeat tam in forma anni biſſextilis, quā in numero cycli, ac literarum dominicalium, Rationis, ſiue Adæquationis annus dici poterit. Ut igitur omnia quadam harmonia ſibi inuicem correfpondeant: arbitratus ſum, nō eſſe ab re, ſi Anno uenturo 1581. qui erit (ut ſpero) primus poſt Anni, uel Calendarii emendationem, Vnitas principio cycli ſolaris, nec non Cycli lunaris in nouo Calendario deferuiat: quemadmodum etiam Cæſarem feciſſe legimus primo Anno ſuæ correctionis, ad coniunctiones & oppoſitiones luminarium oſtendendas.

Cyclus ſolaris anni ueteris quo nam pacto Anno innouato accommodari poſſit. Cap. XI.



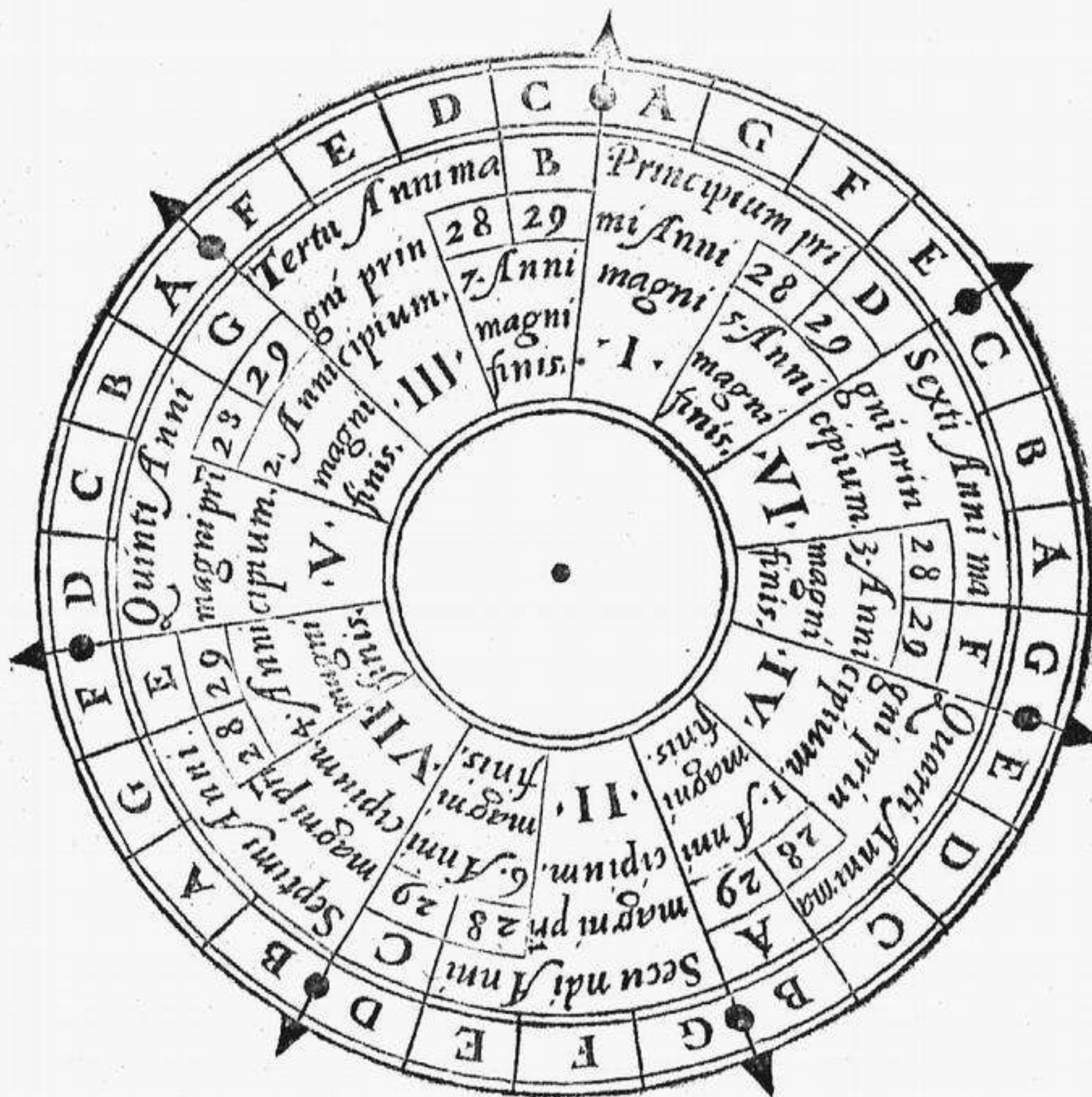
AN è introductio nouæ formæ Cycli ſolaris in annum innouatum, annos 203. complectentis, fortaſſe abſurda eſſe (quod tamen non eſt) cuiuspiam uideri poteſt, Beatiff. Pater, propterea quòd San. Rom. Eccleſia cyclo annorum 28. ſemper ſit uſa; in quo quælibet literarum dominicalium cunctas in eo uarietates, quæ poſſunt occurrere, comprehendat; & ob id ea minimè complectenda eſſe: ego, qui omnibus quibuſcunque rebus poſſum, ſatisfacere cupio, oſtendam, antequam ulterius procedam,

cedam, quo nam pacto Cycli iste in usum anni innouati induci possit. Cum ad stabiliendum Aequinoctij sedem demendus sit dies unus de Anno maximo, eo pacto, ut supra ostendimus: necesse est Solarem cyclum hanc ob causam pati aliquid incommodi: ita ut literæ dominicales in Calendario adscriptæ ad ostendendos dies dominicos, quadam confusione perturbentur. si quidem, cum Annus 28. anni Magni solaris iuxta ordinem annorum bissextilium bissextilis esse deberet, & secundum Regulam superius datam Bissexus transeat, opus sit in annum sequentem, hoc est in 29. cum ad præfatum annum 28. huius cycli peruentum fuerit, ut literas anni sequentis bissextilis, sine errore habeamus; necesse erit in eo cyclo literam dominicalem similem literæ currentis anni 28. quæ sit ante literas sequentis anni bissextilis inuenire: quæ inuenta, & anno bissextili transacto, ordo literarum dominicalium erit proseguendus, & alter Annus magnus, siue cyclus incipiendus, à litera statim sequente Annum bissextilem æquationis: & sic in singulis annis uenturis faciendum erit, ut propositum consequatur. Et quamuis huius cycli ratio uideatur satis esse difficilis: nihilominus dedi operam, ut tota hæc difficultas auferatur. Quam ob rem, sequentem cyclum, in tres partes, siue in tres orbes, aut rotulas distinctum elaboravi: quarum primam tanquam stabile fundamentum cæterarum constitui, ac eius marginem in 28. partes diuisi, ut in eis numeri annorum cycli ueteris possint collocari; quam supra alteram deinde rotulam mobilem posui, in tres ordines distinctam: quorum duo primi propè eius circumferentiam Literas dominicales, seruientes tam annis communibus, quàm bissextilibus complectuntur. Verum in tertio ordine annos 28. & 29. annotavi, in quos transferendus est literarum dominicalium ordo, pro Bissexis æquationis habendis in fine cuiuscunque Anni magni solaris, ut ratio annorum innouatorum postulat; præsertim cum literæ dominicales in præfatis duobus ordinibus non sint nisi 29.



PAGINAE

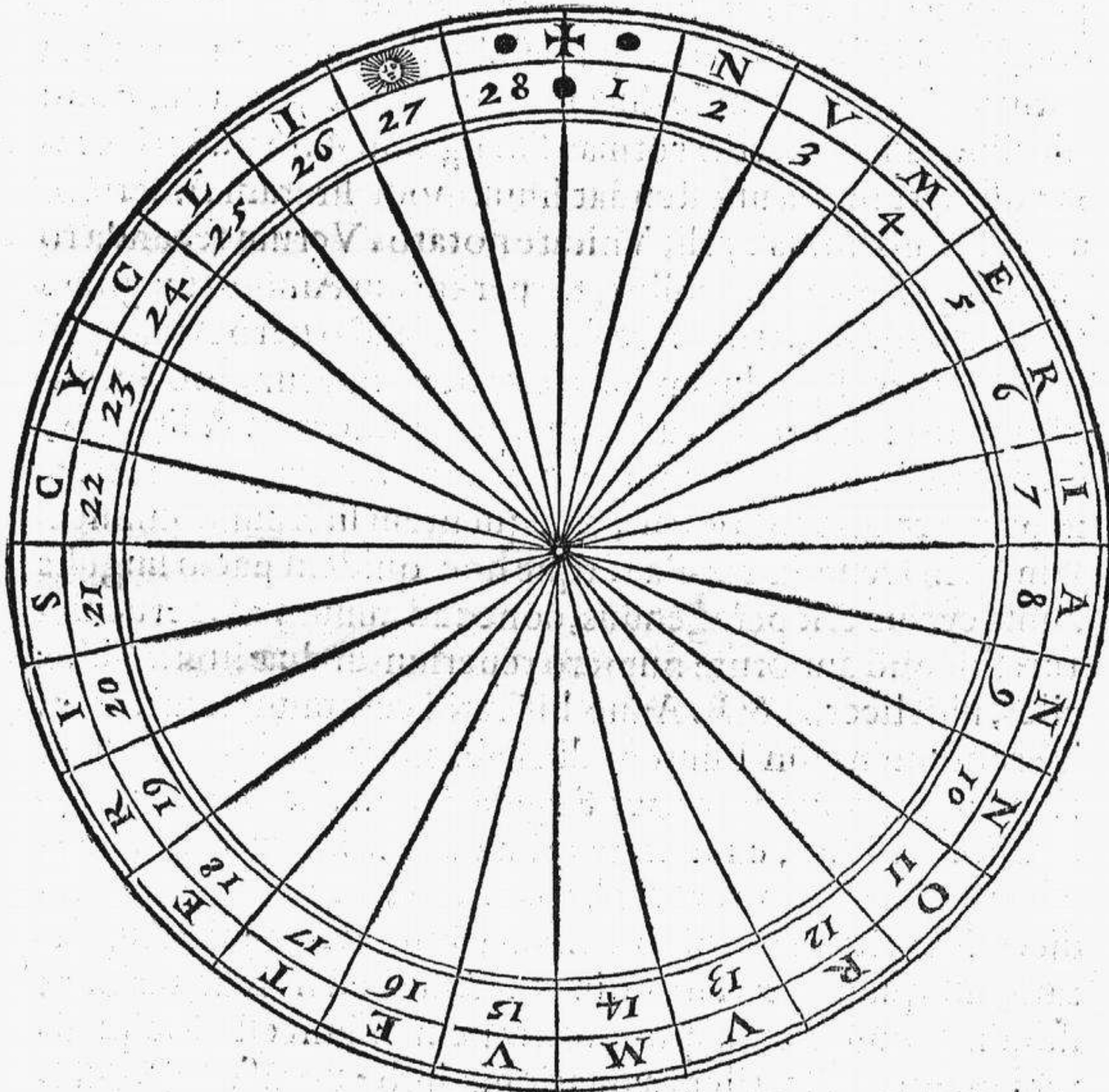
75



22

&

& Cyclus solaris anni innouati annos 28. per singulos annos magnos: qui septem sunt; quorum quisque 22. annos communes, ut alias diximus, ac 7. bissextiles continet; & spaciū annorum 203. conficiunt. Super hanc rotulam etiam tertiā mobilem rotulam addidimus, cui duo Indices sunt affixi,



quò opus fuerit circunducendi: quorum alter ostendet annuatim Literas dominicales Anni instantis præfati cycli; alter uerò, cum ille prior ad Vigefimumoctauum annum currentis anni magni peruenerit, demonstrabit eundem 28. annum, qui erit ante annum bissextilem æquationis. Vt autem

K 2 istius

istius Cycli in promptu ratio simul, atque exemplum habeatur : ad eius praxim me conferam. Cū Annus Domini 1581. futurus sit (ut credimus) primus post Annum correctionis Calendarii, & principium primi Anni magni; & litera dominicalis A. collocata in secunda rotula sit in huiusmodi Anni principio : primū uoluenda est rotula secunda, & litera A. collocanda sub Vnitate, quæ est Anni primi nota, in prima rotula adscripta; deinde ducendus est Index literarum dominicalium affixus tertiæ rotulæ, sub signum $\dagger$. in maiori rotula adscriptum, ita ut ostendat huiusmodi literam A. seruire anno Primo huius cycli, Vnitate notato. Verum secunda rotula, super prima sic collocata per totum Annum magnum solarem stabilis permanere debet. transacto uerò Anno primo huius cycli, deducendus erit Index literarum pro Secundi anni litera habenda, ad sequentem numerum & literam, ita ut simul demonstret numerum anni sequentis, qui erit 2. in prima rotula collocatus, & sequentem literam dominicalem G. in secunda rotula : atque hoc quidem pacto singulis annis cyclus erit peragendus, donec ad annum 28. perueniatur: sub quo annorum numero reperiuntur duæ literæ bissextiles, uidelicet, C & B. Anno bissextili communi seruientes. Veruntamen cum huiusmodi Bissexтус transferendus sit in sequentem annum, ut per Regulā datam fiat Bissexтус Aequationis : ideò, cum litera prima bissextilis currat C. opus est, ea relicta, loco præfatæ literæ C. accipere aliam C. ab indice Bissexti æquationis ostensam ; & numero anni 28. signatam, ad quam literam statim ducendus est Index literarum dominicalium, cum quo postea ueniendum est ad sequentem annum bissextilem æquationis, ipso 28. transacto, & ostendet literas ipsius anni currentes, quæ B & A erunt Primi anni magni finis. Et hoc pacto decursus totius primi Anni magni solaris in Anno innouato, ueteri cyclo solari poterit accommodari. Verum enim uerò pro Secundo anno magno habendo, tam Index literarum, quàm principium Secundi
anni

ān̄ni pr̄fati, in secunda rotula accommodatum, ducendi sunt sub signum $\clubsuit$. ita ut litera G. perpendiculariter sub Vnitate accommodetur. deinde, quod in priore Anno magno obseruatum fuit, etiam in hoc secundo seruetur; & nullo penē labore ratio totius Secundi anni habebitur, quod si in cæteris quoque obseruabitur, nostrum propositum consequemur. Si quis etiam scire cupiet alicuius Anni Domini currentis, post Calendarij, siue Anni innouationem literam dominicalem, eidem Anno seruientem, atque numerum annorum Cycli: demat prius numerum annorum 1580. de numero anni propositi, & quod proueniet, diuidatur per 29. & numerus Quotiens ostendet tot cyclos ab Anno correctionis, Calendarij 1580. iam transiisse; residuum uero ostendet Annum instantem pr̄fati cycli, qui quæritur; literæ dominicali coniunctum. Exempli gratia: si quis uellet discere Literam dominicalem Anni Domini 1684. subtrahat prius de hoc numero annorum numerum 1580. & proueniet 104. postea diuidat 104. per 29. & proueniet 3. cui superabundauit 17. Dico 3. ostendere iam ter hunc cyclum præteriisse; & 17. indicare annum Decimumseptimum quarti anni magni, siue huiusmodi Quarti cycli solaris, quo facto, ut ratio de reliquis annis sequentibus etiam habeatur: inueniendum est principium anni quarti in secunda rotula, quod est in litera E. quæ litera reducenda est sub Vnitate apud signum $\clubsuit$. in prima rotula; & duabus istis rotulis immobilibus permanentibus, inueniendus est Annus 17. in margine primæ rotulæ adscriptus, sub quo inuenietur etiam litera F. quam literam dicimus esse literam dominicalem propositi anni 1684. Porrò, si numerus superabundans esset 28. uel 29. tunc ducendus erit Index literarum dominicalium ad annum 28. huius cycli, & tunc Index anni bissextilis æquationis ostendet literas dominicales prosequendas in futuris duobus annis, uidelicet 28. & 29. bissextili anni Domini propositi: ad quas ducendus est statim; ut supra; Index literarum dominicalium, qui demonstrabit

monstrabit post Annum ipsum 28. peractum literas, quæ erunt sequentis 29. anni bissextilis. Et ita circa hoc factum semper procedendum erit.

De Anno lunari, de'que Aureo numero, siue lunari cyclo, ac de eius instabilitate, & officio. Cap. XII.



POSTEA QUAM de Anno solari, atque de eius cyclo, & quo nam pacto Aequinoctium in Calendario esset stabiliendum, de'que eius inuentione in quolibet anno satis multa uerba fecimus Pater Beatif. de Anno lunari hoc loco non nihil dicendum arbitror. nam, cum ad similitudinem Anni romani Menses stabiles, & ad Solis cursum accommodatos non habeat, sed solummodo per menstruas lunationes, quæ haudquaquam firmam habent sedem ipsi computentur: hinc factum est, ut huiusmodi Annus in Calendario Romano non possit fixum habere principium. Veruntamen, quia Festa, quæ Mobilia uocantur; iuxta Lunæ progressum singulis annis sub certis diebus hebdomadæ, atque solarium mensium celebrantur; propriaque loca annuatim mutare uidentur: sat erit nosce S. Pasca resurrectionis, quod est sanè huiusmodi festorum origo & caput, quo nam mense, & ipsius mensis die erit celebrandum. Nam cæteræ solennitates quo tempore sint colendæ, à die S. Pasce, quæ ex S. Ecclesiæ institutione, Dominica, statim sequente lunam Quartadecimam, post uernum Aequinoctium semper celebrari solet, agnoscetur. Verum non sine causa diximus, Dominica, statim sequente lunam Quartadecimam post uernum Aequinoctium, cum ex decreto Sacræ synodi Nicenæ constet, si Dominica in diem Quartadecimam inciderit, tunc præfatum diem sanctum in alteram statim sequentem Dominicam esse transferendum. Quonam uero pacto hic dies sit inueniendus, paulò post dicemus. Sed notandum est, hanc difficultatem inueniendi S. Diem Pascatis, non

non solum consistere in cognitione ueri diei, in quo suam sedem habet Aequinoctium, uerum etiam, quod est maximè in hac re considerandum, in lunæ Quartædecimæ inuentione: hinc enim tota pendet difficultas. sed ad hanc inuentionem duobus præcipuè modis peruenimus, quorum Primus est per ueras luminarium oppositiones, ostensas in Calendario per numeros cycli lunaris, quos in eo adscripsimus; alter per Aurei numeri, in Calendario accommodati eo modo, quo semper usa est S. Rom. Ecclesia, indagacionem. Aequinoctij sedem supra iam ostendimus, quo nam pacto facilius quotannis inueniatur: seruata Regula de ingressu Solis in primum Arietis gradum, quam Cap. 6. 7. ac 8. ostendimus. Eo autem cognito, statim inuenienda est luminarium oppositio aut ex Ephemeridibus, ad multos annos rectè computatis, aut à Numeris cycli lunaris, quod idem est, quos iuxta ueram supputationem annorum 19. in Calendario annotauimus: aut etiam à præfato Aureo numero, sub certis diebus in Calendario affixo: de quo dicendum est quid sit, & de eius officio, ac de eius instabilitate, antequam ulterius progrediamur. Quantum ad primum, sciendum est Pater Beatus. quòd, cum omnes Christiani iuxta Ecclesiæ decretum, diuino innixæ præcepto de S. Pasce celebrando teneantur à Quartodecimo die, eo excluso, usque ad Vigesium primum diem mensis Primi inclusum, ac inter cætera ad hoc ritè efficiendum, necesse sit, tam ad Aequinoctium inueniendum, quàm ad Nouilunia ostendenda, in Calendario dies certos, ac statos habere, ut eorum adminiculo S. Dies Pasce inueniri possit: placuit priscis illis Patribus, uestigiis C. Iulii Cæsaris circa Anni innouationem inhærentibus, Cyclum lunarem, siue Decemnouenalem, siue Aurei numeri in Calendario adscribere, quod fuit inuentum Metonis Atheniensis, qui floruit Olympiade 86. ante Alexandri mortem uno seculo, Socratis ferè contemporaneus: quo quidem usus est Cæsar. qui cum primum solarem Annum instituisset (ut de eius

ratio-

ratione aliquid loquar) à prima lunatione incepit, post hiemale-Solstitium, à quo omnes lunationes in posterum computauit, quam è regione primi diei Ianuarii Vnitate signauit. Significabat enim Vnitas, tunc temporis Solis ac Lunæ congressum, iuxta medium cursum, eodem die futuram. si quidem Luminarium coniunctio eo fuit die Hor. 7. cum mi. 6. sec. 35. à meridie urbis Romæ, secundum Romanorum cōsuetudinem: qui diem suum ciuilem à media nocte computabant, quod etiam à S. Ecclesia Rom. in aliquibus obseruatur. Cum uero sequens lunatio fuisset die 30. eiusdem mēsis completo, ho. 19. mi. 5. sec. 38. uidelicet, die 31. hora ferè quarta ante meridiem; primæ lunationi dies 30. Cæsar tribuit, atque è regione diei 31. Ianuarij, Vnitatem simili modo annotauit: sequenti uerò lunationi dies 29. accommodauit. Quapropter accidit, ut dies Lunæ in Calendario hoc modo sint mensibus distributi: Februario, uidelicet, Martio, Aprili, Iunio, Augusto, Octōbri, atque Decembri dies 30. Ianuario autem Maio, Iulio, Septembri, & Nouembri, dies 29. habita semper ratione Embolismorum. hoc pacto Solis & Lunæ conuentiones notans, numerum Decemnouem annorum eis aptauit: quod spatium Cyclum lunarem, siue decemnouenalem; eo quod Decem & nouem annos solares complectitur, uocauit. Arbitrabantur enim prisci illi Patres, huiusmodi annorum spatio Lunam ad pristinam reuerti positionem, ac cum Sole in eodem puncto rursus coniungi. quod cum postea secus esse compertum sit, necesse est fateri, Numeros aureos in Calendario adscriptos spatio quodam temporis sedem suam mutare, atque hoc pacto Calendariū inutile fieri, ad hæc omnia ritè inuenienda, nisi illud aliquo modo reparetur. Porrò quemlibet istorum 19. numerorum Aureum numerum uocarunt, cuius officium fuisse deprehendimus, Coniunctiones & Oppositiones luminarium in Calendario indicare. Non est tamen credendum, Cæsarem eos numeros, quos nunc in Calendario nostro usuali adscribimus

mus ita suo Calendario affixisse, cum ex Calendario Alexandrinorum nostri fuerint extracti, sed alios, qui iam ab usu recesserunt; quibus in primordiis ecclesiæ Christiani, qui tunc temporis Rom. Imperio subiecti erant; Latini præsertim, usi sunt pro Pasce celebratione usque ad S. Synodum Nicenam: in qua Alexandrinorū, post Quartamdecimam hæresis extinctionem, occasione sumpta, nouum Cyclum decemnouenalem diuersimodè suo Calendario adiunxere. Quia igitur cyclus Alexandrinorum à Latinorum cyclo in aliquo differabat: accidit, ut inter hos duos populos de celebratione Pasce non paruæ dissensiones suborirentur, quæ usque ad Imperatoris Iustiniani tempora perdurarunt. Verum Anno Domini 532. quidam uir, tunc temporis doctissimus, nomine Dionysius, Abbas romanus, Exiguus appellatus, doctrinam Alexandrinorum de cyclo approbās cuiusdā Theophyli Aureum numerum, pro Quartædecimæ lunæ inuentione, ac S. Pasce celebratione, Calendario Romano, quo usque adhæc tempora usa est Ecclesia catholica, adscribens; temporū supputationem ad Annum incarnationis D. N. Iesu Christi reduxit. Et quamuis ea ætate Aurei isti numeri motui cœlesti, ac luminarium cursui congruerent: fieri tamen non potuit, quin longo tempore post à recta uia aberrarint; ac Solis Lunæque cursus sedem in Calendario instabilem (ut diximus) habuerint, ut omnibus Astronomicam disciplinam proficientibus manifestum esse potest. Nam iuxta eam quantitatem, quam in hac parte sequimur de Lunationum anticipatione,prehenditur Congressiones & Oppositiones luminarium, post annorum 19. spatium, anticipationem Horæ unius, mi. 28. sec. 2. tert. 4. cum $\frac{19}{38}$. facere. Interuallo uerò Annorum 310. Diei ferè unius, hoc est, Horarum 23. mi. 56. sec. 21. tert. 13. cum $\frac{16}{38}$. non autem Vnius diei integri: ut quidam opinati sunt. Nam Dies integer maius requirit interuallū, quàm 310. annorum, ut puta 310. annorum, mensium 9. atque unius mensis $\frac{1739167}{4014377}$. quod quidem, hoc pacto ostendemus.

L Suppo-

Tabula Anticipationum Nouiluniorum in quolibet Anno.

ANNI	DIES	DIEI PARTES.				
		Hor.	min.	secū.	tert.	38.
1	0	0	4	38	0	9
2	0	0	9	16	0	18
3	0	0	13	54	0	27
4	0	0	18	32	0	36
5	0	0	23	10	1	7
6	0	0	27	48	1	16
7	0	0	32	26	1	25
8	0	0	37	4	1	34
9	0	0	41	42	2	5
10	0	0	46	20	2	14
20	0	1	32	40	4	28
30	0	2	19	0	7	4
40	0	3	5	20	9	18
50	0	3	51	40	11	32
60	0	4	38	0	14	8
70	0	5	24	20	16	22
80	0	6	10	40	18	36
90	0	6	57	0	21	12
100	0	7	43	20	23	26
200	0	15	26	40	47	14
300	0	23	10	1	11	2
400	1	6	53	21	34	28
500	1	14	36	41	58	16
600	1	22	20	2	22	4
700	2	6	3	22	45	30
800	2	13	46	47	9	18
900	2	21	30	3	33	6
1000	3	5	13	23	56	32
2000	6	10	26	47	53	26
3000	9	15	40	11	50	20
4000	12	20	53	35	47	14
5000	16	2	6	59	44	8

unius $\frac{1780167}{4014377}$ iuxta propositum: ut in exemplo apparet. Verum, cū huiusmodi spatium ultra Annum per menses novem & amplius à Radice lunationum transgrediatur; cumque ad rem nostram nihil pertineat: ideò accipienda est illa Anticipatio, quæ propius ad præfatam Radicem accedit, & non pertransit spatium Annorum 310. quāvis in hoc temporis intervallo solummodo Hor. 23. min. 56. sec. 21. ter. 13. ac $\frac{16}{38}$. & non integrum diem, perficiat, atque à diei integri quantitate, deficiant mi. 3. sec. 38. tert. 46. & $\frac{22}{38}$. quæ quidem Horarum quantitas, sequentis Tabulæ auxilio, quam cōfecimus ad cognoscendam singulis annis quantitatem anticipationum Nouiluniorū, hoc modo addiscetur. Si quantitas annorum, 300. quæ est Hor. 23. mi. 10. secun. 1. ter. 11. & $\frac{2}{38}$. seorsum accipiatur, ac

L 2 in

in tabella supputatoria describatur: item quantitas Annorum 10. quæ est mi. 46. sec. 20. ter. 2. cum $\frac{14}{38}$. ac tandem omnia in unum colligantur, prouenient sanè Hor. 23. mi. 56. se. 21. ter. 13. ac $\frac{16}{38}$. quæ à perfecta diei quantitate per min. 3. sec. 38. ter. 46. & $\frac{22}{38}$. spatio Annorum 310. ut diximus, deficiunt: quod in sequenti exemplo apparet.

	E	X	E	M	P	L	V	M.
Pro Annis 300.								Hor. 23. mi. 10. sec. 1. ter. 11. $\frac{2}{38}$.
Pro Annis 10.								Hor. 0. mi. 46. sec. 20. ter. 2. $\frac{14}{38}$.
Pro Annis 310.								Hor. 23. mi. 56. sec. 21. ter. 13. $\frac{16}{38}$.
Diei integri residuū.								Hor. 0. mi. 3. sec. 38. ter. 46. $\frac{22}{38}$.
Integri diei quantitas.								Hor. 24. mi. 0. sec. 0. ter. 0. $\frac{0}{38}$.

Quam ob rem dicendum erit, post Annos 310. Lunationes per Horas 23. mi. 56. sec. 21. ter. 15. ac $\frac{16}{38}$. uersus principium suorum mensium ab Radice procedere, ut erat ostendendū. ac Numeros cycli lunaris in Calēdario affixos inualidos reddi ad huiusmodi Lunationes rectè demonstrandas. Quod cū ita sit, prouidendum est, ne, si præfati numeri in propriis locis, ubi adscripti sunt, permaneant, in futuris nouiluniis inquirēdis aliquis error contingat. Cum igitur Congressiones & Oppositiones luminarium spatio Annorum 310. (quemadmodum ostendimus) per diem penè integrum uersus principium mensis anticipent; huiusq; anticipationis causa Dies sit intercalandus, sed non eo pacto, quo per Bissextum intercalatur: deprehenduntur Numeri cycli lunaris, cum à suis sedibus minimè ammoueri possint, cum ipsis lunationibus nō conuenire: quod item fit, quando Dies unus spatio Annorū 116. propter obfirmationē Aequinoctij amittitur: quia tūc ipsæ Lunationes (eo pacto, quo ostendimus) per diem integrum uersus finem mensis, relictis post se Numeris cycli, remeare uidentur. Huic autem uarietati nisi consulatur, processu

cessu temporis inuenietur S. Pasca extra diem proprium, modò citèrius ob lunationes, modò uerò ulterius, ob præfati diei ommissionem celebrari. quod ne fiat, ita cautum fuerit, si quantitas temporis, in quo fit anticipatio hac uia fuerit nota. Cum præfatæ coniunctiones & oppositiones, iuxta medium motum, in Annis 310. uersus principium mensium per Diem ferè unum procedât, & Aequinoctium in Annis 116. per Diem integrũ similiter suam sedem anticipet: si præosten- sam Tabulam ingrediemur, secundum quantitatem præfa- torum 116. Annorum inueniemus Nouiluniorum anticipa- tionem esse Horæ. 8. mi. 57. sec. 28. tert. 27. cum $\frac{18}{38}$. tantum. Nam, si quantitas annorum 100. hoc est. Hor. 7. mi. 43. sec. 20. ter. 23. cum $\frac{26}{38}$. addita erit quantitati Annorum 10. ui- delicet, mi. 46. sec. 20. ter. 2. & $\frac{14}{38}$. ac etiam quantitati Anno- rum 6. scilicet, mi. 27. se. 48. ter. 1. cum $\frac{16}{38}$. proueniet præfata quantitas Horarum. 8. mi. 57. sec. 28. ter. 27. & $\frac{18}{38}$. ut in sequen- ti exemplo patet. qua quantitate Numeri cycli lunaris relin-

E X E M P L V M.

Pro Annis 100. Hor. 7. mi. 43. sec. 20. ter. 23. $\frac{26}{38}$.

Pro Annis 10. Hor. 0. mi. 46. sec. 20. ter. 2. $\frac{14}{38}$.

Pro Annis 6. Hor. 0. mi. 27. sec. 48. ter. 1. $\frac{16}{38}$.

Pro Annis 116. Hor. 8. mi. 57. sec. 28. ter. 27. $\frac{18}{38}$.

Quæ est Nouiluniorum anticipatio.

quantur uersus finem mensium, spatio 116. Annorum, in qui- bus fit æquatio Aequinoctij. Porro, cum in stabiliendo in- Calendario idem Aequinoctium, iuxta doctrinam iam ex- positam, singulis 116. annis ommittatur Dies unus interca- landus: idcirco, propter ommissionem præfati diei, coniu- ctiones & oppositiones prædictæ in eodem temporis spatio, non integrum diem, sed tantum Horas 8. mi. 57. sec. 28. ter. 27. cum $\frac{18}{38}$. exigunt. quo fit, ut pro residuo integri diei Ho- ræ. 15. mi. 2. sec. 39. ter. 32. & $\frac{20}{38}$. cogantur à propriis sedibus disce.

discedere uersus finem mensis: ut in sequenti exemplo apparet. Quapropter 232. Annorum cursu sedes suas postponēt,

E X E M P L U M.

Pro uno Die. Ho. 24. mi. 0. sec. 0. ter. 0. $\frac{0}{38}$.

Pro anticipatione Aequinoctij. Ho. 8. mi. 57. se. 28. ter. 27. $\frac{13}{38}$.

Residuum Diei integri. Ho. 15. mi. 2. se. 31. ter. 32. $\frac{20}{38}$.

& ab eis ad calcem mensis per unius dies spatium, additis Horis 6. mi. 5. sec. 3. ter. 5. cum $\frac{4}{38}$ & in Annis 348. postergabunt sedes suas ad Dies 1. ho. 21. mi. 7. sec. 34. tert. 37. & $\frac{22}{38}$ ita ut in Annis 464. Dies 2. ho. 12. mi. 9. sec. 4. tert. 9. cum $\frac{4}{38}$ retrocedant; & ita in cæteris. ex quo manifestè apparet, longo temporis spatio numeros cycli lunaris in Calendario affixos, Nouilunia demonstrantes, Lunam modò 28. modò 27. & 26. & sic deinceps esse ostensuros, & ante ueram coniunctionem luminarium falsum Nouilunium; & loco lunæ Quarædecimæ aliam Lunæ ætatem demonstraturos. Et ut nulla deuiationis luminarium causa prætermittatur, eique facile reparetur: sciendum est, quòd cum Diem integrum spatio

TABELLA anticipationum nouiluniorum prouenientium ob Diei unius imperfecti singulis 310. annis in Calendario intercalationem.

ANNI	DIES	Hor.	min.	secū.	tert.	38.	31.
1.	0	0	0	0	42	13	2
2	0	0	0	1	24	26	4
3	0	0	0	2	7	1	6
4	0	0	0	2	49	14	8
5	0	0	0	3	31	27	10
6	0	0	0	4	14	2	12
7	0	0	0	4	56	15	14
8	0	0	0	5	38	28	16
9	0	0	0	6	21	3	18

Annorum 310. intercalandum supra dixerimus, & ab eo mi. 3. se. 38. tert. 46. ac $\frac{27}{38}$ deficiant; ex ea reuenit, ut spatium 124000. Annorū Dies 0. ho. 23. mi. 58. sec. 30. tert. 31. cum $\frac{28}{38}$ plus iusta quantitate intercalata, esse inueniantur.

qua

<i>Residuum tabulae.</i>							
10	0	0	0	7	3	16	20
20	0	0	0	14	6	33	9
30	0	0	0	21	10	11	29
40	0	0	0	28	13	28	18
50	0	0	0	35	17	7	7
60	0	0	0	42	20	23	27
70	0	0	0	49	24	2	16
80	0	0	0	56	27	19	5
90	0	0	1	3	30	35	25
100	0	0	1	10	34	14	14
200	0	0	2	21	8	28	28
300	0	0	3	31	43	5	11
310	0	0	3	38	46	22	0
620	0	0	7	17	39	6	0
930	0	0	10	56	19	20	0
1240	0	0	14	35	6	12	0
1550	0	0	18	13	52	34	0
1860	0	0	21	52	39	18	0
2170	0	0	25	31	26	2	0
2480	0	0	29	10	12	24	0
2790	0	0	32	48	59	8	0
3100	0	0	36	27	45	30	0
6200	0	1	12	55	31	22	0
9300	0	1	39	23	17	14	0
12400	0	2	25	51	3	6	0
15500	0	2	52	18	48	36	0
18600	0	3	18	46	34	28	0
21700	0	4	5	14	20	20	0
24800	0	4	51	42	6	12	0
27900	0	5	18	9	52	4	0
31000	0	5	44	37	37	34	0
62000	0	11	29	15	15	30	0
93000	0	17	13	52	53	26	0
124000	0	23	58	30	31	28	0

qua de causa,
 Dies unus erit
 ommittendus,
 præfato anno-
 rû spatio ab his,
 qui erunt tunc
 temporis, ut lu-
 nationes ad pro-
 pria loca reuer-
 tantur. Eorum
 autem commo-
 do Tabellâ exa-
 rauimus, ut faci-
 lius ab eis huius
 modi Anticipa-
 tio, quæ singulis
 310. annis fit,
 perspiciatur. His
 igitur omnibus,
 Lunationum an-
 ticipationibus,
 penitus perspe-
 ctis & cognitis:
 cuius iam uide-
 re licet, Roma-
 num calenda-
 rium nequaquã
 perpetuò utile
 posse permane-
 re, ad inuenien-
 dum S. Pascatis
 diem uerum, ut
 iuxta decreta
 SS. Patrum cele-
 brari

brari possit: quod quidem iam pridem factum esse deprehendimus, cum Numerus cycli lunaris 19. exempli causa, qui in Calendario ante Breuiarii Rom. emendationem, Die 5. Ianuarii erat adscriptus; post, Die primo eiusdem mensis adscriptus sit; ut Nouilunia suo tempore inueniri possent. Cum igitur in Calendario præfatos numeros & iuxta morē, quo hucusque usa est Ecclesia, & iuxta ueram supputationē adscripserim: ne in futurum retrocedant, sed suo fungantur officio, opem eis adhibendā arbitrati sumus: quod quidem quonam pacto faciendum sit, in sequentibus patefaciemus.

De casu Numeri cycli lunaris in Calendario adscripti, deque eius reparatione. Cap. XIII.



CUM uerò non liceat, numeros cycli lunaris in Calendario affixos, ex propriis sedibus ammouere: cumque ij post incrementum unius diei (ut docuimus) neque ueras, neque medias coniunctiones & oppositiones in posterum minimè possint demonstrare: accidit, ut Vnitas (exempli gratia) quæ in Calendario die 18. mensis Martij affixa ostendit Nouilunium anni futuri innouati 1581. uel Numerus 5. sub die quinto eiusdem mensis anni ueteris, accessione unius diei, sicut in præcedentibus diximus, nequaquam sint idonei demonstrare lunationes, eisdem fieri diebus, nisi aliquo modo adiuuentur. quia, & si die 18. aut 5. præfati mensis Nouilunium fieri indicauerint: non tamen ita erit; sed in diem sequentem, hoc est siue in diē 19. siue in 6. erit transferendum. Quam ob rem, præfati Numeri post singulos 116. aliqua reparatione indigebunt, atque iterum post 310. Annos, cum huiusmodi temporum interuallis dies unus anticipationis integretur. Vt autem aliqua reparatio eis adhibeatur: sciendum est, ut doctissimus uir Alexander Picolomineus Archiepiscopus Patrensis, ac in archiepiscopatu Senensi coadiutor annotauit in Cap. 2. Compendij

pendij peritissimi Aloyfij Lilij quòd, ficut ex intercalatione diei in mense Februario in anno biffextili, nouilunia uidentur maturius ad principium mensis Martij, unius diei fpatio, quàm ipfi Numeri cycli lunaris ostendunt, fieri: fic è contrario Vnius diei abiectiōe uerfus finem uidentur per unum diem quasi retrocedere, ac tardius fieri. ut in hoc exemplo

	E	X	E	M	P	L	V	M.
	Dies Februarij.						Dies Martij.	
In Anno communi.	25.	26.	27.	28.			1.	2. 3. 4. 5.
Numeri cycli lunaris.		3.		11.		19.	8.	16.
In anno Biffextili.	25.	26.	27.	28.	29.	1.	2.	3. 4.
	Dies Februarij.						Dies Martij.	

demonstratur. Nam, cum 29. dies Februarij in anno biffextili tranfeat in primum Martij, & primus huius mensis in secundum, ac deinceps: uidentur Numeri præfati, quasi uerfus principium mensis procedere; cum numerus cycli 8. secūdo diei Martij adscriptus transeat in primum; & 16. quarto appositus transeat in tertium, quod etiam 5. diei quinto attributus, in diem quartum transire uidetur. quod quidem obseruandum erit in inquirendis Nouiluniis singulis annis biffextilibus. Contra uerò, si ex Februario anno biffextili dies Vnus abiiciatur, ita, ut relinquantur dies 28. tantum: proculdubio præfati Numeri cycli in mense Martio uidetur uerfus eius finem protendere: ut apparet in exemplo.

	E	X	E	M	P	L	V	M.
	Dies Februarij.						Dies Martij.	
In Anno biffextili.	25.	26.	27.	28.	29.	1.	2.	3. 4. 5.
Numeri cycli lunaris.		3.		11.		19.	8.	16. 5.
In communi.	25.	26.	27.	28.	1.	2.	3.	4. 5. 6.
	Dies Februarij.						Dies Martii.	

M Ex

Ex quo constat, anno illo, in quo fit additio diei mense Februario, Lunationes per unum diem Numeros cycli in calendario adscriptos anticipare; contra uerò, quando præfatus dies de Februario demitur, per unum diem similiter retrocedere, & uersus finem mensis procedere. Quapropter, abiectione, atque additione unius diei in mense, manifestum est, Numeros cycli in sequenti mense officio demonstrandi Nouilunia illis diebus, quibus in Calendario sunt adscripti, fungi non posse, sed in diebus uel immediate sequentibus, uel præcedentibus. Cum igitur 116. annorum spatium, ut aliàs docuimus, ad stabiliendam uerni Aequinoctij sedem ab Anno unus dies demendus sit: quotiescunque ad Annum sequentem peruentum fuerit, à die 25. Martij, quod erit caput sequentium annorum 116. necesse erit, ut nos numerum cycli lunaris per diem unum, in inuestiganda Nouilunia ulterius protrahamus. Sciendum tamen est, quòd, dum Luna diem unum anticipat, interim Aequinoctium duos, & nonnunquã etiam tres dies inuenitur anticipasse. quamobrem opus erit Nouilunium in Calendario uersus finem mensis descendere: ex qua quidem re, nisi ei reparetur, contingeret, celebrationem Pasce quandoque ante Quartamdecimam lunam, & in ipso die, celebrari, quando Numeri præfati Nouilunia nõ ualebunt rectè indicare. Veruntamen, cum quolibet 116. annorum spatium, ut sæpenumero diximus, ab Anno dies unus dematur: quolibet etiam 116. anno necesse erit, ut nos numerum cycli lunæ per unum diem uersus finem mensis in Calendario transferamus, præterquam eo anno, quo Luna diem unum retrocesserit: quia tunc de illis diebus, qui causa æquationis Aequinoctii ultra huiusmodi numerum transferuntur, demendus est dies unus: ita, ut cum ab Anno 1696. usque ad Annum 1812. numerus lunæ ulterius per unum diem sit transferendus, & inde usq; ad 1890. similiter per diem unum protrahendus: ad hunc annum cum peruentum fuerit, qui erit Annus, in quo per unum ferè diem spatium annorum 310. cuius

ius Radix, est Dies 19. Martij, Lunationes anticipauerint, huius anticipationis causa, ex duobus diebus transactis, unus est abiiciendus. cum eo autem die tantum, qui ex hac abiectione restat, procedendum est usque ad Annum 1928. quia tunc causa abiectionis diei unius, propter stabilimen Aequinoctii, additur dies alter: cum quibus diebus erit uersus procedendum usque ad Annum 2044. & sic de singulis, ut in Tabula sequenti patefit: quæ seruiet usque ad Annum 4370. eo excluso: quo temporis spatio includuntur dies 16. tantum, transferendi ultra Numerum cycli solaris, modo supra dicto. quia hunc tantum dierum numerum ad hanc rem ostendendam pro nunc satis esse duximus: præsertim quia, cum opus fuerit, eo pacto, quo supra ostendimus, semper augeri poterit. Vt autem usus huiusmodi Tabulæ addiscatur: esto, quod aliquis scire uelit, quo die mēsis Martii anno Domini 1812. qui erit 232. post emendationem Calendarii, coniunctio luminarium futura sit: inuestiget prius per Regulā, quam ostendimus, numerum cycli lunaris propositi anni; qui erit 4. in Anno innouato diei 16. eiusdem mensis in nostro Calendario adscriptus: cum uero in annis 232. Duo anni maximi solares peracti fuerint, qui erunt in causa, ut numerus præfati cycli per duos dies ulterius translatus fuerit: idcirco ex additione horum duorum dierum, facta numero quinque dierum mensis, luna noua eo anno erit non 16. die, sed 18. eiusdem mensis: quod quidem erit etiam in sequenti anno Maximo obseruandum. Verum cum annus Lunæ maximus: uidelicet 310. annorum anno Domini 1890. mense Martio cōpleatur; quo mense dies Vnus erit intercalandus: cum uno tantum die, per Regulam supra traditam, ultra numerum cycli lunæ erit procedendum; & hoc usque ad Annum Domini 1928. in quo incipiet Annus tertius maximus solaris. Quam ob rem, si Nouilunium mensis Martii eius anni 1890. quæretur; cum currens numerus cycli illius anni in Calendario fuerit 6. ut apparet in Tabula; & in die 24. eiusdem mensis inue-

Tabula Dierum, ad quos Numeri cycli lunaris in Calendario affixi à proprijs sedibus uersus finem mensium sunt transferendi.

ANNIS CHRISTI. M. D. XXC. ET CORRECTIONIS CALENDARII.

ANNI CHRISTI CVRREN TES.	Nu- meri Anti- cipa- tionū Aequi- noctii	Anni à cor- rectione ca- lendarij. quorum ra- dix est dies 25. Martij.	Nu- meri cycli luna- ris.	Nume- ri die- rū trā- posito rū à nu- meris cycli luna- ris.	ANNI CHRISTI CVRREN- TES.	Nume- ri Anti- cipatio- num Luna- tio- num.	Anni post correctio- nem Calē- darii quo- rū Radix est Dies 19. Martij.	Nu- meri cycli luna- ris.	Nume- ri die- rū trā- posito rū à nu- meris cycli luna- ris.
1696	1	116	2	1					
1812	2	232	4	2					
1928	3	348	6	2					
2044	4	464	8	3					
2160	5	580	10	4					
2276	6	696	12	4					
2392	7	812	14	5					
2508	8	928	16	6					
2624	9	1044	18	6					
2740	10	1160	1	7					
2856	11	1276	3	7					
2972	12	1392	5	8					
3088	13	1508	7	9					
3204	14	1624	9	9					
3320	15	1740	11	10					
3436	16	1856	13	11					
3552	17	1972	15	11					
3668	18	2088	17	12					
3784	19	2204	19	12					
3900	20	2320	2	13					
4016	21	2436	4	14					
4132	22	4552	6	14					
4248	23	2668	8	15					
4364	24	2784	10	16					
					1890	1	310	6	1
					2200	2	620	12	3
					2510	3	930	18	5
					2820	4	1240	5	6
					3130	5	1550	11	8
					3440	6	1860	17	10
					3750	7	2170	4	11
					4060	8	2480	40	13

Numeri dierum, ex Aequinoctij anticipatione nati, ad quos transferendi sunt in Calendario numeri cycli lunaris.

Numeri dierum, ex anticipatione Lunationum nati, ad quos transferendi sunt in Calendario numeri cycli lunaris.

niatur: tunc præfatus numerus uersus finem mensis est per diem unum tantum transferendus. & hoc pacto die 25. huius mensis erit Nouilunium: quod quidem in omnibus lunationibus in posterum erit obseruandum. Si quis autem proposito quolibet Anno Domini currente horum numerorum translatio quanta usque ad id tempus facienda sit, scire uoluerit: id erit facile ei cognoscere, si Tabulis anticipationum Aequinoctii & Nouiluniorum uti placuerit. si quidem, inuenta in utraque Tabula quantitate anticipationum annorum ab Anno correctionis Calendarii, usque ad eum Annorum numerum, quem is sibi proposuit, ipsa quantitas, hoc est dierum numerus indicabit per tot dies Nouilunia per cycli lunaris numeros in Calendario adscripta, sedes suas uersus principium mensium prætulisse. unde iuxta hunc ipsum dierum numerum à locis quibus sunt adscripta, simul cum ipsis cycli numeris uersus finem suorum mensium sunt transferenda. partes uerò diei, si quæ supererunt, cum progressu temporis ad integrum diem ascenderint, tunc ipse dies similiter uersus finem mensium transferetur. Volo igitur scire Anno Domini 1894. quanta facienda sit numerorum cycli, ab Anno correctionis Calendarii incipiendo, translatio: cum iam à præfata correctione Anni 314. sint transacti, quæro primùm in Tabula anticipationum nouiluniorum quantitatem Annorum 314. quam inuenio esse Diei unius, ho. o. mi. 14. sec. 53. ter. 14. cum $\frac{14}{38}$. postea in Tabula anticipationum Aequinoctij quæro similiter quantitatem præfatorum annorum, quæ est Dierum 2. hor. 16. mi. 57. sec. 55. tert. 51. cum $\frac{147}{203}$. De hac demo alteram, & remanent Dies. 1. ho. 16. mi. 43. sec. 2. ter. 37. & $\frac{196}{767}$. & hæc erit quantitas, quæ sedes Nouiluniorum per numeros cycli lunaris adscripta usque ad propositum annum à propriis locis uersus finem mensium erit transferenda. Sed cum huiusmodi translatio nisi per dies integros fieri ualeat: idcirco cum hoc loco Dies tantum unus transferendus sit, de partibus, quæ supersunt, fiet, ut supra est annotatum

E X E M P L V M.

Ex Tabula anticipationum Nouiluniorum.

Pro Annis 300.	Dies. 0.	ho. 23.	mi. 20.	sec. 1.	ter. 11.	$\frac{2}{38}$
Pro Annis 10.	Dies. 0.	ho. 0.	mi. 46.	sec. 20.	ter. 2.	$\frac{11}{30}$
Pro Annis 4.	Dies. 0.	ho. 0.	mi. 18.	sec. 32.	ter. 0.	$\frac{36}{38}$
Pro Annis 314.	Dies. 1.	ho. 0.	mi. 14.	sec. 53.	ter. 14.	$\frac{14}{38}$

Ex tabula anticipationum Aequinoctij.

Pro Annis 300.	Dies. 2.	ho. 14.	mi. 4.	sec. 8.	ter. 16.	$\frac{112}{203}$
Pro Annis. 10.	Dies. 0.	ho. 2.	mi. 4.	sec. 8.	ter. 16.	$\frac{112}{203}$
Pro Annis 4.	Dies. 0.	ho. 0.	mi. 49.	sec. 39.	ter. 18.	$\frac{176}{203}$

Pro Annis 314.	Dies. 2.	ho. 16.	mi. 57.	sec. 55.	ter. 51.	$\frac{147}{203}$
Ex Nouilunijs.	Dies. 1.	ho. 0.	mi. 14.	sec. 53.	ter. 14.	$\frac{71}{38}$
Transferendi	Dies. 1.	ho. 16.	mi. 43.	sec. 2.	ter. 37.	$\frac{106}{707}$

tum. Veruntamen, ut huiusmodi computus cum præcedenti Tabula in omnibus conueniat, singulis Annis maximis lunaribus Minuta 3. sec. 38. tert. 46. cum $\frac{22}{38}$ quæ deficiunt à die integro; & quolibet anno usuali Tert. 42. cum $\frac{13}{38}$ & $\frac{2}{31}$ semper erunt adiungenda: ut in Tabella, quam ad hoc composuimus, Cap. 11. uideri potest. cuius quidem minutioris calculi ea de re hoc loco rationem habere uoluimus, post exaratam præcedentem Tabulam, ut ne quid esset præterea, quod diligens indagator rerum desiderare posset. Notandum autem est, quòd, si quando Fractiones diuersarum denominationum contigerit simul addere, uel unam ab alia subducere: ut paulo ante fecimus: ad æquitatem illis prius ductis, Minutias cancellatim inter eas ducendo, producentur Numeratores. postea Denominatoribus solummodo inter se ductis, prodibit communis Denominator: quod exemplo manifestius fiet.

ut

DUCTIS.

14	in	147
38		203
faciunt.		faciunt.
2842	Numeratores.	5586
7714.	Communis denominator.	7714
hoc est.		hoc est.
203	Et	399
767		767
Quæ simul iuncta faciunt.		
602		
767		
Veruntamen.		
203	à	399
767		767
subductis, remanent.		
196		
767		

ut in exemplo præostenso apparet ; quod etiam in aliis
 similibus erit observandum. Hoc autem est animaduer-
 sione dignum, quòd, si in quærendo alicuius mensis No-
 uilunio numerus dierum illorum, ad quos iuxta præfatam
 Regulam transferendus est Numerus cycli, ceciderit in se-
 quentem mensem: tunc nota præfati Numeri non in illo
 mense, in quo Nouilunium quærimus, sed in præcedenti
 est accipienda, & transferenda ad tot dierum numerū, quot
 sunt in Tabella annotati. Et ut melius, ac facilius hoc perci-
 piatur, proponamus exemplum. Si quispiam scire uoluerit
 diem, in quem nouilunium Martii incidat, anno Domini
 2856. quierit Annus 1276. à Calendarii emendatione, ut
 sup-

supponimus: tunc opus est in eo mense in Calendario nostro inuenire propositi anni numerum cycli lunæ, qui erit 3. Diei 28. appositus. Quoniam uero in Annis 1276. numerus præfati cycli per dies 7. ut apparet in Tabula, ulterius translatus erit: si hos dies post numerum 3. ad 28. diem Martii appositum numerare cæperit, in 4. Aprilis diem ceciderit; cum tamen ibi nouilunium Aprilis, & non quæsitum mensis Martii inueniatur. ideo, ut illud suo mense reperiatur, ab eodem numero 3. diei 26. Februarii appposito, numerandi erunt 7. dies: qui dierum numerus cadet in 5. diem Martii, in quo quæsitum Nouilunium ipsius mensis eo Anno continget. Vt autem præostensæ Tabulæ ratio habeatur, sciendum est, quòd ipsam in duos ordines distribuimus, quorum Primus ad rationem anticipationum Aequinoctii; Secundus uero ad rationem anticipationum Nouiluniorum spectat. utrumque autem in quinque columnas partiti sumus, quarum Prima in utroque ordine Annos Christi currentes includit; Secunda Anticipationum Aequinoctii & Nouiluniorum Numeros; Tertia Annos à correctione Calendarii; Quarta numeros cycli lunaris annorum currentium; Quinta & Vltima numeros dierum transpositionis præfatorum numerorum.

De Primo modo inueniendi S. Pascatis resurrectionis diem. Cap. XLIII.



MINIBVS his itaque recte expensis, æquum est iam ostendere, quo nam pacto S. diem Pascatis Resurrectionis reperire possimus. quod quidem duobus modis effici poterit: quorum Primus erit altero certior & tutior; Secundus uero facilior & usitator; & in quem nullus posthac error cadere queat, quemadmodum annis præteritis, ac instanti Anno accidisse nouimus. Cum enim præfatus dies S. iuxta ueram supputationem Die. 15. Martij celebrari debuisset, 19. Aprilis mensis à Christianis,
post

post dies 35. à legitimo die est celebratus. si quidem, annis præteritis error (ut omnibus notum esse potest) non solum accidit ob Numerorum cycli lunæ, siue aureorum deuiationem, uerumetiam ob Aequinoctij uerni anticipationem. Si enim uernum Aequinoctium ad locum constitutum permanisset, nunquam profectò huiusmodi exorbitatio accidisset. Quamobrem, ut præfatus dies S. in posterum ritè celebretur: supra ostendimus singulis 116. annis per quatuor Annos magnos diem unum tacitè prætermitti debere, ut Aequinoctium quotannis in certo, ac terminato die mensis, & si non in eadem eiusdem diei parte, sedem semper stabilem haberet. Quod si, ut nonnulli sensere, spatio annorum centum, & plus, annum unum Bissextilem communem fecissemus, Aequinoctium (ut supputationum mathematicarum peritis notum esse potest) suam sedem usque ad 23. diem mensis Martii anticiparet: & ipsam modò in unum, modò in alium triū dierum transferret. quæ quidem translatio obseruanda esset, ne S. dies Pascatis ante suum diem celebrari contingeret. Verum enim uerò, huiusmodi translationi, obseruantia Bissextiæquationis, ita occurrimus, quòd in posterum singulis annis Die 25. eiusdem mensis, Sol in primum Arietis gradum ingreditur, & in eodem die sedes Aequinoctii permanebit. Efficere tamen haudquaquam potuimus, quin saltem quolibet Anno 24. cuiuscunque Anni magni, Sol spatio Hor. 0. mi. 0. sec. 54. tert. 47. & $\frac{147}{203}$. ante occasum, hoc est, Hor. 23. mi. 59. se. 5. ter. 12. & $\frac{56}{203}$. præfati diei 24. Arietem ingrediatur: & sedes Aequinoctij in præfatum diem transferatur; propterea quòd rerum creatarum ordo sic postulat. Et quamuis præfatus ingressus distet ab occasu solis, à quo sequens dies sumit exordium, ea temporis quantitate, quæ cum parua sit, fortasse à nonnullis pro nihilo haberi poterit: nihilominus in hac re maxima non est paruifacienda, præsertim, cum non ad diē 25. sed ad 24. in quo erit sedes Aequinoctii, attineat; & S. Diei Pascatis cognitio ab Aequinoctij sede dependeat.

N Cum

Cum igitur res ita se habeat, Dies 25. & 24. in mense Martio magnoperè erunt obseruandi, prout tempus requireret, ad Aequinoctii sedem inueniendam: ne posthac error in pascali computo committatur. Vt autem ea, quæ proposuimus, intelligantur: ad priorem inueniendi modum me conuerto. Volo scire, quonam die mensium, Martij uidelicet, aut Aprilis (non enim hæc solennitas aliis in mensibus celebrari contingit) Sacer Pascæ resurrectionis dies in quocunque anno proposito erit celebrandus. inuenio primum per Regulam datam sedem Aequinoctij uerni, siue diem ingressus Solis in Arietem. deinde siue auxilio Ephemeridum ad multos annos rectè supputatarum ueras congressiones & oppositiones luminarium ostendentium, siue earum quas in Calendario nostro per Annos 19. tantum uenturos (quod idem est) ad meridianum huius inclytæ Urbis Venetiæ supputatos adscripsimus: inuenio primum, aut post Aequinoctium, aut in ipso die Aequinoctii (iuxta priscorum obseruationem, ut ostendemus) Lunæ cum Sole oppositionem; hisque inuentis Dominica statim sequente præfatam oppositionem Sacrosancta solennitas Pascatis resurrectionis erit celebranda. Esto igitur Beatiss. Pater, quòd quispiam, hac regula utens uelit Anno Domini 1581. Sanctum diem huiusmodi inuenire, ut suo tempore possit rectè celebrari: inueniat prius siue auxilio Tabulæ, in qua descripsimus Anni magni solaris rationem, siue Tabellarum adminiculo, quibus ingressus Solis in Arietem addiscitur, Aequinoctii sedem, quæ erit die 25. Martii, ho. 10. mi. 44. sec. 36. ter. 14. cum $\frac{70}{203}$ nostri horologii, postea requirat in Ephemeride in nostro Calendario per numerum illum, qui per totum annum singulis mensibus ostendit ueras coniunctiones, & oppositiones luminarium, qui numerus tunc erit Vnitas, oppositionem Lunæ ad Solem, sequentem æquinoctium, quæ est Tertio diei Aprilis assignata; quã oppositionem fieri inueniet die lunæ, ho. 14. mi. 8. nostri horologii. ideo iuxta Regulam & decreta SS. Patrum & Conciliorum

liorum huiusmodi solennitas erit trāsferenda in sequentem Dominicam; qui erit dies 9. huius mensis. Quam ob rem dicendum erit, Die 9. mensis Aprilis anno Domini 1581. primo post Calendarii correctionem, Sacrosanctum resurrectionis Domini Pasca esse celebrandum: quæ Regula etiam obseruanda erit aliis in annis futuris: dummodo Diem 21. à cō- uentione Lunæ cum Sole non prætereamus. si quidem esset contra Regulam nobis à SS. Patribus traditam, his iambicis contentam.

*Post ueris Aequinoctium,
Perquire Plenilunium,
Et sequenti Dominica,
Solenne Pasca celebra.*

Et hic erit Primus modus inueniendi uerum diem S. Pasce, auxilio Ephemeridum, ostendentium ueras coniunctiones & oppositiones in nostro Calendario, ad Annos 19. adscriptarum; & si aliquantò laboriosior, at certior tamen atque tutior. Sed antequam ad secundum modum accedamus; prius facienda est collatio meorum numerorum cum Aureis numeris in ueteri Calendario affixis; ad inueniendas coniunctiones & oppositiones luminarium.

*Numerorum in nouo. Calendario adscriptorum cum Aureis
numeris ueteris Calendarij collatio. Cap. XV.*



D inuestigandas luminarium coniunctiones & oppositiones, iuxta medium motum, cum S. Rom. Ecclesia Aureis semper usa sit numeris: fortasse nouum quidam hominibus, qui per multos annos inueterata hac consuetudine numeri allecti detinentur, uidebitur, me Rom. Calendario nunc coniunctiones atque oppositiones, iuxta ueram supputationem adscribere; ac nouitatem quandam, ad inueniendam S. Pascatis celebrationem, in usum inducere uoluisse: ita, ut difficile, quod cupio,

N 2 illis

Exod. 18.

illis persuadere possim; præsertim cum S. Nicæne synodi autoritas intercedat, de Aureo numero in Calendario adscribendo. Quamobrem, ne hoc à me temerè factum uideatur, illud repeto, quod principio me dixisse memini, uidelicet, Quidquid à me dicendum est, tantum probatum iri uelle, quantum à Sacrosancta Rom. Ecclesia, & à te summe Pontifex, fuerit approbatum. Non enim aliquid præcipere, quod meum non est, aut decernere cogito: sed tantum meam de hac re proferre sententiam, & quantum liceat, consulere & adiuuare. Neque alicui hoc displicere debeat, quando Iethri sacerdotis Madianitis, atque Mosi soceri consilium de regendo Dei populo per iudices ac tribunos rectè factum, & ab omnibus approbatum, præcipuè ab ipso Mose Dei ministro legamus. Igitur de Aureis numeris in Calendario affixis, atque de Numeris annorum 19. in meis Ephemeridibus adscriptis ostensuris ueras coniunctiones & oppositiones, iuxta ueram supputationem in præsentiarum aliquid dicam. Vetus doctrina est, & hætenus ab Ecclesia (ut uidetur) recepta, in adscribendis & ordinandis Aureis numeris in Calendario, toti Anno deferuentibus, ut ad ostendenda Nouilunia, ac Plenilunia secundum medium motum, eo pacto unus post alium sit dispositus, ut antecedens ab immediatè sequente, Octonario numero; & in iis numerus minor, maiori suppositus ab ipso Vndenario distaret. hac tamen lege seruata, ut, si post Octonarii ad præcedentem Numerum adscriptum additionem, productum non excessisset 19. numerum, non sequenti diei, sed omissio uno die intermedio, diei tertio adscriberetur. si uero excessisset numerum 19. tunc, dempto hoc numero de producto, residuum diei immediatè sequenti adnotaretur. Sed si numerus 19. statim numerum 11. sequeretur: tunc Octonarius post eundem 19. sine aliqua intermissione affigeretur. Quod quidem manifestè apparet in mense Ianuario anni ueteris. Nam, cum Primo huius diei mēsis numerus 19. sit adscriptus: statim post ipsum Numerus 8.

secundo

secundo diei est adiunctus : cui numero 8. cum alter 8. additus sit; prouenit 16. qui cum sit minor numero 19. relicto die tertio præfati mēsis, diei Quarto est adscriptus . Cum autem Octonarius ipsi 16. adiungendus sit, prouenit 24. de quo dēpto 19. relinquitur 5: qui per præfatam Regulam, post ipsum 16. nullo die intermedio relicto, est annotatus. & distat ab ipso 16. numero Vndenario. qui Aureorum numerorum ordo per totum annum in Calendario adhuc est obseruatus. Cum uerò animaduenterim, nonnullos hanc Regulam, quatenus ad numerorum ordinem attinet, obseruasse; cæteris autem in rebus neglexisse: mihi uenit in mentem, aliquem modum excogitare; quo Numeri cycli lunæ in Calendario sub certis diebus ita collocarentur, ne in posterum (aliquo tamen adiuti auxilio) à ueris coniunctionibus & oppositionibus, elapso Decemnouenali interuallo, multum aberrent. Nō enim ob aliud Ephemerides decēnouenalis spatii ad ueras (ut posuimus) coniunctiones & oppositiones, quas sub certis diebus & horis in Calendario simul cum Numeris cycli lunaris, annis futuris (si prouidebitur Beatiss. Pater) seruiētibus supputatas affiximus, nisi, ut, uel transacto Decemnouenali spatio, præfatas Ephemerides aliquis de integro innouet: uel, si non, ut in futurum per ipsos Numeros quantum fas est, Lunationes & Plenilunia, iuxta ordinem & consuetudinem, qua hætenus usa est S. Ecclesia Rom. inueniri possint; arbitantes, nos rectè facturos, si ab hac Radice (ut ita dixerim) quæ ueras coniunctiones & oppositiones, per Annos 19. ostendet, potius quàm aliunde principium sumeremus; ac Decemnouenale spatium, magis quàm aliud interuallum, quod uero computo non correspondeat, ad ueras coniunctiones & oppositiones accommodatum haberemus. Siquidem, quāuis transactis huiusmodi 19. annis, posset inter uerum computum eiusmodi nostros numeros aliqua differentia contingere: non erit tamen tanta, ut à recto tramite deuiant; sicuti Aurei illi numeri adhuc in Calendario affixi. qui quàm longè

gè absint à ueritate quandoque, per aliquot Eclipses duorū
luminarium, per quas ueras ipsorum coniunctiones & op-
positiones addiscimus, quæ spatio 19. annorum contingent,
non est difficile cognoscere. Nam cum Anno Domini uentu-
ro 1582. Die 4. noui Iulij, sub numero 2. cycli lunæ, siue Die
20. Iulij ueteris, ho. 10. min. 29. ut patet in Calendario, iuxta
uerum cōputum Solis deliquium post eius occasum in con-
iunctione Lunæ, & secundum Aureorum numerorum Regu-
lam, sub numero 6. Die 20. ueteris Iunii, aut 4. Iulij innoua-
ti (quod idem est) futurum sit, ut omnibus astronomicarum
rerum peritis est notum: erit uerum dicere, Luminarium cō-
iunctionem, absque differentia eodem fieri die, tam ueteris,
quàm innouati anni: quod quidem etiam erit cognoscere
Anno 1584. cum Die 14. Maij anni innouati numero 4. signa-
to; siue 30. Aprilis anni ueteris, ho. 10. mi. 15. Solis labor sit
futurus; & 8. Aureus numerus illius anni ostendat coniun-
ctionem luminarium fieri Die 30. Aprilis anni ueteris; uel
præfato Die 14. Maij innouati. Quam ob rem, quis affirma-
re poterit, inter Eclipsin præfatam, & huiusmodi coniunctio-
nem; nisi parum temporis interesse? cum Eclipsis noctis me-
dium 30. Die ueteris Aprilis, siue 14. innouati præfati men-
sis sit transitura. Verùm, cum Anno 1590. Solis defectus fu-
turus sit Die 4. noui Augusti; numero 10. ei notato, uel 21.
ueteris Iulij, ho. 13. mi. 59. nostri horologii; cumque Aureus
numerus 14. ostendat hunc Solis defectum 22. die ueteris,
Iulij, aut 5. noui Augusti contingere: quonam pacto huius-
modi diem Eclipsis attingere poterit? Anno quoque Domi-
ni 1593. uera supputatio demonstrat, eclipsin Solis futuram
Die 3. noui Iunij, numero 13. huic diei signato. ho. 17. min.
38. ab eius occasu; aut 20. Die ueteris Maij, eademque diei
parte. ueruntamen Aureus numerus calendarij ueteris, qui
est 17. notat luminarium coniunctionem accidere die. 21. ue-
teris Maij, siue 4. noui Iunij. Cum igitur id ita sit, necesse est,
unius diei spatium inter eclipsin & præfatam coniunctionem
inter-

intercedere. Quantum igitur ad solares Eclipses attinet, qui in coniunctionibus duorum luminarium semper fiunt, satis dictum sit. nam de Eclipsibus lunaribus etiam non erit inutile aliquid dicere; ut mea sententia de scribendis nouis numeris in Calendario uideatur à uia recta non deuiasse. Vt autem ad propositum accedam, à proximior Eclipsi exordium sumam. nam anno Domini uenturo 1581. Eclipsis lunæ iuxta meam supputationem erit die Tertio Febrarij innouati, Vnitate huic diei signato, siue 20. Ianuarij ueteris anni. Hor. 3. mi. 18. nostri horologij. Veruntamen, cum in Anno ueteri Aureus numerus 5. in columna Nona primæ Tabulæ nostri Calendarii affixus ostendat, coniunctionem luminarium fieri Die quinto ueteris Ianuarij, siue 19. eiusdem noui mensis; Oppositio, siue Luna quartadecima erit die 18. eiusdem mensis ueteris Ianuarij, siue Primo noui Februarij, quod est impossibile. Sciendum tamen est, quòd in inuenienda Quartadecima luna Dies numerantur à primo die coniunctionis usque ad 15. Quartodecimo tantum, & non Quintodecimo in medijs motibus incluso, Episcopo Forosempronien- se, Iohanne Stœfflero, Iohanne Lucido, atque Alexandro, Piccolomineo Patrensi Archiepiscopo astipulantibus. Præterea similis defectio eodem Anno erit 30. Die noui mensis Iulii, eadem Vnitate signato, siue 16. huius mensis ueteris. ho. 4. mi. 49. ueruntamen, Aureus numerus, qui erit 5. ostendet oppositionem, siue Lunam quartadecimam fieri 14. Iulii, ueteris, siue 28. die noui. Quantum uerò eclipsis distet ab oppositione, siue Quartadecima luna per aureum numerum ostensa, nemo est, qui non uidere possit. Rursus defectus lunæ erit etiam Anno 1582. Die 23. noui Ianuarii, cui apponitur numerus 2. siue 9. eiusdem mensis ueteris. ho. 5. min. 49. tamen, iuxta Aurei numeri Regulam, cum numerus illius anni currentis sit 6. Quartadecima luna, siue luminarium oppositio fiet Die 7. ueteris, siue 21. innouati Ianuarii. quæ nullo pacto cum lunæ defectu conuenire poterit. Prætereo Eclipses
anni

anni Domini 1584. & 1587. breuitatis causa, & ad Eclipsin anni 1588. uenio, quæ erit Die 17. Martii innouati, numero 8. huic diei adscripto, siue Die 3. ueteris. ho. 8. mi. 27. quia cum Aureus numerus 12. illius anni ostendat, Primo die ueteris Martii; siue 15. eiusdem mensis innouati oppositionem, siue quartamdecimam Lunam: non uideo Aureum numerum ueram oppositionem, siue quartamdecimam Lunam posse indicare. Quocirca, cum Oppositio hæc accadat in mense Martio: uidetur mihi non esse hic prætereundum, quòd si aliqua Oppositio uera luminarium, siue quartadecima Luna unquam inquirenda est: illa, quæ pro S. Diei Pasce celebratione, quæ in mensibus Martio, siue Aprili indaganda est, uerissima esse debet, ne fortè accadat Pasca cum defectu Lunæ, celebrari: quod esset in Ecclesia magnopere absurdum. Eclipsin etiam Lunæ, quæ erit eodem Anno, Die 10. noui Septembris, siue 27. ueteris Augusti pertranseo, cum minimè conueniat cum Luna quartadecima, & dicam de ea, quæ erit Anno 1589. die 30. noui Augusti. Nam quonam pacto conuenit cū Luna 14. siue Oppositione luminarium, quæ 13. Aureo numero monstrante, fiet sub 14. die mensis ueteris, siue 28. noui Augusti? cum tamen uera oppositio cadat in præfatum diem 30. sub numero 9. siue 16. ueteris diem. hor. 0. min. 34. quorum differentia non solum in diem unum, uerum etiam penè in duos transit. Anno tandem Domini 1591. dimissis cæteris defectibus, quæ in futuris 19. annis cadent, ne nimium prolixus uidear, defectio Lunæ similis accidet, sub numero 11. die 14. mensis noui Ianuarii, uel 31. Decembris anni ueteris 1590. ho. 1. mi. 58. post occasum Solis. uerum Aureus numerus, qui erit 14. in anno ueteri, ostendet oppositionem, uel quartamdecimam Lunam fieri 29. die ueteris Decembris; siue 12. Ianuarii anni innouati: qui dies à Decimoquarto distat spatio duorum dierum: ut omnibus manifestum esse potest. Ex quibus collationibus demonstratis iam uidere licet Pater Beatiss. quantò ueriores mei numeri in Calendario

calendario nouo adscripti ad inuestigandas certas luminarium coniunctiones, & oppositiones sint; Aureis numeris in ueteri Calendario affixis: cum inter Eclipses & coniunctiones & oppositiones per Aureos numeros ostensas, tanta sit differentia, ut difficile sit, immo impossibile, S. Pascæ resurrectionis diem, solummodo ope & auxilio horum numerorum inueniri posse. Sed iam ad secundum modum inueniendi S. Diem præfatum reuertamur.

De Secundo modo inueniendi S. Diem Pascatis. Cap. XVI.



AD H V C diximus de Primo modo inueniendi S. Diem Pascatis, per Ephemerides ritè supputatas; uel per eas, quas per 19. Annos in nostro Calendario adscripsimus: restat, ut de Secundo, qui fiet per Aureos numeros, dicamus, sed si prius cognouerimus Aureum numerum Anni propositi: quod quidem facile factu fuerit, si ad numerū illius Anni (de Anno ueteri loquor) Vnitatem addiderimus. si quidem, ut Dionysio Abbati placeat, Christus Saluator noster Anno primo huiusmodi cycli natus est. sed proueniens erit diuidendum per 19. & Quoties numerus dabit integras reuolutiones, à primo anno Christi, usque ad annum propositum. & si quid fuerit residui, pro Numero inuento illius anni currentis erit habendum: si uero nihil relictum fuerit, totius cycli numerus, hoc est 19. pro Anno currenti erit accipiendum. Si quis igitur uoluerit scire, Anno Domini uenturo 1598. quotus erit cyclus ab anno Christi, & quotus numerus huiusmodi cycli: addat primū ad propositum numerum annorum 1598. Vnitatem, & nascetur 1599. qui numerus deindè diuidendus est per 19. & proueniet Quotiens 84. cuius residuum erit 3. Itaque dicendum erit, 84. perfectas reuolutiones, siue cyclos perfectos à Christi natiuitate, iam præteriisse, & 3. superabundantem esse numerum cycli Decemnouenalis Anni propositi, qui
O quære-

quærebatur. Quocirca, ut etiam in reliquis annis Christi propositis quæsitum habeatur: ita erit agendum. Verum in Annis Christi uenturis, post correctionem ipsius Calendarij, quam supponimus fieri Anno proximo 1580. si quis numerum cycli nostri lunaris scire desiderauerit, prius ab Annis Christi propositis demat annos 1580. & postea diuidat residuum per 19. & quod prouenerit Quotiens, ostendet tot perfectas reuolutiones iam præteriisse; residuum uero demonstrabit quæsitum numerum huiusmodi cycli: & si nihil residui fuerit, totius cycli numerus, scilicet 19. pro currenti Anno erit accipiendus. Si quis ergo uoluerit scire Numerum cycli decemnouenalis Anni Christi uenturi 2034. demat prius de eis annos 1580. & proueniet 454. qui erunt Anni à correctione Calendarii. quo facto, diuidat eos per 19. & proueniet 23. & quod reliquum fuerit, inuenietur esse 17. quapropter dicendum erit, ab Anno præfatæ correctionis cyclos 23. perfectos iam transiisse; & numerum 17. qui superabundat, esse numerum cycli decemnouenalis, quæsitum, propositi Anni innouati. Si quis uerò præfatum numerum in Anno Domini uenturo 2036. scire uoluerit, demptis prius, ut diximus, à proposito numero annis 1580. remanebunt 456. qui numerus erit diuidendus per 19. & proueniet 24. sine residuo. quam ob rem dicendum erit, 24. perfectas reuolutiones iam præteriisse, & per Regulam super adductam, 19. esse quæsitum Numerum præfati cycli: quod etiam in aliis annis propositis erit obseruandum. Sed, ut iâ ad ea, quæ proposuimus accedamus: si iuxta ueteris Aurei numeri rationem inueniendus est S. Dies Pascae, sciendum, quòd, inuestigata semper prius (ut docuimus) Aequinoctij uerni sedem, inueniendus est postea, modo, quo supra, numerus cycli lunaris anno Domini proposito seruiens. quo inuento, ingrediendum est columnam Decimam in mense, siue Martio, siue Aprili nostri Calendarii, cui Numerorum aureorum ad inueniendam Quartamdecimam lunam titulum fecimus, &

Aureus

Aureus numerus in ea inuentus docebit Diem quartumdecimum lunæ. quo cognito, facile erit scire S. Diem Pascatis. siquidem die Dominico quartamdecimam lunam sequenti, semper celebratur. Si quis igitur uoluerit præfatum diem S. Anno Domini 1581. uenturo cognoscere: inueniat primùm sedem Aequinoctii, quæ erit Die 25. ho. 10. mi. 44. horologii nostri. deinde in Decima columna quærat Aureum numerum sequentem Aequinoctium, qui erit 5. die Primo sabbathi mensis Aprilis. quo inuento, ad Dominicam statim sequentem se conferat, qui erit Dies secundus eiusdem mensis, in litera A. ei Anno seruiente; & hac ipsa Dominica, iuxta decretum SS. Patrum & Ecclesiæ, anno uenturo 1581. Die 2. noui Aprilis Sanctum Pasca resurrectionis celebrandum erit. Similiter etiam Anno 1582. Aureus numerus 6. diei Sexto ueteris Aprilis appositus indicabit similiter oppositionem luminarium post uernum Aequinoctium fieri Sexta feria, Die 20. eiusdem mensis, & Dominica sequente cui adscripta est litera G. hoc est, Die 22. noui Aprilis, siue 8. ueteris S. Pasca fore celebrandum. quæ quidem Regula seruatur quoque in reliquis annis. Veruntamen, cum Pasca anno 1581. die 9. Aprili, & 1582. die 29. eiusdem mensis Anni in nouati iuxta ueras oppositiones; ut ostendimus, rectè sit celebrandum, nescio quo pacto, saluis SS. Patrum decretis de Pasce rite celebrando, anno 1581. Die secundo Aprilis, & 1582. die 22. eiusdem mensis celebrari possit: cum inter utrumque Pasca, tam Anni 1581. quàm 1582. intersit spatiū dierum septem. Hoc autem absurdum, quod neminem latet, atque alia quamplurima, quæ longum esset recensere, coegerunt me Beatiss. Pater, sicuti iam dixi, ut experirer, si fortè possem huic malo succurrere. quod mihi iam fecisse uideor, quando Ephemerides unà cum suis numeris per 19. annos ad ueras luminarium coniunctiones, atque oppositiones inueniendas seruientes composui, easque in meo Calendario adscripsi. quæ ut nobis ad hoc negotium perpetuis,

Dist. 12.
c. Ridi cu
lum.

temporibus feruiant, modum illis adhibui, quem supra legentibus licet uidere. Quam ob rem, Aureos numeros dimittentes iis, qui uti illis uoluerint, ad huiusmodi coniunctiones & oppositiones in futurum inueniendas, nostros numeros in Calendario adscriptos adhibebimus. qui numeri si cui forte uidebuntur post 19. annorum spatium secundum suos computos non ita rectè cum ueris lunationibus conuenire: id ei minime mirum uideri debet, quoniam, ne traditiones à Patribus institutæ infringantur: in hac parte quantum potuimus, sequuti erimus antiquam Sacro S. Rom. Ecclesiæ consuetudinem, quam in regulis supputatoriis, computis, atque Calendariis, semper integros Dies solummodo respexisse, atque illis usam fuisse inuenimus; non autem eorum partibus. Satis enim ei semper fuit, atque in hoc acquieuit, Alexandro Picolomineo teste, si Quartadecima Luna Primi mensis in punctum Aequinoctij, aut in ipsius Diem incidat, dummodo post ipsum Aequinoctium fiat. Nam prisci Latini Primum mensem appellarunt illum, cuius Luna quartadecima (ut scribit Stœfflerus Prop. 34. sui Calendarii) contingit in Aequinoctio, uel post, aut ante ipsum tam propè, ut sequens Dominica, quæ Pascalis existit, cadat immediate post Aequinoctium ipsum. Arbitrati enim sunt, nonnunquam Pascalem oppositionem Aequinoctium posse præcedere, ut nuncia esse possit futuri Pascatis, quod tamen sequatur ipsum Aequinoctium, & præcedat nunquam. Itaque diei Partes, hoc est horas & minuta, ac cætera huiusmodi, etiam si Quartadecima Luna intra potiore partem diei Aequinoctij, aut in quamuis aliam eius particulam cecidisset, hætenus neglexit Ecclesia.

Quo

Quoniam pacto per Tabulas, S. Pascatis diem, nullo penè labore quisque inuenire potest. Cap. XVII.

RELIQUVM est modò ut ostendamus, quoniam pacto, auxilio sequentium Tabularum, quas iuxta collocationem numerorum nostri cycli in Calendario, eo modo, quo supra ostendimus, reparandorum; & iuxta modum, quo usi sumus in præcedenti capite, ad hunc usum confecimus, quiuis S. Diem Pascæ resurrectionis uno intuitu inuenire queat. Cum enim Sex solummodo, quæ satis nobis ad eam rem esse uidentur, confecerimus: Quinque tamen priores, ab Anno Domini 1581. & primo à Calendarij innouatione, incipientes, per Annos 812, hoc est, usque ad Annum 2393. huic negotio deseruiant; Sexta uero & ultima erit perpetua. Nam inuento prius opera unius ex Quinque tabulis, proposito anno seruientis, huiusmodi Sacro die: huius indicio in Sexta reliquæ Festiuitates mobiles, quæ tam ante, quam post ipsum diem celebrantur, unâ cum numero Dominicarum, quæ cadunt inter festum Epiphaniæ Domini, & Dominicam septuagesimæ, atque earum, quæ à Dominica S. Trinitatis, usque ad Domini aduentum numerantur, inueniuntur. Sed quælibet ex prioribus Quinque tabulis, à sinistra in dexteram, & à superiori in inferiorem eius partem in 160. partes ita est diuisa, ut, ea tantummodo parte relicta, quæ angulum sinistrum supremum obtinet, reliquæ à sinistra uersus dexteram, Literas feriales, siue Dominicales contineant; eas uero, quæ à sinistra huiusmodi tabularum sunt collocatæ, Cyclus lunaris, siue Numeri oppositionum luminarium occupent. cæteræ uerò partes, quæ 133. numero sunt, Dies mensium; in quibus S. Pasca erit celebrandum, includant. Itaque per eas quæsitum Diem (modo quo ostendemus) nullo negotio quiuis poterit inuenire. Verum ubicunque quis literam M. in præfatis tabulis scriptam repererit, Martium mensem significare me uoluisse, sciet.

sciet. quando uero literam A. Aprilis mensis notam esse, cognoscet. Cumque in una partium alicuius Tabulæ duos numeros simul inuenerit, numerum, cui apposita fuerit litera b. Anno bissextili, illum uero, cui nihil erit appositum, communi nouerit deferuire. Si quidem anno bissextili (ut Cap. 13. annotauimus) semper usu uenit, ob unius diei in mense Februario intercalationem, ut Numeri cycli lunaris ostendentes luminarium Coniunctiones & Oppositiones illius anni, in præcedentem diem reducuntur. Quod si ita transpositi ostendent Pascalem oppositionem Sabbatho fieri, tunc S. Pasca, iuxta Regulam SS. Patrum, sequenti die erit celebrandum. Exemplum Anno Domini bissextili 1923. Vnitas erit numerus præfati cycli, diei 3. Aprilis apposita, ob anteceffionem Aequinoctij per diem unum, ut docet tabula Cap. 13. hoc est in sequentem diem 4. transferenda. Verum ob intercalationem bissextilem iterum in præfatum diem 3. est reducenda. Et quia Oppositio luminarium erit die Sabbathi: ideo sequenti die; hoc est, 4. Aprilis, die Dominico, cui erit apposita, litera C. Sanctum Pasca celebrabitur. Quocirca in secunda Tabula in angulo Vnitatis & Literæ. C. annotauimus b. 4. A. quod indicat Anno illo bissextili huiusmodi Festum die 4. Aprilis esse celebrandum. Anno uero Domini communi 1771. eadem Vnitas erit numerus præfati cycli, & C. eadem litera. attamen, cum ob Aequinoctij anticipationem præfata Vnitas in 4. diem transferatur, ut indicat Tabula Cap. 13. & cum die Dominico fiat oppositio luminarium: idcirco ne ante Quartamdecimam lunam S. Pascatis dies celebretur, in diem 11. Aprilis, hoc est, in sequentem Dominicam erit transferendus. Quam obrem in præfata secunda Tabula in eo ipso angulo iam memorato annotauimus 11. A. quod denotat, Die 11. Aprilis S. Pasca anno illo communi esse celebrandum. Et quod de his duobus memoratis numeris, siue diebus diximus, de cæteris quoque idem intelligendum. Cum igitur quispiam

scire

scire uoluerit, quonam die Martij, siue Aprilis usu istarum tabularum, solennitas Diei S. Pascatis quocunque anno erit celebranda: quærat primùm Literam dominicalem illi Anno seruientem, quam à cycli solaris Tabula, siue ex Rotulis præostēsis addiscet. postea inueniat Numerum cycli lunaris iuxta Regulam, quam tradidimus de numeris huiusmodi cycli inueniendis. quibus inuentis, à litera dominicali, in una ex præostensis tabulis, secundum temporis opportunitatem quæsita descendendum est in medium tabulæ perpendiculariter, ad lineam, siue ordinem transversalem, quæ erit è regione numeri cycli inuenti: & ubicunque hæc duo ad angulum rectum concurrerint, inueniet Diem quæsitum arithmetice characteribus notatū, cum apposita nota Martij, siue Aprilis mensium. Esto igitur exempli causa, ut quis scire uelit, quo die Anni primi post correctionem Calendarii, qui erit Humanæ salutis 1581. Pasca resurrectionis sit celebrandum: inueniat is primò literam dominicalem, proposito numero seruientem, quæ erit A. cum numerum cycli lunaris eiusdem anni, qui erit Vnitas. post hæc ingrediatur priorem Tabulam, cuius principium est in præfato Anno 1581. & inuenta litera A. in frontispicio tabulæ inscripta, in angulo sinistro superiori, & Vnitate in eodem latere notata, descendat à summitate ipsius tabulæ; & à leua uersus dexteram procedat: ubi numerum 9. scriptum, simul cum litera A. inueniet, quæ erunt notæ Noni diei Aprilis, quod quidem indicabit huiusmodi die, anno Domini proposito, S. Pasca, iuxta Sacro S. Rom. Ecclesiæ consuetudinem, ac SS. Patrum decreta, post Quartamdecimam lunam, die Dominico proximo, qui cadit in præfatum diem, celebrandum esse. Quæ quidem Regula si in aliis annis futuris obseruetur, poterit quisque paruo, immo uerò nullo labore cuiuscunque Anni propositi huiusmodi S. Diem inuenire. Sed tamen, cum S. Pasca sit caput (ut diximus) aliarum festiuitatum mobilium: cognito die Pascatis, cætera festa tenenti dierum
nume-

*Tabula Prima, ad inueniendum S. Pasca ab Anno Domini 1581.
usque ad 1696. deseruiens; per quod temporis spatium
Numeri cycli uersus fines mensium non
transferuntur.*

*Literæ feriales, siue Dominicales currentibus
Annis seruientes.*

1581.	A.	B.	C.	D.	E.	F.	G.
1	9. A.	10. A.	4. A.	0.	6. A.	0.	8. A.
2	23. A.	24. A.	25. A.	26. A.	27. A.	28. A.	29. A.
3	0.	17. A.	18. A.	0.	13. A.	14. A.	15. A.
4	2. A.	3. A.	0.	5. A.	6. A.	7. A.	0.
5	0.	24. A.	25. A.	19. A.	20. A.	0.	22. A.
6	9. A.	10. A.	11. A.	12. A.	13. A.	14. A.	0.
7	2. A.	3. A.	0.	29. M.	30. M.	0.	1. A.
8	16. A.	0.	18. A.	19. A.	0.	21. A.	15. A.
9	0.	10. A.	11. A.	5. A.	6. A.	7. A.	8. A.
10	26. M.	0.	28. M.	29. M.	30. M.	31. M.	0.
11	0.	17. A.	18. A.	19. A.	0.	14. A.	15. A.
12	2. A.	3. A.	4. A.	0.	6. A.	7. A.	0.
13	23. A.	24. A.	0.	26. A.	20. A.	21. A.	22. A.
14	16. A.	0.	11. A.	0.	13. A.	14. A.	15. A.
15	2. A.	3. A.	0.	5. A.	6. A.	31. M.	0.
16	23. A.	0.	18. A.	19. A.	20. A.	0.	22. A.
17	9. A.	10. A.	11. A.	12. A.	0.	7. A.	8. A.
18	2. A.	3. A.	28. M.	0.	30. M.	0.	1. A.
19	16. A.	17. A.	18. A.	19. A.	0.	21. A.	15. A.

*Tabula Secunda, ad inueniendum S. Pasca, ab Anno Domini 1696.
usque ad 1812. & ab Anno 1890. usque ad Annum 1928.
duratura; in quibus Annis Numeri cycli lunaris
in Calendario per diem unum uersus finem
mensium transferuntur.*

*Literæ feriales, siue Dominicales currentibus
Annis seruientes,*

1696. 1890.		A.	B.	C.	D.	E.	F.	G.
NUMERI CYCLI LVNARIS.	1	9. A.	0.	b.4. A. 11. A.	5. A.	6. A.	7. A.	0.
	2	0.	24. A.	25. A.	26. A.	27. A.	28. A.	29. A.
	3	16. A.	0.	18. A.	19. A.	13. A.	14. A.	0.
	4	2. A.	3. A.	4. A.	5. A.	0.	7. A.	8. A.
	5	23. A.	24. A.	25. A.	0.	20. A.	21. A.	0.
	6	b.9. A. 16. A.	10. A.	0.	12. A.	13. A.	0.	15. A.
	7	2. A.	0.	4. A.	0.	30. M.	31. M.	1. A.
	8	b.16. A. 23. A.	17. A.	0.	19. A.	20. A.	21. A.	22. A.
	9	9. A.	0.	11. A.	12. A.	b.6. A. 13. A.	7. A.	8. A.
	10	0.	27. M.	28. M.	29. M.	0.	31. M.	1. A.
	11	16. A.	17. A.	18. A.	0.	20. A.	21. A.	15. A.
	12	9. A.	3. A.	0.	5. A.	0.	7. A.	8. A.
	13	23. A.	24. A.	25. A.	0.	27. A.	21. A.	22. A.
	14	16. A.	17. A.	0.	12. A.	13. A.	14. A.	15. A.
	15	2. A.	3. A.	4. A.	5. A.	6. A.	0.	1. A.
	16	23. A.	24. A.	25. A.	19. A.	0.	21. A.	22. A.
	17	9. A.	10. A.	11. A.	12. A.	13. A.	0.	8. A.
	18	2. A.	3. A.	4. A.	29. M.	0.	31. M.	1. A.
	19	0.	17. A.	18. A.	19. A.	20. A.	21. A.	b.15. A. 22. A.

Tabula Tertia, ad inueniendum S. Pasca, ab Anno Domini 1582. usque ad 1890. & ab Anno 1928. usque ad Annum 2044. duratura: quibus Annis Numeri cycli lunaris per duos dies ulterius uersus finem mensium in Calendario transferuntur.

Literæ feriales, siue Dominicales currentibus Annis seruientes.

1812. 1928.		A.	B.	C.	D.	E.	F.	G.
NUMERI CYCLI LUNARIS.	1	9. A.	10. A.	11. A.	12. A.	6. A.	0.	8. A.
	2	26. M.	0.	b25. A 28. M.	29. M.	0.	31. M.	b29. A 1. A.
	3	0.	17. A.	18. A.	19. A.	b13. A 20. A.	14. A.	15. A.
	4	9. A.	3. A.	4. A.	5. A.	6. A.	7. A.	0.
	5	0.	24. A.	25. A.	b19. A 26. A.	27. A.	21. A.	22. A.
	6	16. A.	b10. A 17. A.	11. A.	12. A.	13. A.	14. A.	0.
	7	0.	3. A.	4. A.	5. A.	6. A.	31. M.	1. A.
	8	23. A.	24. A.	18. A.	19. A.	20. A.	21. A.	22. A.
	9	9. A.	10. A.	0.	12. A.	13. A.	b.7. A 14. A.	8. A.
	10	2. A.	0.	28. M.	29. M.	30. M.	31. M.	1. A.
	11	16. A.	17. A.	0.	19. A.	20. A.	21. A.	22. A.
	12	9. A.	0.	4. A.	5. A.	6. A.	7. A.	8. A.
	13	0.	24. A.	25. A.	26. A.	0.	28. A.	22. A.
	14	16. A.	17. A.	18. A.	0.	13. A.	14. A.	15. A.
	15	2. A.	3. A.	4. A.	5. A.	6. A.	7. A.	8. A.
	16	23. A.	24. A.	25. A.	0.	20. A.	21. A.	22. A.
	17	9. A.	10. A.	0.	12. A.	13. A.	14. A.	0.
	18	2. A.	3. A.	4. A.	b29. M 5. A.	30. M.	0.	1. A.
	19	b16. A 23. A.	17. A.	18. A.	19. A.	20. A.	21. A.	22. A.

Tabula Quarta, ad inueniendum S. Pasca, ab Anno Domini 2044. usque ad 2160. & ab Anno 2200. usque ad 2276. duratura; quibus Annis Numeri cycli lunaris in Calendario per tres dies ulterius uersus fines mensium transferuntur.

Literæ feriales, siue Dominicales currentibus Annis seruientes.

2044. 2200.		A.	B.	C.	D.	E.	F.	G.
NUMERI CYCLI LVNARIS.	1	9. A.	10. A.	11. A.	12. A.	0.	7. A.	8. A.
	2	0.	27. M.	28. M.	29. M.	30. M.	31. M.	1. A.
	3	16. A.	17. A.	18. A.	19. A.	20. A.	21. A.	0.
	4	0.	10. A.	4. A.	5. A.	6. A.	7. A.	8. A.
	5	23. A.	24. A.	25. A.	26. A.	27. A.	b 21. A 28. A	0.
	6	16. A.	17. A.	0.	12. A.	13. A.	14. A.	15. A.
	7	2. A.	0.	4. A.	5. A.	6. A.	7. A.	8. A.
	8	23. A.	24. A.	0.	19. A.	20. A.	21. A.	22. A.
	9	9. A.	0.	11. A.	12. A.	13. A.	14. A.	15. A.
	10	2. A.	3. A.	4. A.	29. M.	30. M.	31. M.	1. A.
	11	b 16. A 23. A	0.	18. A.	19. A.	20. A.	21. A.	22. A.
	12	0.	10. A.	b 4. A 11. A.	5. A.	0.	7. A.	8. A.
	13	23. A.	24. A.	25. A.	0.	27. A.	28. A.	22. A.
	14	16. A.	17. A.	18. A.	19. A.	13. A.	14. A.	15. A.
	15	9. A.	3. A.	4. A.	0.	6. A.	7. A.	8. A.
	16	23. A.	24. A.	0.	26. A.	b 20. A 27. A	21. A.	0.
	17	16. A.	10. A.	11. A.	12. A.	13. A.	0.	15. A.
	18	2. A.	3. A.	4. A.	5. A.	0.	31. M.	1. A.
	19	23. A.	24. A.	18. A.	19. A.	20. A.	0.	22. A.

Tabula Quinta, ad inueniendum S. Pasca, ab Anno Domini 2160. usque ad 2201. & ab Anno 2276. usque ad 2392. seruitorum: quibus Annis Numeri cycli lunaris in Calendario per dies quatuor ulterius uersus fines mensium transferuntur.

Litteræ feriales, siue Dominicales currentibus Annis seruientes.

2160. 2276.		A.	B.	C.	D.	E.	F.	G.
NUMERI CYCLI LUNARIS.	1	9. A.	10. A.	11. A.	12. A.	13. A.	0.	8. A.
	2	2. A.	3. A.	28. M.	29. M.	0.	31. M.	1. A.
	3	16. A.	17. A.	18. A.	0.	20. A.	21. A.	22. A.
	4	9. A.	0.	4. A.	5. A.	0.	7. A.	8. A.
	5	0.	24. A.	25. A.	26. A.	27. A.	28. A.	29. A.
	6	16. A.	17. A.	18. A.	19. A.	13. A.	14. A.	0.
	7	0.	3. A.	4. A.	5. A.	6. A.	0.	b. 1. A. / 8. A.
	8	23. A.	24. A.	25. A.	0.	20. A.	21. A.	0.
	9	b. 9. A. / 16. A.	10. A.	0.	12. A.	13. A.	14. A.	15. A.
	10	2. A.	0.	4. A.	5. A.	30. M.	31. M.	1. A.
	11	0.	b. 17. A. / 24. A.	0.	19. A.	20. A.	21. A.	22. A.
	12	9. A.	0.	11. A.	12. A.	6. A.	7. A.	8. A.
	13	0.	24. A.	0.	26. A.	27. A.	28. A.	29. A.
	14	16. A.	0.	18. A.	19. A.	b. 13. A. / 20. A.	14. A.	15. A.
	15	9. A.	10. A.	4. A.	5. A.	0.	7. A.	8. A.
	16	23. A.	24. A.	25. A.	0.	27. A.	28. A.	29. A.
	17	16. A.	17. A.	0.	12. A.	0.	14. A.	15. A.
	18	2. A.	3. A.	4. A.	0.	6. A.	7. A.	1. A.
	19	23. A.	24. A.	0.	19. A.	20. A.	21. A.	0.

Tabula perpetua, ad inueniendas Solennitates, quæ Mobiles nuncupantur, & Dominicas post Epiphaniam & Pentecosten; inuento prius S. Pascatis die.

Anno illo in quo S. Pasca refurre- ctionis celebra- bitur Die.	Do- mini cæ post Epi- phaniam erunt	Septua- gesima in An- nis com- muni- bus erit Die.	Septua- gesima in An- nis bis- sextili- bus erit Die.	Dies ci- nerum in An- nis com- muni- bus erit Die.	Dies ci- nerū in Annis bissextilibus e- rit Die.	Ascen- sio Do- nostri I E S V CHRI- STI e- rit Die.	D I E S P E N- TECO- STES erit Die.	Solenni- tas cor- poris CHRI- STI e- rit Die.	Do- mini cæ post pente- costē erūt.	Domini- ca pri- ma Ad- uentus Domini erit Die.
25. Mar.	2	21. Ian.	22. Ian.	7. Febr.	8. Febr.	3. Maij.	13. Maij.	24. Maij	28	2. Decē.
26.	2	22.	23.	8.	9.	4.	14.	25.	28	3.
27.	2	23.	24.	9.	10.	5.	15.	26.	27	27. Nou.
28.	2	24.	25.	10.	11.	6.	16.	27.	27	28.
29.	2	25.	26.	11.	12.	7.	17.	28.	27	29.
30.	2	26.	27.	12.	13.	8.	18.	29.	27	30.
31.	2	27.	28.	13.	14.	9.	19.	30.	27	1. Decē.
1. April.	3	28.	29.	14.	15.	10.	20.	31.	27	2.
2.	3	29.	30.	15.	16.	11.	21.	1. Iunij.	27	3.
3.	3	30.	31.	16.	17.	12.	22.	2.	26	27. Nou.
4.	3	31.	1. Febr.	17.	18.	13.	23.	3.	26	28.
5.	3	1. Febr.	2.	18.	19.	14.	24.	4.	26	29.
6.	3	2.	3.	19.	20.	15.	25.	5.	26	30.
7.	3	3.	4.	20.	21.	16.	26.	6.	26	1. Decē.
8.	4	4.	5.	21.	22.	17.	27.	7.	26	2.
9.	4	5.	6.	22.	23.	18.	28.	8.	26	3.
10.	4	6.	7.	23.	24.	19.	29.	9.	25	27. Nou.
11.	4	7.	8.	24.	25.	20.	30.	10.	25	28.
12.	4	8.	9.	25.	26.	21.	31.	11.	25	29.
13.	4	9.	10.	26.	27.	22.	1. Iunij.	12.	25	30.
14.	4	10.	11.	27.	28.	23.	2.	13.	25	1. Decē.
15.	5	11.	12.	28.	29.	24.	3.	14.	25	2.

RESIDVVM TABVLAE PERPETVAE.

16.	5	12.	13.	1. Mart.	1. Mart.	25.	4.	15.	25	3.
17.	5	13.	14.	2.	2.	26.	5.	16.	24	27. Nou.
18.	5	14.	15.	3.	3.	27.	6.	17.	24	28.
19.	5	15.	16.	4.	4.	28.	7.	18.	24	29.
20.	5	16.	17.	5.	5.	29.	8.	19.	24	30.
21.	5	17.	18.	6.	6.	30.	9.	20.	24	1. Decē.
22.	6	18.	19.	7.	7.	31.	10.	21.	24	2.
23.	6	19.	20.	8.	8.	1. Iunij.	11.	22.	24	3.
24.	6	20.	21.	9.	9.	2.	12.	23.	23	27. Nou.
25.	6	21.	22.	10.	10.	3.	13.	24.	23	28.
26.	6	22.	23.	11.	11.	4.	14.	25.	23	29.
27.	6	23.	24.	12.	12.	5.	15.	26.	23	30.
28.	6	24.	25.	13.	13.	6.	16.	27.	23	1. Decē.
29.	7	25.	26.	14.	14.	7.	17.	28.	23	2.
30.	7	26.	27.	15.	15.	8.	18.	29.	23	3.

numerus, quo festum à festo distet, facile erit cognoscere, quibus diebus mensium singula celebrentur. Ascensio enim Domini à Pascale distat 40. dierum numero. Pentecostes ab Ascensione dierum 11. Pasca rursus à Die cinerum dierum 47. & huiusmodi dies à Septuagesima dierum 18. Quam obrem, ut omnia faciliè discantur: Sextam tabulam composuimus, in qua omnia ritè & appositè cognoscentur. Eam uero ita elaborauimus, ut perpetuò huic negotio deferui-
re possit. Nam cum eius latitudo in Vndecim columnas sit distributa: in prima sunt adscripti Dies mensium, in quibus S. Pasca resurrectionis singulis annis erit celebrandum; in Secunda continentur Numeri hebdomadarum, quæ cadunt inter festum Epiphaniæ Domini, ac dominicam Septuagesimæ; in Tertia, & Quarta inueniuntur Dies, in quos cadit hæc Dominica: sed Tertia Annis communibus, Quarta uero bissextilibus seruiet. Eo pacto etiam Quinta & Sexta Dies cinerum

cinerum ostendunt; hæc annis bissextilibus, illa uero annis communibus. Septima continet dies Maij, uel Iunij; quibus Ascensio Domini; Octaua ostendit, quoto die mensis Maij, uel Iunij, solennitas Pentecostes; Nona, quonam die horum mensium solennitas Sacrosanctæ Eucharistiæ, quæ à Pentecoste distat 12. dierum numero, sit celebranda. Decima uero indicat numerum Dominicarum post Pentecostē, usque ad aduentum Domini. Veruntamen, Undecima & Ultima complectitur Dies, quibus Dominica prima aduentus cadet. Si quis igitur, per hanc Tabulam uoluerit hæc omnia singulis annis addiscere: opus erit in primis scire, auxilio unius ex præfatis tabulis, Diem S. Pascae, postea diem illum in prima huius tabulæ columna inuenire. quo inuento, in eadem linea è regione uersus dexteram reperiet, quæ in illo Anno proposito, illi opus erat scire. Si ergo quispiam scire uoluerit Anno Domini uenturo 1581. quo die Pasca S. erit celebrandum, cæteraque festa Mobilia, & quæ sequuntur: in prima ex præostensis tabulis primò indagabit Diem huiusmodi festi, qui erit Die 9. Aprilis: cum quo diei numero transibit postea ad primam columnam, in sinistro latere præsentis tabulæ, & inueniet è regione illius diei per totam lineam omnia, quæ illo Anno circa festa Mobilia accidere possunt, ut puta, Dominicas inter Epiphaniam Domini & Septuagesimam numero esse quatuor; Septuagesimam, cum iste annus non sit bissextilis, Die 5. Februarij accidere; Diem cinerum, 22. eiusdem mensis; Ascensionem Domini, 18. Maij; Diem Pentecostes. 28. eiusdem mensis; Solennitatem sacratissimi corporis Christi die 8. Iunij; Dominicas à festo S. Trinitatis usque ad Domini aduentum numero 26. Aduentum denique Domini die 3. Decembris futurum esse. Quæ Regula in aliis quoque Annis sequentibus tenenda erit. Verum prætereundum non est, quòd, cum singulis 116. Annis, ut Cap. 13. docuimus, Numerus cycli lunaris ulterius per diem unum uersus finem mensis in Calendario sit transferendus,

ferendus, singulis uero 310. annis per unum quoque diem uersus principium mensis sit reducendus; fieri non potest, ut unica Tabula huic negotio deseruiat. ideo necesse fuit 116. annis primis peractis, nouam tabulam efficere, ob præfati Numeri translationem, & ita Secundam, Tertiam, Quartam, & Quintam tabulam addere. Quia uero post usum præfatarum Quinque tabularum, Numeri cycli in Calendario præter dies Quatuor, ad quos has tabulas computando deduximus, plus ultra erunt transferendi: tunc necesse erit, omnia festa uentura ad alium calculum reuocare; & alias quoque Tabulas conficere, ut præfatus S. Dies ritè cognoscatur, ac cæterę festiuitates suo tempore celebrentur. Has autem Quinque tabulas ab Anno Christi 1581. usque ad Annum 2392. per annos 812. duraturas exarauimus: quod satis esse duximus ad ostendendum commode, quoniam pacto tota hæc res, de qua hucusque tractauimus, satis longo temporis interuallo sit processura.

De uero Terminò Pascali. Cap. XVIII.



V M adhuc de Inuentione S. diei Pascatis locuti sumus: æquum est in posterum, ut de eius termino, hoc est de Interuallo dierum, in quod huiusmodi dies potest cadere, aliquid dicamus. Quam obrem, cum nonnulli Pascæ limites, Lunas quartasdecimas primi mensis uocent, in quibus Christi fideles nunquam celebrant S. Pasca; sed Dominicis proximè sequentibus. Ego uero hoc loco Terminos Pascales intelligo extremitates, hoc est principium, ac finem temporis illius interualli, in quo festiuitas S. Pascatis in Martio, siue Aprili mensibus accidet celebrari: qui quidem termini à Die 25. Martij, usque ad inclusum diem 30. Aprilis erunt. Cum enim Aequinoctium, uernum rarissimè cadat in diem 24. Martij, & communiter in diem 25. ut ostendimus, si uerum Solis locum, ac ueras lumina-

luminarium oppositiones sequi uelimus: quando fient præfato die 24. & die Sabbathi, Aequinoctio in ipso existente: dubium non est, quin dies sequens Dominicus, qui erit 25. aptus futurus sit ad S. Pasce celebrationem; quando uero die Dominico, tunc in sequentem Dominicam erit transferenda. Quod quam rarò contingere possit, hinc patere potest: quòd spatio Annorum 812. in Quinque ostensis tabulis, ne semel quidem contigisse deprehenditur. Quare Dies 25. Martij statuendus est pro primo limite Pascali. Sed cum Aequinoctium, ut ostendimus, in aliam diem Martij suam sedem non transferat, & sæpenumero contingat, ut præfatæ oppositiones fiant iuxta ueram supputationem Die 23. mensis Aprilis, & Die Dominico, existente A. litera dominicali illius anni: tunc quidem hæc solennitas ad sequentem Dominicam, hoc est, in Diem 30. eiusdem mensis erit transferenda: quemadmodum accidet Anno Domini bissextili 1609. quod existimo non esse prætermittendum: tunc enim 10. Numerus cycli, ostendens Pascalem oppositionem, diei 25. Martij appositus, cum nulla ratione transferatur uersus finem mensis, ratione solummodo intercalationis, quæ fit eo anno in mense Februario, in diem 24. eiusdem mensis Martij erit transferendus: in quo die Sabbathi ante æquinoctiũ erit oppositio luminarium. Quam ob rem si Canon, præcipiens, S. Pasca post Aequinoctium Dominico die, sequente Quartamdecimam lunam, celebrari debere, obseruandus fuerit, pro oppositione Pascali habenda, 10. Numerus cycli, diei 24. Aprilis adscriptus, erit accipiendus. qui Numerus, ob diem in Februario intercalatum, ad diem 23. litera A. ob signatum, erit similiter reducendus. Cum uero ipsa oppositio fiat die Dominico, præfata celebratio in sequentem Dominicam, quæ erit 30. die Aprilis, proculdubio erit transferenda. Sed quia ultra huiusmodi diem non datur progressus, ideo Dies 30. Aprilis erit secundus limes, Pascati affigendus. Verum, cum regula Latinorum in fine Cap. 13. de

Q luna

luna Quartadecima dicat, nonnunquam pascalem oppositionem Aequinoctium & posse præcedere, & nunciam esse futuri pascatis, quòd ipsum Aequinoctium sequatur, & nunquam præcedat: oppositione diei 24. Martij accepta, festiuitas hæc etiam die 26. huius mensis rite poterit celebrari. Sed cum celebratio, quæ fiet die 30. Aprilis, nimium uideatur distare à celebratione, quæ reliquis annis fiet die 28. 29. 30. & 31. Martij, ut ordo dierum, qui sub 10. numero cycli collocati sunt, in prima Tabula seruetur: uolui, huiusmodi numeris, siue diebus, prætermisso die 30. Aprilis, diem 26. Martij adiungi. Quocirca, Pater Beatiss. nolui, hoc sanctitati tuæ non patefactum esse, quod in hac re tam magna aliquid difficultatis afferre potest. Tuum igitur erit, alterum ex his duobus eligere, quod huic tam magno negotio magis tibi uidebitur expedire; ac præcipere, ut in toto orbe terrarum ab omnibus Christi fidelibus obseruetur: ne in præfato die celebrando, aliquid posthac diuersitatis oriatur. Cum igitur Primus Pascalis terminus, iuxta nostram supputationem, Beatiss. Pater, Vigesium quintum diem Martij obtineat, propterea quòd in Vigesimo quinto die præfato eiusdem mensis contingat locum habere: hinc accidet, ut dies Annunciationis B. Mariæ, in diem Pascatis quandoque cadat. Quemadmodum uero ad hanc diem Pascalis terminus fuit die 25. Aprilis; hoc est, die B. Marci euangelistæ constitutus; ita posthac, cum per te, Maxime Pont. ad formam, quam descripsimus, Annus fuerit redactus, erit die Trigesimo Aprilis, ut erat demonstrandum. Quæ cum ita sint, uerum erit dicere, Primum terminum Pascalem esse Diem 25. mensis Martij, alterum uero diem Trigesimum Aprilis; ac totum hoc dierum interuallum esse Dierum 37. utroque, uidelicet 25. Martij, ac 30. Aprilis, incluso, ut apparet in Tabula præostensa. quod quidem est intelligendum; si præfatum S. Diem ueris oppositionibus, aut nostris numeris in Calendario apposis & ea Regula, quam ostendimus, inuestigabimus.

stigabimus. Nam secus esset dicendum, si solitis & usitatis Aureis numeris, iuxta ueterem consuetudinem, oppositiones præfatæ, & Quartædecimæ lunæ, ac præfatus dies S. Pascatis esset perquirendus. Insuper animaduertendum est, quotiescunque dies S. Pascæ inciderit in 29. & 30. Aprilis, Dominicas post Epiphaniam Domini usque ad Dominicam septuagesimæ fore numero Septem; & à festo S. Trinitatis usque ad Dominicam aduentus Domini Dominicas numero 23. tantum. Cum uero in Missali atque Breuiario præfatæ Dominicæ post Epiphaniam non sint nisi Sex, necesse erit, aliam Dominicam adiungere, ut omnes Dominicæ suum habeant officium. quod factum erit facile, quando in Missa ex Nouo testamento Epistola & Euangelium; in officio autem Breuiarij Lectiones, Sermones, ac Homilia, ex sacris libris & Sacrorum doctorum scriptis excerptæ ei tempori accommodari poterunt. & circa eius celebrationem idem ordo tenendus erit, qui adhuc circa alias Dominicas post Epiphaniam & Pentecosten est seruatus.

De initio Diei naturalis, de Diuersitate meridianorum, ac de usu Numerorum cycli lunaris. Cap. XIX.



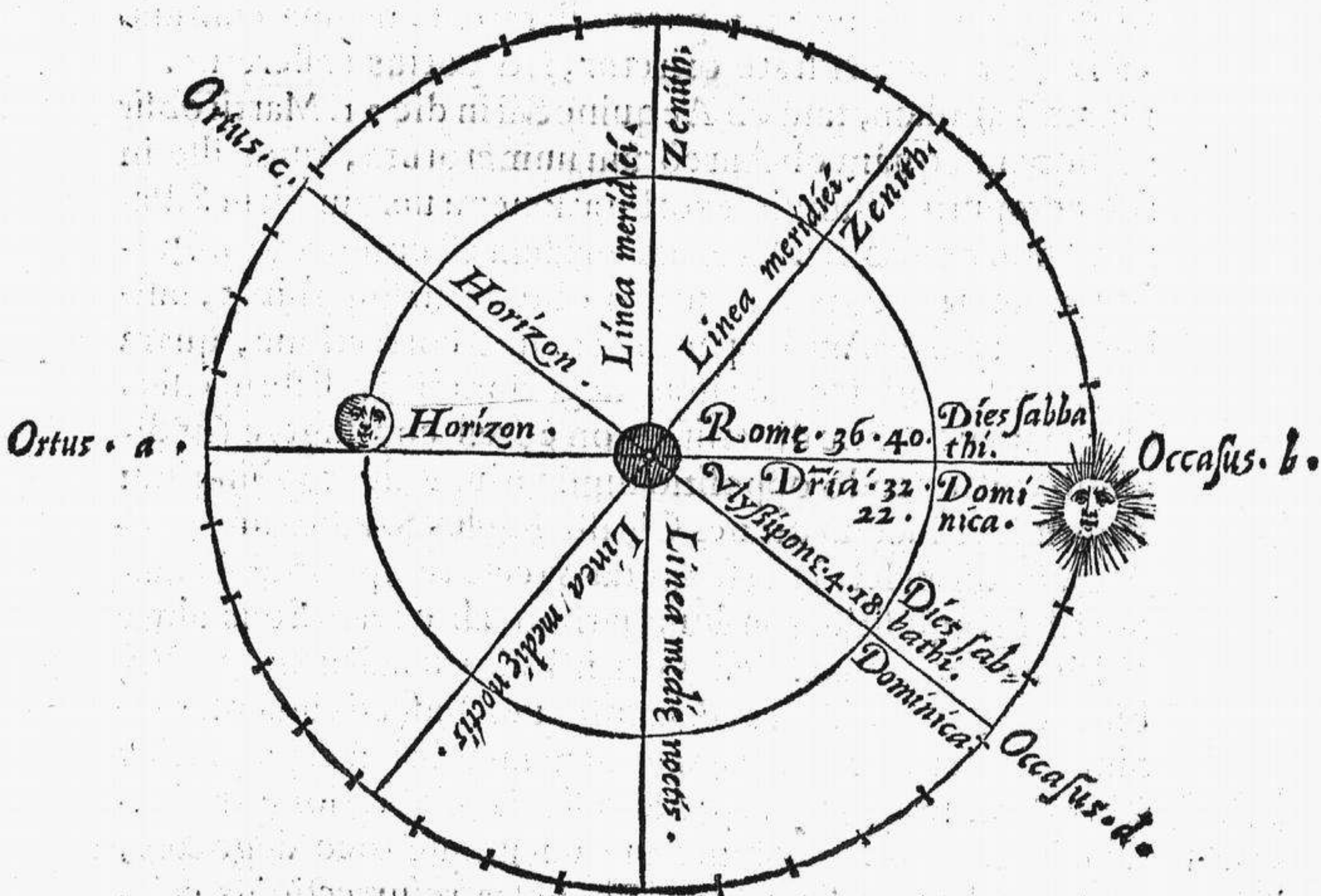
ERVNTAMEN antequam finis huic operi imponatur Beatiss. Pater, tria mihi in præsentiarum occurrunt tractanda, unum circa Diei initium, alterum circa diuersitatem Meridianorum; tertium circa usum Numerorum cycli lunaris. Quantum ad primum non est, quòd aliquis miretur, me in hoc meo Tractatu de Vera anni forma, siue de Recta eius emendatione Diem non à meridie, ut maxima pars eorum, qui Astronomicam disciplinam profitentur, sed ab occasu Solis incoepisse. quod quidem duabus causis adductus feci; prima, quia, quemadmodum Sanctitas tua probe nouit, Sacrosancta Rom. ecclesia innixa auctoritate diuinæ Scripturæ (Leuit. 23. A uespera us-

que ad uesperam celebrabitis Sabbathath uestra) circa celebrationes diuinorum D. Tho. aquinate, Hostiense, Turrecremata, Goffredo & aliis quamplurimis testibus, Diei initium à Vesperis semper sumpsit; Archidiaconus quoque asserit, iuxta computationem Ecclesiæ Diem naturalem à uesperis præcedentis diei incipere, & usque ad uesperas sequentis protendi; Panormitanus uero circa Ieiunium & abstinentiam carniū, diem ipsum à media nocte incohare. ait enim cœnæ terminum, quando dies Ieiunij, uel Sexta feria sequitur, mediam noctem esse. Altera uero causa fuit, quòd animaduerti me, incipiendo Diem à meridie, sedem Aequinoctij in Die 25. Martij perpetuò ita firmare non posse, ut quolibet Anno ante bissextilem in 24. diem suam sedem non transferret; nec Dies & diei partes quando Sol ingreditur Arietem, similiter coniunctiones & oppositiones luminarium, quæ in Ephemeridibus ad hoc exaratis, addiscuntur; ab ijs, ad quos spectat hanc rem cognoscere, facile percipi posse. præsertim cum opus sit prius tempus à meridie eis adscriptum, postea ad horas meridianas postmeridianas addere, & ex productis demere spatium 24. horarum, ut tempus Aequinoctij, coniunctionum & oppositionum luminarium ad horas nostri horologii reducat, res sanè molesta, si non difficilis ijs, qui in huiusmodi supputationibus parum sunt uersati. Quocirca ut res facile ab omnibus perciperetur, ad Diem & horas, quæ à Solis occasu incipiunt, me conuertere, & ad usum nostri horologii omnia supputare uolui, & maximo omnium commodo singulis Annis anni magni, excepto 24. Aequinoctium Die 25. Martii, ut in Tabula descriptionis Anni magni ab omnibus cognosci potest, stabilui. quæ res quidem in conficiendis præostensis Quinque tabulis ad inueniendum S. Diem Pascatis mihi magno adiumento fuit. Veruntamen, ut ad Secundum ueniam, Principium diei naturalis, siue sumatur à meridie, siue ab occasu Solis parui refert, modò supputationes temporum recte, fiant.

fiant. Omnes enim supputationes secundum longitudinem & latitudinem ad meridianum quoruncumque locorum fieri solent. quorum differentiae, additis, uel sublati temporum interuallis, quibus alius distat ab alio, ut decet, rectè æquatur. Oriuntur enim Meridianorum diuersitates, ob terræ sphaericitatem, siue globositatem: quia cum ea ita sit (ut ex astronomicis Demonstrationibus notum esse potest) nō uno eodemque tempore ubique, sed successiue à Sole illuminatur; quod manifeste ex eo patet. quia nobis oriente Sole, fit Dies; iis uero, qui in Hispania degunt adhuc nox est; & nobis Sole in meridie existente, oppositam partem habitantibus nox est media; cum uero eis Sol occidit, nobis Dies oriri incipit, cum circulus meridianus & nostrum horizon sint nobis cum illis communes. Ille enim per polos mundi, & per nostrum atque eorum Zenith transit, & Horizon ad angulos rectos sphaerales à meridionali circulo interfecatur, ex quo quidem oritur maxima illa distantia, quæ inter meridianos circulos cadere potest. Eis autem, quorum meridiani sunt diuersi, opus est etiam Dies, siue Nox aliis maturius, aut tardius fieri, quàm aliis, atq; ita aliis sit Dies dominicus, aliis uero adhuc Dies Sabbathi, & è contra. Ex quo fit, ut ingressus Solis in Arietem, licet omnibus populis idem sit in Octaua sphaera, ut Cap. 8. docuimus, tamen iuxta locorum, siue meridianorū diuersitatem recipiat horarum & ipsarum partium uarias denominationum differentias, quando huiusmodi Ingressus alio in loco meridie, aut occasu Solis, alio uero nocte media, siue Solis ortu fieri contingit. Quod cum ita sit Beatiss. Pater, & placuerit SS. Patribus, ac Nicænæ synodo, ut uno, eodemque die in uniuersitate Christianorum S. Pasca celebraretur: uidetur ob hanc diuersitatem hoc minime fieri posse. Non enim theatrum Mundi uniuersi, quem hodie Christi fideles passim ferè incolunt, est ut tota Iudæa, formam trapezij, siue potius rhombi retinens, quæ paulo plus, aut minus Grad. 2.30. tam longitudinis, quàm latitudinis

dinis habet: in qua omnes Iudæi ex Dei præcepto una, eademque hora tunc temporis poterant suum Pasca celebrare; quod cum Christianis ob antedictam diei diuersitatem minimè concedatur: nihilominus si res diligentius perpendatur, non erit hoc impossibile factum: quia Oppositio luminarium, quæcunque illa sit, quæ in uno loco ipsum Aequinoctium præcedit, uel sequatur, quemadmodum etiam diximus de Aequinoctio, eadem fieri in toto terræ ambitu, necesse est. quod quidem manifeste apparet, si uera est temporis additio, uel subtractio, quæ fit à tempore meridiei unius ciuitatis ab altero. Quapropter ob meridianorum differentias nullus error contingere potest in S. Pasce celebratione; quemadmodum etiam animaduertit Iohannes Stœfflerus. Prop. 40. sui Calendarij; nisi in ea oppositione, quæ in eodem puncto quibusdam fit ante occasum Solis in die Sabbathi, quibusdam uero post. quia uidetur, ab iis S. Pasca ipso die Dominico minimè celebrari posse, sed in Dominicam sequentem esse transferendum. quod quidem exemplo fiet manifestius. Esto linea a b. horizon almæ urbis Romæ ad longit. 36. 40. & c d. horizon Vlyssiponæ ciuitatis Hispaniarum ad longitu. 4. 18. sit præterea Romæ Oppositio luminarium post occasum Solis diei sabbathi unius horæ interuallo; ita ut Luna supra Romæ horizontem in oriente teneat partem a: Sol uero sub eodem horizonte in occidente occupet partem b. Non est dubium, quin hæc oppositio fiat Romæ nocte diei Dominici hora prima: habitantibus uero Vlyssiponæ, quæ est Roma occidentalior, Luna sub horizonte huius ciuitatis in oriēte c. & Sole supra eundem horizontem in occidente d. ante suum occasum, existentibus, fiat Die sabbathi. Verum iuxta Regulam SS. Patrum S. Pasca, die Dominico statim sequente oppositionem luminarium cum sit celebrandum, hæc oppositio Romæ commorantibus indicabit præfatum S. Diem in sequentem Dominicam esse transferendum: incolis autem Vlyssiponæ, cum nondum

dum dies Sabbathi apud eos sit transactus, ostendet diem sequentem aptum esse ad S. Pascae solennitatem. Quod uero dictum est de Roma & Vlyssipona, idem est dicendum de aliis ciuitatibus, tam maioris, quam minoris longitudinis: si quidem quantò magis fuerint Roma orientiores, tanto minus praefatus dies Dominicus erit eis aptus ad S. Pascae ce-



lebrationem. contra uero aptior erit his, quæ fuerint occidentaliores. Vnde fit, ut hii, qui Alexandriam, cuius longit. est 60. 30. uel, qui Ierosolymam longitudinis 66. 15. incolunt, eodem die minus cum iis, qui Vlyssiponæ sunt, nequeant rectè S. Pasca celebrare: sed in sequentem Dominicam, ut diximus, ab eis sit transferendum. Ex quo sequi uidetur

detur de præfata celebratione regulam firmam, ac diem statum tradi non posse: siue à meridie, siue ab occasu Solis, siue à nocte media, siue aliunde diei naturalis sumatur initium. Quod quidem (ut arbitror) SS. illi Nicænæ synodi Patres, ac Rom. Pontifices cognoscentes, relictis semper dierum, partibus, integros tantum dies respicientes in hoc acquieuerunt, ut Tabulam Dionysii Abbatis Romani de S. Pasca- te inueniendo longo tempore tollerarent, ne qua confusio ex huius rei difficultate oriretur, sed potius tolleretur. Quam Tabulam, tam ob Aequinoctii in die 21. Martii obfir- mationem, quam ob Aureorum numerorum, quos ille in suis computis adhibuit, exorbitationem: uerum diem S. Pa- scatis non posse ostendere, iam pridem est compertum. Qui- bus Numeris si eo pacto, quo à nobis occursum fuisset, nul- lum profectò de Anni reparatione, siue correctione, quam tu, Pater Beatiss. sedulò curas, negotium tibi relictum esset. Quoniam uero hæc diuersitas non potest contingere (ut di- ximus) nisi quando oppositio luminarium fit propè initium Dominicæ: ideò ut omnes Christi fideles S. Pasca uno, eo- demque die celebrent; supputatis rectè temporibus Aequi- noctii, & oppositionum luminarium ab occasu Solis almæ Urbis Romæ, quæ est sedes Christi Vicarii, aliarumque Vr- bium caput, ex his dies, & menses ueri Pascatis inuenti om- nibus ciuitatibus & locis, tanquam membris à capite totius Christianæ Reip. rectis, pro S. Pascatis celebratione tradan- tur obseruandi; ut omnes in quocunque loco degentes, cum Sacrosancta Rom. Ecclesia Pasca resurrectionis cele- brent, ac si essent Romæ. Verum hæc satis multa de Secun- do proposito, restat, ut de Tertio aliquid dicam. Tertium, quod proposueram tractandum, Beatiss. Pater, est de usu nu- merorum cycli lunaris, quos Aureos uocauere, nunc non- nulli Plumbeos, quod iam ad ostendendas lunationes & op- positiones luminarium processu temporis inualidi sint effe- cti, propterea quòd eos ne in terris quidem locum habere uolue-

12.c. non
debet: &
c. Precep-
tis.

uoluerunt. Verum, cum S. Ecclesia in Tabulis ad inueniendum S. diem Pascatis eis semper sit usa, non erant ita aspernendi, & reiiciendi, ut si nihil adiumenti in hoc negotio afferre possent. immo uero cum à S. Synodo Nicæna usque adhuc passa sit eos qualitercunque fungi suo officio, ostendendum potius erat, quonam pacto adiuuari, atque corrigi possent. quod nos fecimus, ne quid noui in Ecclesia, quod ei semper displicuit, induceretur. cum uelint, nolint, necesse sit saltem pro ratione & ordine Magni anni lunaris habenda, eis uti. Quapropter postquam hæc animaduertissem, & te Beatiss. Pater, minimè curare, quoquo modo Annus corrigatur, dummodo recte omnia fiant: post reductionem Aequinoctii in Diem 25. Martii, illiusque in eo die stabilimentum, quod erat in hac reformatione maxime necessarium, ac post eam, quam ostendi doctrinam de inueniendo Die S. Pascatis per ueras oppositiones: uolui etiam præfatis numeris succurrere, ac in pristinam eos dignitatem restituere, ut in posterum, quæ eademmodum antea (si eis uti cōtigerit) recte fungi possint suo officio, & Aurei dici, præsertim cum uidissem, impossibile esse dari posse certam Regulam, qua iuxta SS. Patrum sententiam uno eodemque die ob meridianorum, ut ostendimus, differentiam, S. Pasca ab omnibus Christi fidelibus ad unguem semper celebretur. Quocirca præostensas Quinque tabulas exarare uolui ad ipsum S. Diem inueniendum, Aureorum numerorum, ac Literarum dominicalium ordine, eo pacto quo ostendimus, Diem incipiendo ab occasu Solis. Idque tanto feci libentius, quanto magis uidebam huiusmodi Tabularum usu nihil à uetere S. Rom. Ecclesiæ consuetudine & à Dionysii Abbatis inuento recessisse.

*Quòd Aequinoctium ad proprium locum reducere ; non sit
contra Decretum S. Concilij Nicani ; quodque Rom.*

*Pontifex nouam Regulam de celebrando uero
Die S. Pascatis facere possit. Cap. XX.*



Prouer.
21.

Epist. 24.
Lib. 1. &
Dist. 15.
c. Sicut.

HÆC sunt Pater Beatiss. quæ de uera Anni forma & Calendarij correctione in hoc paruo uolumine hucusque dicere uolui. in quibus si quid erit; quod sanctis auribus tuis satisfecerit, magnopere mihi erit lætandum. tunc enim me pro Christiana Rep. minimè incassum laborasse cognouero, cui omnibus meis uiribus prodesse uoluerim. In hoc autem opusculo eas, quas tractaui difficultates, ita dilucidè explicasse mihi uideor, ut maiore non indigeant declaratione, in quibus si reppereris, quæ tuo summo iudicio minus arrideant: tuæ sapientiæ, eorumque; quos huic negotio præfecisti, doctissimorum hominum prudentiæ examinanda reliqui. Faxit igitur Deus Opt. Max. in cuius manu (quemadmodum Sacra testatur scriptura) cor Regis est, ut ea, quæ de uera Anni forma tractanda, diffiniendaque sunt, ad eum exitum, quem omnes uolumus, suo fauore, ac gratia perducantur. tunc enim me meorum laborum, ac uigiliarum pro conseruanda, augendaque S. Matris ecclesiæ amplitudine, tuique nominis Pater Beatiss. existimatione, haudquaquam poenitebit. Sed iam ad ea ueniam, quæ mihi supersunt dicenda. Quamuis SS. Patrum autoritate, qui in Nicæna synodo interfuere, sedes Verni æquinoctii Die 21. Martii (quemadmodum nonnulli arbitrati sunt) obfirmata fuerit, ut uideatur Sacrosancto illorum decreto, quod Euangelii uim obtinere, ex Magni Gregorij Papæ sententia existimatur, obueniendum non esse: nihilominus Aequinoctium ad antiquam eius sedem reducere, hoc est, ad 25. diem Martii, modo, quo supra ostendimus, neque contra huius S. Concilij,

cilij, neque aliorum SS. Patrum, ac Pontificum decreta esse uidetur: quam rem tu Summe Pontifex, qui tam ciuiliſ, quàm Pontificij iuris peritia uales plurimum, optime noſti. Nam ſi quis huius S. Concilij, ac eorum omnium, quæ poſtea ſunt celebrata, ſententiam de S. Paſcate recte intellexerit: is quidem nunquam præfati Aequinoctij ſedem in Diem 21. Martij obfirmatam fuiſſe inuenerit; ſed omnium eam fuiſſe mentem & uoluntatem animaduertit, ut ipſum S. Paſca, & à Quartadecima luna primi menſis, poſt Aequinoctium uernum, & die Dominico, dummodo Diem 21. eiufdem lunæ non tranſcenderet; celebre apud Chriſti fideles eſſet: cum Dionyſius ille Abbas Rom. fuerit, qui Anno Domini 532. in conficienda Tabula de inueniendo S. Paſcatis die, Aequinoctium in præfatum diem, atque Aureos Numeros in ſtatis diebus menſium in Calendario ſtabiliuit. Quocirca ſi Aequinoctium ad locum proprium tranſferatur, ita tamem, ut S. Paſca intra limites Septem dierum à Quartadecima luna Primi menſis, Dominico die ſtatim poſt ipſum Aequinoctium uernum celebretur: nihil fiet, quod ſit contra huiusmodi decreta, immo uerò Decretum de Paſcæ celebratione, quod iam per multos annos minime obſeruatum eſt, poſthac ſuam uim retinebit. Dixi autem Primi menſis, intelligens de Menſe lunari, iuxta conſuetudinem annorum Sanctæ ſcripturæ, atque Hebræorum, quorum Primum menſem uocant *Ῥῥῖ*: qui ferè ſemper noſtro Aprili correſpondet, non autem de menſe ſolari. Quapropter non erit dicendum, te hanc Aequinoctij reductionem feciſſe contra præfati Concilij decretum, immo aſſerendum, te paſcalem canonem, à SS. Patribus in Nicæna ſynodo inſtitutum obfirmari; eoque magis, quòd nemo eſt, qui neget, te nouam formam Paſcalis ſolennitatis inducere poſſe, præſertim cum hæc ſolennitas poſt D. N. Ieſu Chriſti mortem non ſit de iure diuino, propterea quod neque à Chriſto unquam, neque ab Apoſtoliſ lata ſit aliqua

Can. Clement. 1.
Nice. conc.
can. 1.
Angli. conc.
ci. can. 8

Lib. 9. c.
38.

Dist. 21.
c. In no-
uo testa-
mento.
Et c. Quā
uis.
Dist. 22.
c. omnes.
& ca. Sa-
croſācta.

Platina
in uita
Bonifa-
cij. 3.

lex, de Pascæ celebratione. quæ res confirmatur uarietate huius diei festi celebrandi in primitiua Ecclesia, ut est apud probatos auctores uidere. quin potius quadam consuetudine inuenio, hoc ipsum festum in usum inductum fuisse: cuius rei testis est Socrates in historia Ecclesiastica, quam Tripertitam uocant. Quam ob causam ne in Pascatis celebratione uideremur, cum Iudæis conuenire, Pontifices Romanum canonem prædictum statuerunt. qui postea in Nicæna synodo approbatus, & confirmatus fuit. Cum uero iuxta omnium Sapientium doctrinam multa sint ob rerum instabilitatem, de quibus Lex sanciri non potest: in iis S. Pasca mihi uidetur esse, præsertim, cum Lunæ motum sequatur; & ea de re in Calendario propriam sedem non habeat. Hinc est, quòd in tuo arbitrio est Summe Pontifex, ut Pasca hoc, uel illo modo obseruetur: cum omnium Ecclesiarum auctoritas, totiusque Christianæ Reip. potestas, & plenitudo iurisdictionis apud te sit. Sancta enim Rom. Ecclesia Saluatoris nostri uoce instituta, & sanctificata, cum omnium Ecclesiarum caput, solaque totius Christianæ religionis lapis angularis, immobilis petra, atque columna firmissima existat, eandem quoque hac tempestate potestatem obtinet, quam primo illo S. Matris ecclesiæ statu habere consuevit. cum qua si quando aliæ Ecclesiæ de primatu, atque auctoritate contendissent; nunquam tamen præualere potuerunt. immo si quæ inter eas controuersie obortæ sunt, nunquam nisi per Summum Pont. Rom. siue per generale Concilium, ipsius Summi Ponti. auctoritate conuocatum, diffiniri ualuerunt. Cum igitur Rom. Ecclesia reliquarum caput semper fuerit: generalis Concilii uices gerere uidetur. quod etiam Bonifacio tertio Pont. Max. à Foca Imperatore est declaratum. Quam ob rem Beatiss. Pater, cum possis tua auctoritate nouam Calendarii, siue Anni rationem instituere; & S. Pasca, iuxta Patrum decreta obseruandum tradere: optime quidem omnium iudicio fecisti, qui tantam, ac tam utilem

lem Christianæ Reip. prouinciam capere uoluisti. Tibi enim iam inde à suscepto pontificatu hoc esse uidetur propositum, ut res magnas aggrediaris, res difficillimas pertractes, atque ea, quæ antecessores tui nunquam ne incoeperunt quidem, rei magnitudine fortasse deterriti, quodque paucis admodum tam longa annorum serie agere contigit, in tua uigilantia, tuaque cura, ac diligentia, ad optatum maximeque expectatum exitum perducere procures. Tu quidem, quæ ad Dei Opti. Max. honorem atque gloriam: tu, quæ ad Christianæ Reip. utilitatem: tu, quæ ad ecclesiæ dignitatem pertinere existimas, & magno animo suscipis, & pro uirili parte foeliciter agis. Quia ea quoque, quæ nemo alius, ne excogitare quidem potuit, tu tua prudentia, tuaque sapientia, & ingeniose reperis, & reperta præclare exequeris: ut iam omnibus notum sit, te non frustra Vigilantis nomen sortitum esse. Vere enim inuigilas tu ad ea, quæ ad pastorale tuum officium spectant; præclareque imitari eos uideris, qui ante te tuam personam gerentes, celebre hoc nomine insigniti fuere. Quòd si ea, quæ ante hac in Dei ecclesia ad ipsius decus atque splendorem fecisti tam accepta, tam grata Christi fidelibus extitisse intelligis: quid, si, ut speramus, atque optamus, exorbitantem Annum, quod multis abhinc seculis à communitate fidelium tantopere expectatur, in suum pristinum, ac proprium statum, ut par est, nostra hac tempestate restitueris? Perge igitur Maxime Pontifex, ut coepisti; nomenque tuum tam egregio, tamque illustri facto posteritati commenda. Nihil enim aut ad posteritatem gloriosius, aut ad commune commodum utilius tentatum ab ullo iam pridem meminimus, quàm quod in diuino fretus auxilio ad exitum perducere confidis. Quam ob rem quotquot in Ecclesiam Dei remque publicam Christianam utilitates, quot commoda, quot beneficia inde profecta erunt, ea omnia tuæ quidem curæ, tuo studio, tuæque diligentiae accepta referentur.

Tibi

Tibi uero Beatiss. Pater magnopere lætandum erit, cum perspexeris, tuos conatus, tuosque labores, & diuino probatos iudicio, & humano applausu in communi omnium lætitia exceptos fuisse.

F I N I S.

Θεὸς δίδόντος, ἔδ' ἐν ἰσχύει φθόνος:
καὶ μὴ δίδόντος, ἔδ' ἐν ἰσχύει πόνος.

